tate nebuloase în spirală printr'un procedeu extrem de migălos de măsuri exacte.

Am ajuns astfel să identificăm anumite categorii de stele, care ne sunt destul de familiare şi printre ele să ne descurcăm aproape în felul cum un călător rătăcit în noapte şi-ar regăsi drumul, zărind în depărtare un felinar, pe care-l recunoaşte.

Un studiu amănunţit al sistemului stelar, ne-a arătat că soarele nostru nu este în realitate decât o stea obicinuită, printre milioanele de stele care alcătuesc Calea Laptelui.

Deaceea am crezut necesar să examinăm cu atenţia şi celelalte căi lactee.

Comparaţii făcute cu multe grijă ne-au arătat curând că însăşi calea noastră lactee n'are o importanţă deosebită prin dimensiunile ei.

Cred că vechea teorie, care făcea dintr'însa un soi de „continent" în spaţiu, pe când nebuloasele în spirală erau comparate cu nişte simple „insule", exagera desigur mărimea ei.

Ştiinţa s'a ocupat mult în timpul din urmă, cu nouile idei asupra timpului şi spaţiului, derivate din teoria lui Einstein. După toate probabilităţile, rezultatul acestor cercetări va arunca o lumină nebănuită asupra unor amănunte extrem de delicate şi interesante din teoria relativităţii.

Intre timp, am făcut progrese sigure, fixând şi punând la punct o serie de ştiinţe dobândite până acum şi unele ipoteze încă necomplete, sugerate de anumite fapte de observaţie.

Trebue să subliniem în special faptul că teoriile ne-au permis să prevedem o mişcare de expansiune a universului, cu mult înainte de s'a putut observa viteza foarte mare a nebuloaselor, observaţie care a venit să confirme această ipoteză.

Personal, cred că universul este finit, adică numărul total al atomilor care-l compun este finit. Cred chiar că putem aprecia cu o mică aproximaţie, suma totală a acestor atomi. Observaţiile actuale bineînţeles nu se referă la universul întreg.

Ştim însă că cel mai îndepărtat grup de nebuloase şi-a început cursa în spaţiu acum cel puţin 150 de milioane de ani.

— In acest caz, se ştie care va fi destinul final al universului?

— Această întrebare pare aproape nerezonabilă. Oricât de ciudat ar părea, totuş nici o descoperire recentă n'a venit să contrazică teoria general adoptată şi pe care lordul Kelvin a formulat-o acum vreo 80 de ani.

Lordul Kelvin susţinea că universul urma o mişcare regulată, care trebuia să ajungă în cele din urmă la o stare de completă imobilitate, adică pur şi simplu la un haos şi la o desorganizare absolută.

Ne putem închipui că, începând dela acest haos, universul s'ar putea „reface" din nou, dar nu văd în ce scop. Intre timp nu trebue să uităm că asemenea gânduri se referă la un viitor foarte îndepărtat, care se va realiza abia peste câteva milioane de ani. Iată dece prăbuşirea generală a universului, în totalitatea lui, nu împiedică organizarea din ce în ce mai complexă a unora din părţile lui, care se „refac" în detrimentul altora.

— Suntem oare acum mai în măsură de a răspunde la întrebarea dacă alte planete sunt locuibile sau nu, fie în calea noastră lactee, fie într'alta?"

TAINELE UNIVERSULUI

— Lucrările mele personale nu-mi îngădue să mă ocup prea mult de această chestiune, aşa încât n'am nimic de spus în această privinţă.

Totuş, cred că un sistem solar ca al nostru este un lucru destul de rar.

O plantă răspândeşte mii de seminţe, din care numai una sau două încolţesc. Cred că la fel se petrec lucrurile şi cu planetele locuite.

Deşi progresele înfăptuite în timpul din urmă au fost atât de rapide şi importante, totuş golurile, care rămân însă de completat, cresc în proporţii impresionante, atât prin numărul cât şi prin dimensiunile lor.

Poate că ar trebui să măsurăm progresele ştiinţei, nu după numărul problemei rezolvate, ci după numărul problemelor care se pun.

Desigur, e trist să găseşti atât de puţine lucruri, când eşti asaltat de atâtea întrebări urgente, pe care spiritul şi le pune cu privire la natură şi la mecanismul stelelor şi nebuloaselor.

Este dezolant să-ţi dai seama ce este iluzoriu în cercetarea omenească a adevărului!

Dar nu trebue să uităm că acum zece ani nu eram încă atât de înaintaţi ca să ne punem măcar aceste întrebări.

PEDEAPSA CU MOARTEA IN AMERICA

SE crede în general că singura pedeapsă cu moartea — folosită în Statele Unite — este electrocutarea.

Este o greşală.

Scaunul electric este într'adevăr cel mai obişnuit sistem de execuţie al condamnaţilor americani, dar nu singurul.

Electrocutarea se aplică numai în 21 de state din confederaţia americană. In alte 20 de state se practică spânzurătoare. In Nevada condamnaţii suferă o asfixie într'o cameră cu gaze ucigătoare.

In Utah, osânditul este împuşcat.

Insfârşit, în opt state, pedeapsa cu moartea nu există, ea fiind înlocuită prin recluziunea pe viaţă.

Această din urmă pedeapsă nu mai puţin groaznică — este adesea redusă, în cazul când osânditul are o purtare deosebit de bună.

Cum se produce moartea pe scaunul electric, prin ştreang, sau prin gaze asfixiante?

Redăm mai jos povestiri autentice, datorite unor martori oculari la asemenea execuţii.

In fiecare caz regăsim aceleaşi reacţiuni, din partea condamnaţilor, în faţa execuţiei aceeaş grabă a oficianţilor de a îndulci ultimele clipe ale celor care vor muri.

Din momentul când tribunalul a rostit verdictul, menit să răsbune societatea ultragiată, nu mai există nici animozitate împotriva aceluia care urmează a-şi plăti tributul suprem. Osânditul nu menifestă nici un fel de ură împotriva judecătorilor săi şi executorilor sentinţei.

Atât unii, cât şi ceilalţi, simt că nu-şi fac decât datoria. Nu rămân faţă'n faţă decât suflete omeneşti.

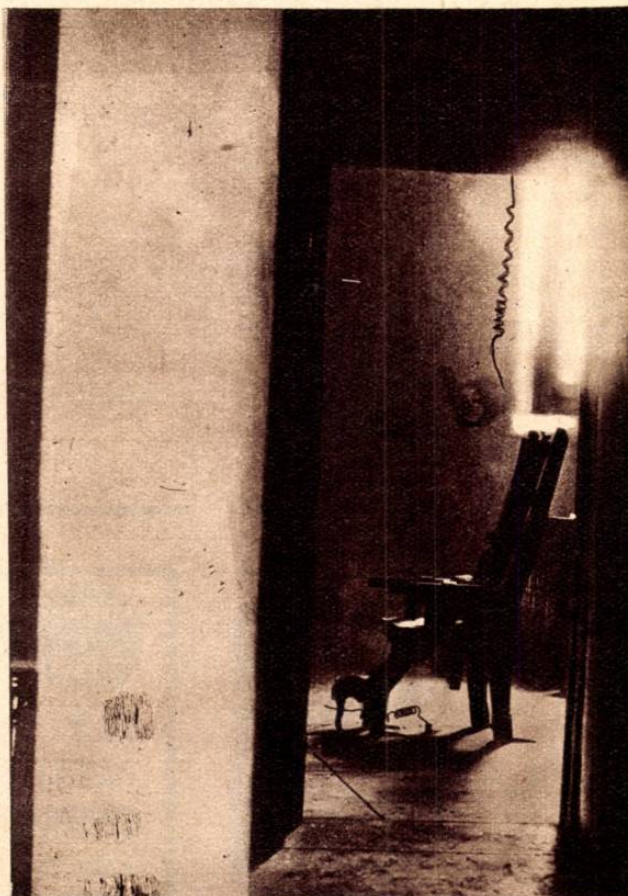
*

James R. Butter avea 20 de ani, Italo Fernandi 22 de ani, iar James Bolger numai 19 ani.

Toţi trei au fost executaţi în aceeaş zi, unul după altul, la un interval de câteva minute. Crima lor: asasinarea unui negustor, în prăvălia sa.

Sosi şi ziua supremă:

„...mamele lor au rămas alături de ei, până în ultimul moment, până'n clipa când s'a dat ordinul pentru ultimul drum, care duce pe osândit în camera, de unde nu se va mai întoarce niciodată".

Scaunul electric nu este singurul mod de executare a condamnaţilor în Statele Unite.

Mulţi sunt executaţi prin spânzurătoare şi mulţi prin asfixie.

Prânzul din urmă al celor trei tineri a fost deosebit de copios. Mâncăruri alese, pe care le devorau cu o foame neînchipuită.

Butler intră cel dintâiu în camera, în care se găsia scaunul electric.

Inaintează fără şovăială, cu un surâs stereotip. Mestecă în gură „gumă", pentru a-şi ascunde emoţia care-l înăbuşe.

Călăul îi prinde repede încheieturile mâinii şi ale picioarelor de fotoliul fatal şi îi aşează pe cap casca cu electrozi.

Butler mestecă guma, înainte, mai febril ca niciodată.

Ajutorul de electrod dă un semnal: „totul e gata!"

Executorul dispare în spatele unui ecran, care ascundea aparatele şi acţionează o pârghie.

Corpul condamnatului străbătut de câteva mii de volţi, are o tresărire groaznică şi se crispează, ca şi cum ar vrea să-şi rupă legăturile ce-l ţintueşte. De sub cască apare o urmă de fum.

Totul a ţinut vreo patru minute. Apoi, călăul întrerupe curentul.

Intocmai ca o marionetă, ale cărei fire s'au întrerupt, trupul — sau mai bine zis cadavrul — se prăbuşeşte pe scaun.

Doctorii se năpustesc imediat asupră-i cu nişte instrumente speciale şi constată moartea.

Sosetşe un infirmier care împinge o masă. Curelele ce fixau braţele şi picioarele celui mort, sunt desfăcute. I se scoate casca de pe cap. O figură liniştită. Pare că doarme. E ridicat şi aşezat pe masă, pentru a fi transportat în sala de autopsie. O uşe mică întredeschisă lasă să treacă cortegiul funebru şi se închide în urma lui.

O altă uşe se deschide, apoi. Se aude glasul unui preot, îngânând o rugăciune pentru odihna mortului.

Fernandi avea să-şi plătească şi el tributul suprem.

El salută cu capul pe cei 26 de ziarişti, care erau de faţă şi, întorcându-se către directorul închisorii, murmură: „Să vă ierte Dumnezeu, căci nu ştiţi ce faceţi!"

In momentul când îl leagă de fotoliu, el rosteşte încă: „Dumnezeu să binecuvânteze pe mama şi pe logodnica mea".

Călăul, emoţionat mai mult decât vrea să arate, schiţează un gest neîndemânatec, pentru a potrivi casca pe capul condamnatului.

— Haideţi, isprăviţi odată!"

— exclamă Fernandi. Am să'ncerc să mor zâmbind!..."

Vine rândul lui Bolger, cel mai tânăr dintre condamnați.

Acesta trebuie să moară cel din urmă, pentru că a tras primul asupra victimei. Și el ca și ceilalți, strigă în momentul suprem: „Mor zâmbind... așa cum mi-am trăit viața!...

Intr'o anticameră, la câțiva metri de locul execuției, trei mame așteptau să li se îngădue transportarea rămășițelor pământești la cimitir.

Această execuție a avut loc la Sing-Sing (New York).

Am redat-o, întrucât este absolut tipică, prin faptul că cei trei asasini, deși extrem de tineri, au știut totuș să întâmpine moartea cu curaj.

*

Iată acum și sfârșitul condamnaților Toni Magnicino, Carl Nasello și John Messino, care, printr'o stranie coincidență, au fost spânzurați în aceeaș zi cu grupul precedent.

Execuția a avut loc în închisoarea de stat „Jackson Counti Jail" din Missouri.

Vina lor era că au atacat și devalizat o bancă, împreună cu alți trei complici, omorînd două persoane și rănind trei.

Dintre cei trei complici, unul singur a putut evada. Ceilalți doi au fost închiși pe viață, iar cei trei bandiți, de care ne ocupăm aci, au fost condamnați la spânzurătoare.

Osândiții se gătiseră pentru execuție, îmbrăcând cele mai frumoase haine. Magnicino — după o alegere îndelungată încălțase cei mai frumoși ciorapi, pe care-i avea. Celula lor, supranumită și „Celula morții", se găsia în imediata apropiere a platformei fatale.

Când veniră pe această platformă, călăul se dădu un pas înapoi, iar cei trei osândiiț se aliniară în fața a doi funcționari, întorcându-se cu spatele la mulțime.

— Ai ceva de spus, Toni? — întrebă șeful de poliție Norbert.

— Atâta doar că n'am nici o ură...

— Dar dumneata, Carl și dumneata John?

— O să vă spună Toni... mormăi Nasello.

Glasul lui Toni se auzi din nou puternic și răspicat. El spuse celor doi slujbași:

— Domnule Norbert și domnule Smedley, ținem să vă mulțumim pentru bunătatea dv. Repet: „N'am nici o ură împotriva cuiva, nici eu, nici tovarășii mei. Suntem chit..."

— Aveți ceva de adăugat? Carl? John?

Carl și John răspunseră împreună:

— Nu, el a spus tot ce gândiam noi...

Se arată osândiților locul lor, pe platformă. E un pătrat mărginit cu negru. Cele trei lațuri atârnă, fixate de aceeaș grindă, la margine. Toni se găsia puțin înaintea tovarășilor săi. Privind mulțimea, el recunoscu desigur pe câțiva prieteni, căci zâmbi vesel, și strigă:

— La revedere, la revedere, tuturor.

La dreapta condamnaților erau trei ajutoare, câte unul de fiecare condamnat. La stânga, erau patru. Cei trei din dreapta apucară frânghiile sinistre.

Condamnații îl priviau liniștiți, fără șovăire. Ajutoarele călăilor trecură colegilor din stânga, pe deasupra capetelor prizonierilor, ochiurile spânzurătoarei, aceste ochiuri fură apoi lărgite și coborîte până la gâtul fiecărui condamnat.

Cu gesturi precise, dar cam încete, lațurile fură așezate sub urechea stângă și strânse ușor în locul lor definitiv.

— Dați-i drumul mai repede! — interveni Nasello.

Ceilalți tăceau.

Degetele călăului tremurau în clipa, în care trebuia să lege la ochi pe Toni.

— Nu te zori... eu nu-s atât de grăbit ca tovarășul meu! — spuse cu un aer vesel acesta din urmă.

După aceste pregătiri, cei trei condamnați fură învestmântați în niște rase negre cu glugi, ale căror vârfuri ajungeau până în mijlocul pieptului și de care atârnau greutăți cu alice de plumb, destinate să le mențină pe loc.

Mascații tragici — care nu mai aveau de trăit decât câteva secunde — păreau că șovăesc și se zdruncină.

Al patrulea ajutor de călău, dela stânga, le împiedică picioarele. Nasello, începu să tremure, inspiră adânc și se liniști. Dar mâinile i se crispau îngrozitor, una de alta. Messino rămase țeapăn. Când ajutorul de călău sfârșise să lege picioarele lui Toni, se auzi în depărtare un semnal ca o sonerie înăbușită. Era un semnal special pentru alți cinci ajutori de călăi, care se găsiau în altă cameră. Ei trebuiau să apese pe cinci butoane electrice, din care unul — nimeni nu știa care — avea să declanșeze lovitura fatală. Acest interval de timp părea că ține o sută de ani.

Apoi deodată se produse o stranie rezonanță. Un resort uriaș deschisese solul sub picioarele celor trei condamnați. Inainte ca să se audă vibrația, cele trei trupuri se legănau la capătul ștreangului. Toni și Nasello muriseră. Messino se sbătu încă câteva clipe și apoi rămase nemișcat. Prin gulerele întredeschise ale cămășilor, se vedeau strălucind crucifixe...

*

Pedeapsa cu moarte prin asfixiere este oare mai blândă sau mai crudă decât celelalte două?

Desigur, din punct de vedere moral, este mai îngrozitoare.

Dar, din câte susțin martorii oculari, se pare că osânditul își pierde conștiința neînchipuit de repede. Iată un crâmpei din relatarea unui martor la o asemenea execuție:

„... Erau 53 de inși, între care și două femei. Toți se înghesuiau să ajungă la o fereastră împodobită cu un geam gros, ca să asiste la ultimele clipe ale lui White, jucător și asasin.

Acesta își petrecuse noaptea, jucând cărți cu gardienii și făcând fel de fel de glume asupra soartei care-l aștepta.

Fu adus în „camera morții" și întrebat dacă mai avea o ultimă dorință de exprimat. El răspunse, pufnind în hohote:

— Da, desigur,... o mască contra gazelor!...

Imbrăcat în costumul albastru vărgat — uniforma tradițională a deținuților — își păstră până la urmă sângele rece și, odată bine înțepenit pe fotoliu, își exprimă dorința ca operația să se termine mai repede.

La ora 4.35 camera fu ermetic închisă.

Gazele pătrunseră imediat și White, vecinic surâzător, leșină imediat ce respirase puțin din ele.

La 4.43, opt minute mai târziu, medicii echipați cu măști și aparate respiratorii, intrară în cameră și constatară moartea condamnatului.

Gazele, folosite în geneal în asemenea cazuri, sunt o combinație de cianură de potasiu cu acid sulfuric.

Bob White este primul alb, care a suferit pedeapsa capitală în Nevada. Predecesorii săi erau doi chinezi, executați în acelaș mod, acum câțiva ani.

Cei doi deținuți de rasă galbenă, fuseseră pe atunci închiși în camera fatală, mai multe zile înainte de data fixată pentru execuție. Iși așteptau aci moartea în orice clipă, suferind o tortură morală înspăimântătoare.

Fără să fie înștiințați de apropierea orei fatale, ei se prăbușiră deodată, năpădiți de gaze și sufocați.

Acest scandal a dat loc la o serie de protestări. Deaceea, White a fost tratat cu mai puțină cruzime. A fost adus în camera de gaze, numai cu câteva clipe înaintea execuției și înștiințat de momentul exact când avea să moară.

*

Am trecut astfel în revistă, principalele procedee folosite pentru executarea osândiților în Statele Unite.

Fără a mai vorbi de categoria celor care se declară hotărît împotriva pedepsei cu moartea, sunt foarte mulți care susțin că ghilotina reprezintă un procedeu superior metodelor americane, întrucât prezintă avantajul de a avea o funcționare sigură și extrem de rapidă, pe când scaunul electric, în unele cazuri, ucide abia după câteva minute.

Pe de altă parte, se cunosc cazuri de spânzurători îngrozitoare, în care condamnații rău legați de ștreang, sau din pricina unor sisteme defectuoase, îndură adevărate martiraje.

Trist simptom al unei epoci de „civilizație", această technică a omuciderii, organizată în timp de pace, și din porunca justiției!...

I. S.

NIMIC NOU* SUB SOARE

Gazele de războiu au fost folosite în antichitate şi în Evul Mediu.

SE crede în general că întrebuinţarea gazelor de luptă nu datează decât dela războiul mondial. Faptul nu este absolut exact.

Gazele de războiu erau cunoscute încă din vechime, întrucât istoricul grec Tucidide, în lucrarea sa „Istoria războiului peloponez", ne vorbeşte de un fel de proectil, umplut cu sulfat de oxid.

De asemenea, Plutarc povesteşte că soldaţii lui Quintus Sertorius, în timpul războiului din Spania, au îngrămădit un pământ pulverulent special, pe care l-au bătut caii, cu copitele, pentru a-l preface în pulbere.

In uzine, peste tot, în străinătate se fac astăzi mai mult ca oricând antrenamente cu măşti de apărare împotriva gazelor.

Câteva ore mai târziu, vântul ridicând această pulbere, a inundat literalmente oraşul asediat.

Soldaţii inamici au fost orbiţi şi sleiţi din cauza unor accese de tuse extrem de violente, provocate prin acest procedeu ciudat.

După două zile, având puterile istovite, au fost nevoiţi să se predea.

Suntem în general înclinaţi să credem că Evul Mediu nu dispunea decât de arme de lupte din cele mai rudimentare.

Or, o cronică din oraşul Liegnitz ne informează că în bătălia dela 9 Noembrie 1241, Tătarii s'au servit de gaze asfixiante, măsură ce le asigură victoria, într'o situaţie care devenise aproape desperată.

In veacul al XVIII-lea, în timpul asediului fortăreţei Schweidnitz din Silezia, adversarii au recurs deasemenea de oparte şi de alta la gaze de războiu.

Fortăreaţa era păzită de austriaci, care aveau ca şef technic un inginer francez, Gribauval. Prusienii, care-i atacau, aveau deasemenea în serviciul lor un technician francez Le Fèvre.

Ambii technicieni au desfăşurat cu acest prilej o ştiinţă extrem de rafinată, punând în funcţiune mine subterane, bombe de toate soiurile şi gaze.

Victoria a fost câştigată de prusieni, în cursul unui atac cu gaze.

Lucrările militare arabe preconizează folosirea gazelor somnifere, provenind din combustiunea materiilor ce conţin opiu.

Leonardo da Vinci, care a fost, între altele, cel mai mare expert militar al vremii sale, propune deasemenea întrebuinţarea gazelor, — a „vaporilor de arsenic" în special — pentru a scoate din luptă pe vrăjmaşi. In cursul unei campanii împotriva Turcilor, Rodolph

Şi femeile trebue să se deprindă să se apere împotriva gazelor.

Glauber, celebrul chimist austriac, recomanda o metodă asemănătoare.

Un călător italian povesteşte că piraţii chinezi obişnuiau să-şi umple proectilele cu un amestec de uleiu de terpentină, sulfură, excremente, etc., care degajau un miros atât de insuportabil, încât era suficient pentru a alunga pe vrăjmaşi.

Oricât ar părea de surprinzător faptul, invenţiunea măştii de gaze datează de acum 150 ani.

Intr'adevăr, la 21 Martie 1784 navigatorul francez Pilatre a prezentat Academiei de Ştiinţă din Paris, primul model de mască de apărare contra gazelor.

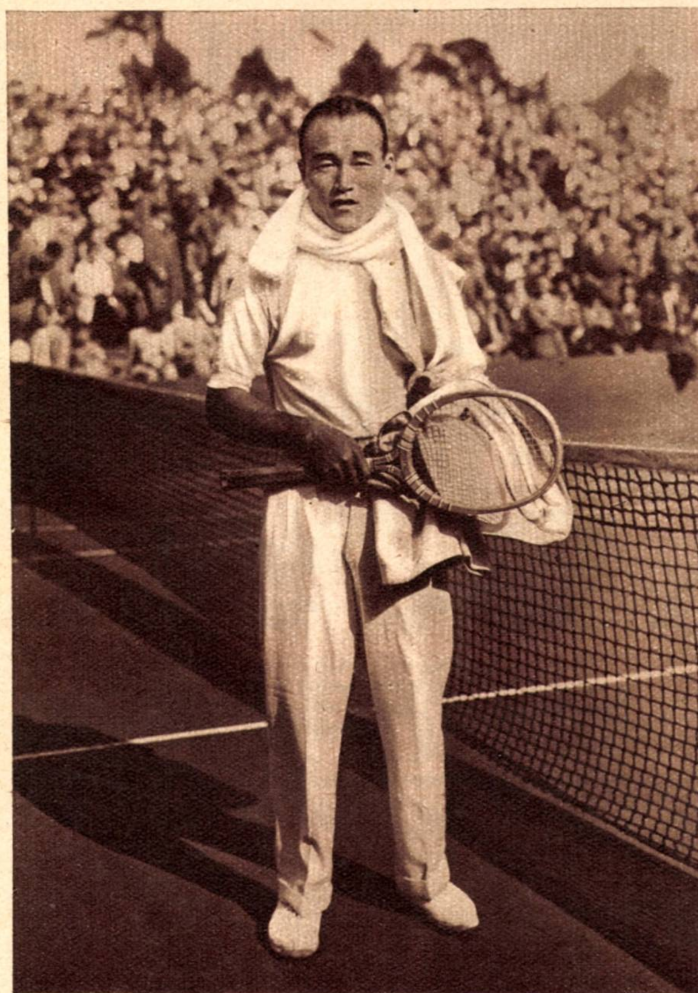
Răsboiul aerian nu e nici el o invenţie absolut recentă.

In 1849, austriacii în timpul asediului Veneţiei, s'au gândit să recurgă la acest mijloc de luptă.

Ei lansară atunci în direcţia oraşului 300 de mici baloane, cuprinzând explozibile, sperând că astfel vor putea provoca incendii, care să le asigure victoria.

Totuş, această încercare n'a reuşit, întrucât vântul a dus baloanele într'o direcţie opusă.

S. I.

Campionul de tennis al Japoniei Satho, care conta printre primii cinci jucători din lume, s'a sinucis, aruncându-se peste bordul vasului care-l ducea în Europa, unde urma să reprezinte culorile ţării sale în matchurile pentru Cupa Davis.

Iată o săritură de o primăvăratică graţie, executată de dou eleve ale şcolii engleze de dans Highfields. Incordarea muşchilor se armonizează perfect cu ţinuta dreaptă, sigură, curagioasă.

In fotografiile alătu
vedem căpetenia tr
înconjurată de sfetnic
notat varietatea de ex
sie a figurilor.

Mai jos, vedem o fă
pozează în toată regu
fului, iar alături, cop
tând să i se umple can

Mizeria din Haiti, care este aceea a tuturor milioanelor de negri împrăştiaţi pe faţa pământului, e o odisee nesfârşită de renunţări de lacrimi şi de sânge,

AITI trăeşte ceasuri de bucurie...
Haiti e în sărbătoare !...

Şi atât de neaşteptată a fost noutatea descătuşării de sub tirania lumii civilizate încât majoritatea locuitorilor îşi închipue că visează, pe când scepticii având prilej să-şi scuture pesimismul tradiţional, socotesc această afacere drept o uneltire temporară, o altă înşelăciune a năvălitorilor cari nu se gândesc nici pe departe să se îmbarce şi să lase în urma lor republica săracă, dar singură !

Oricum, este oficială ştirea că americanii au notificat zilele acestea guvernului din Port-au-Prince plecarea lor din insulă, precum şi faptul că în Octombrie viitor se vor sfârşi toate operaţiunile de evacuare. Aşa dar, odată cu primăvara lui 1934, nu se vor mai vedea chipuri albe, forfotind de colo-colo, nu se vor mai întâlni puritanii şi oamenii de afaceri cari au pus stăpânire pe lumea întreagă în numele teoriilor altruiste şi reformatoare, plăsmuite numai pentru folosul şi satisfacerea lor.

Dispreţuiţi numai pentru că au pielea colorată şi obligaţi să muncească în rând cu animalele; dominaţi cu biciul şi striviţi în picioare ca viermii atunci când umilinţa şi năpăstuirea abătută asupra lor năzuia libertatea sacrosanctă, care e un drept sfânt al tuturor ginţilor; iată cum au însămânţat printre ei albii creştini mult lăudata lor civilizaţie !

Fără nci o consideraţie faţă de acei cari o ocupau, mergând chiar până la exterminare, au pus stăpânire pe Africa, împărţindu-şi-o după bunul plac, iar atunci când au descoperit alte ţinuturi, alte continente, şi le-au invadat, negrii sălbateci însă puternici au fost strânşi cu milioanele — ca simple cirezi de vite — pe pieţele de sclavi şi vânduţi la licitaţie ca să fie apoi expediaţi să populeze, să sângereze în trudnică robie şi să moară în infernul atâtor meleaguri streine!...

Aceasta e tragedia lumei negre din Mississipi şi din New-Orleans şi din Caroline, din Herlem, Charlston şi Galveston, din Florida, Luisiana şi din Antile...

Haiti, un atom în imensitatea globului, patria lor adoptivă căreia o colonie de exilaţi, după abia un secol de libertate i-a câştigat independenţa alungându-i pe francezi, în 1915 s'a văzut ocupată, prin trădare, de către americani cari, mâine, *poate* vor pleca. E un cântec vechiu, căci totdeauna şi în orice epocă a frământărilor coloniale din lumea întreagă, omul alb a adoptat pretextele mai mult ori mai puţin banale ca să-şi însuşească teritoriul altuia. A descălecat cu intenţiuni bune sau rele şi, dacă n'a putut sau n'a voit să facă uz de arme, rare ori a făgăduit să plece, într'un timp mai mult ori mai puţin depărtat, luptând numai cu dreptul uzurpatorului atunci când era izgonit, ca să se întoarcă mai târziu, ori de câte ori era înfrânt.

Epocca NEA

Cele două Americi, Oceania întreagă, par
Africa, insulele MăriiCaraibilor, sunt un v
torie în ediţii diferite şi, mizeria din Haiti,
tuturor milioanelor de negri împrăştiaţi pe
e o odisee nesfârşită de renunţări, de lacri

ALBII ŞI NEGRII

Inlesnit în călătoriile lui fabuloase de
Spania, Columb a descoperit această ţară
d-o *Hispanola,* pe când pentru cele două
waks cari o ocupau, numele ei era Haiti, cee
stră înseamnă „muntoasă". Continuându-şi e
rea Caraibilor, marele navigator se convin
sulă, mai mult decât o alta, avea toat
devină piaţa de bază a posesiunei spaniol
răsărit — actualul San Domingo el a pus
înfloritoare pe care a fortificat-o întocmai c
Mulţi ani după aceea, aproape o tre me a
nelocuită şi numai în 1630 s'a cuibărit acol
că de piraţi, englezi şi francezi, — cunoscu

rate
ului
. De
pre-

Buccaneers — cari fără nici o grijă vânturau mările înconjurătoare în căutarea faimoaselor tezaure cari se scurgeau spre Spania, smulse din lumea nouă. Acestor vestiți hoți de mare le lipsia timpul spre a se îndeletnici cu munca pământului și, luând exemplu de la arhipelagurile vecine, începură să importe contingente de sclavi din Africa, contingente al căror număr ajunsese atât de mare într'o vreme, în cât constituiau o amenințare permanentă și serioasă pentru stăpânitorii albi. Acum, aventurierii își dădeau seama de pericol și, cu toate că se folosiau de femei ca soții și concubine, cu biciul și torturile cele mai neomenoase țineau în frâu massele care zi cu zi adunau în sufletele lor veninul dispreţului și al urei. Mulatrii, inevitabilul produs al căsătoriilor din ce în ce mai dese, sporiră în chip simțitor rândurile negre și, cu prilejul revoluției din 1789, cerură Franței — căreia i se atribuise mandatul de posesiune încă din 1697 — libertate, egalitate, fraternitate. Dar pe semne că teoriile sanculate pe care diabolica invențiune a doctorului Guillotin, năzuia să le facă universale, nu erau aplicabile și Haiticenilor, deoarece la cererea lor se răspunse cu tunul. Refuzul stârni agitații de nedescris și atunci, pierzându-și capul, sclavii dezertară în număr impresionant spre a se aduna în bande prin munți, în vreme ce colonizatorii, prin tortură și moarte căutau în zadar să înăbușe răscoala...

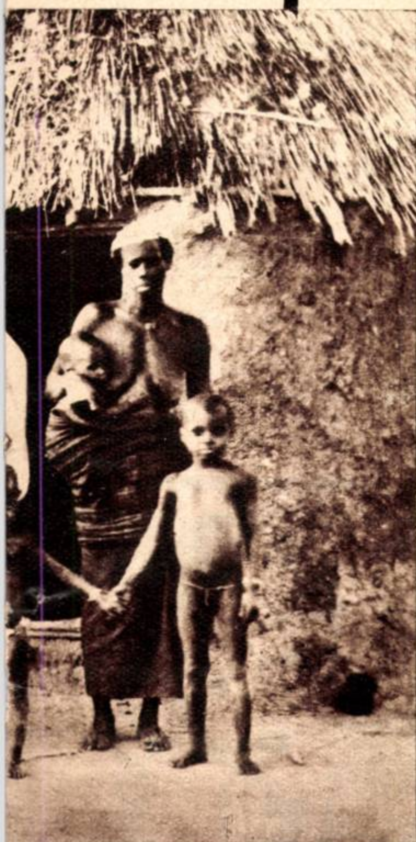
EPOPEEA NEAGRA

Vești din cele mai alarmante ajunseră până la Paris care, la început, tărăgăni neștiind ce măsuri să ia pentru ca în cele din urmă, în 1791, să acorde numai mulatrilor aceleași drepturi ca și albilor. Gestul acesta avu darul să aprindă cu mai multă furie tăciunele care mocnia sub cenușă, iar ura cu care negrii adevărați răspundeau disprețului mulatrilor — cari se credeau albi — crescu în așa măsură, încât împinse guvernul din Europa — prin călcarea legii decretate chiar în acel an — să făptuească o a doua mare bestialitate. Revoluția izbucni vijelioasă împotriva dominațiunii europene, și din vârtejul ei, au eșit trei eroi ai epopeei negre cari au scris pagini de violențe ne mai auzite, biruințí fără seamăn și înfrângeri grandioase în istoria Lumei Noui.

Tuissaint L'Ouverture, la început sclav apoi fugar și, în sfârșit căpetenia insurgenților, invitat de francezi să-i ajute spre a opri o presupusă invazie britanică, luptă cu bandele lui sălbatece și, după ce-i învinse pe englezi, se numi singur guvernator al insulei, în 1801. La auzul acestei vești, de dincolo de ocean, corsicanul Bonaparte bătu din picior și ca să pună capăt cât mai de grabă nouei stări de lucruri, trimise acolo pe cumnatul lui, Leclerc, în fruntea a 25.000 de soldați. Dar cu acest prilej, Primul Consul păcătui prin însuș optimismul lui căci, deși vânturase Europa în lung și'n lat, de parcă ar fi fost casa lui, pe negrii îi cunoștea prea puțin. Aceștia, retrăgându-se pe culmile cari înconjurau Port-au-Prince și evitând cu multă prudență luptele în câmp deschis, s'au mulțumit să țină piept micilor hărțueli cari, laolaltă cu epidemiile locale, contribuiră să decimeze trupele adverse. Târziu, Leclerc își dădu seama de această strategie înțeleaptă și, când nerăbdarea napoleonică cerù o încheere cât mai grabnică, simulând un armistițiu, el îl invită pe *Tuissaint L'Ouverture* să ia parte la parlamentările obicinuite. Negrul naiv căzu în cursă, fu făcut prizonier și expediat să moară în temniță, la Paris.

Urmă uraganul... Orbiți de trădarea mișelească a francezilor, cu carnea încă sfâșiată de biciul care-i martirizase ani de zile și de mirajul unei libertăți iminente, negrii căzură în prada unei adevărate nebunii. Instinctele sălbatece ale Africei natale se treziră deodată, ura de atâta vreme înăbușită se aprinse cu mai multă violență și, sub conducerea lui Jean Jacques Dessahines, al doilea astru al revoluției, alungară fără milă pe streini, torturându-i, măcelărindu-i, devastând plantațiile, iar din case făcând ruguri, astfel că trupele albe, aproape nimicite, se retraseră în 1803, după ce l-au îngropat pe Leclerc, mort din cauza unei boale.

nilie care
a fotogra-
lul aștep-
ı cu lapte.

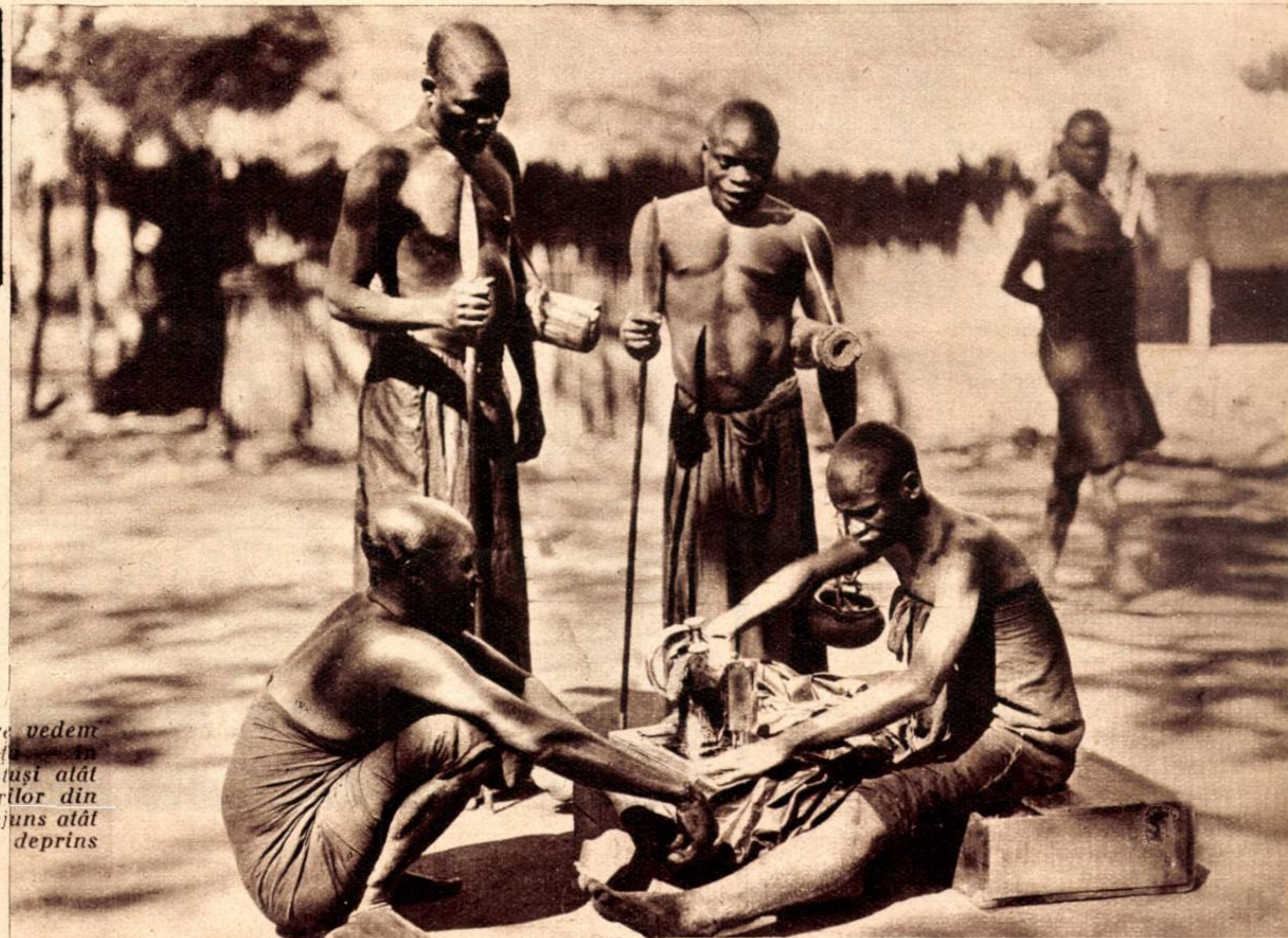
GRA

te din Asia, toată
olum unic de is-
care este aceea a
fața pământului,
i și de sânge!...

către Isabella de
în 1492, botezân-
milioane de *Ara-*
ace în limba noa-
xplorările în ma-
se că această in-
însușirile ca să
și, în partea de
ele unei colonii
o citadelă.
regiunei a rămas
o ceată puterni-
ți sub numele de

In fotografiile noastre vedem câteva aspecte din viața... în aparență liniștită și totuși atât de zbuciumată a triburilor din Haiti. Civilizația lor a ajuns atât de departe încât s'au deprins să... coasa la mașină.

Dessalines, care vedea în tricolorul francez simbolul odioasei împreunări albă-mulatră-neagră și poruncise scoaterea culoarei albe de pe drapelul haitian, fusese ascultat. Insula rămase independentă însă condotierul — care proclamase cea dintâi republică neagră, numindu-se împărat în loc de președinte — la câtva timp după aceste evenimente a fost suprimat de generalii lui.

Cele două monumente care se înfățișează astăzi călătorului, în apropiere de Capul Haitian, într'o serie de ruini majestoase, inscenând gesturile grotești ale unui rege nebun, istorisesc restul acestei epopei.

NEGRUL NEBUN

Culminând cu o insurecție în stil mare, intrigilor și conjurațiilor alimentate de aspiranții la putere, le urmă moartea lui Dessalines: Garibaldi al negrilor.

Chiar dacă e efemeră, orice revoluție creează un idol și din aceasta răsări sclavul *Christophe* care, ca să rivalizeze cu împăratul dispărut, ca să-l întreacă chiar, se proclamă rege, botezându-se *Henri I*, dat fiindcă ignoranței lui fără pereche îi era lesne să scrie acest nume decât pe acest impus de mama lui. Războinic încercat, cu forme herculane, dar sălbatec până în măduva oaselor, fu orbit cu desăvârșire de mirajul puterii, astfel că celui mai absolut despotism îi adaogă o megalomanie fără margini.

Susträgându-le supușilor săi, îi plăcu să se înconjoare cu bogății fantastice și, la *Milot*, înalță un palat măreț care se numi *Sans Souci* poate pentrucă-i fusese descrisă reședința fastuoasă dela Potsdam a marelui teuton Frederic. Edificiul, nu mai e astăzi de cât ruine, iar cutremurul de acum șasezeci de ani i-a dat lovitura de grație. Aci a adunat *Cristophe* o sumedenie de avuții legendare. Din marmură și alabastru fusese lucrată pardoseala; cu lemn prețios îmbrăcat tot în marmură erau căptușiți pereții, iar tapiseriile, picturile și statuele pe care putu să le aducă acolo, fermecau ochiul prin raritatea lor. Săli enorme de audiențe, saloane impozante pentru banchete, tot lucrul și rafinamentul din apartamentele regelui, precum și completă, foarte costisitoare bibliotecă, deși Majestatea sa nu știa să citească, alcătuiau această locuință din basme pe care puțini domnitori adevărați au visat s'o aibă.

Partizanilor cari îi cereau slujbe onorifice, Dessalines le răspundea totdeauna cu aceste cuvinte: „— Singurul om mare, în Haiti, sunt eu!" Din contră, Christophe, avu în jurul lui o curte proprie pe care a căutat s'o ridice la înălțimea acelor europene și se grăbi să numească trei principi, opt duci și douăzeci de conți.

MONUMENTUL TRAGIC

Cu anii, mania lui domnitoare și risipa făcu pași gigantici, la ea adăugându-se teama că va putea să fie ucis dintr'un moment într'altul, ca Jean Jacques Dessalines și alții, cari îl precedase. Conștient, poate, de tot răul ce-l făcuse, nu mai avu alt gând decât acela de a se izola, în care scop se apucă să exploreze munții învecinați ca să-și făurească acolo un adăpost inviolabil. La trei kilometri în linie dreaptă de *Sans Souci*, a ales culmea cea mai înaltă, un ascunziș accesibil numai vulturilor, iar în stânca vie care domina marea îndepărtată, câmpia și munții dimprejur, scobi citadela faimoasă care numără puțini rivali printre castelele crenelate din lumea întreagă. Majestos și întunecat, înfipt pe povârnișuri atât de ascuțite încât o piatră ar cade vertical, se înalță acest edificiu fantastic care în el are ceva diavolesc și totodată miraculos. Nu se va înțelege niciodată cum fără mașini, fără unelte, fără drumuri de comunicație, au putut niște ființe omenești să ajungă până în creștetul stâncilor. Numai o armată de Poliphèmi omerici ar fi fost în stare să împlinească această lucrare formidabilă care numai de groază a fost dusă la capăt de niște bieți muritori de rând. Fiecare piatră a costat o viață. Mii și mii de negri cari sub biciu și soarele ecuatorului au escaladat muntele dușman vreme de zece ani, lăsând în urmă-le un șir de morți, aveau neîncetat în spate pe monarhul hain, nerăbdător să vadă realizat cât mai curând visul lui nebunesc. O singură dată au cutezat să protesteze și atunci, nebunul, fără să mai stea în cumpănă, îi alinie în fața lui și descărcă un foc de revolver în capul fiecărui al treilea om!...

Incepută la 1806, citadela La Ferrière, Golgotha negrilor, a fost terminată după aproape zece ani, iar astăzi urmează destinul munților cari se nărue sub deslănțuirea elementelor naturei. N'are stil, n'are proporții, n'a avut nici odată o rațiune de a exista. Masse de granit mastodontice, de ziduri hiperbolice și turnuri înfricoșător de înalte, cuib de lilieci și ulii, ea e produsul megalomaniei naive, o adevărată nebunie.

Acolo a locuit Christophe, ascunzând în subterana care ducea la *Sans Souci* tot aurul pe care setea lui nepotolită îl adunase fără nici un scrupul. Unul după altul, cunoscătorii pasajului secret au fost omorîți, supraviețuindu-le numai Besse, inginerul și prietenul lui iubit. Intr'o zi, cei doi bărbați treceau pe bastioanele citadelei și suveranul nu se mai sătura să admire ceeace fusese în stare să creieze. „— Majestate, noi amândoi suntem singurii care cunoaștem trecătoarea secretă.... — zise Besse, fără să-și dea seama de prostia care-o face. „— Ai dreptate, răspunse regele, surâzând, — dar de azi înainte, am să fiu numai eu singur!..." Și, cu un brânci formidabil, îl prăvăli pe nefericitul inginer într'o prăpastie....

O revoluție, o consecință firească a guvernării unui smintit, a izbucnit în anul 1920 și Christophe, unicul rege cu care s'a mândrit insula Haiti, asediată de dușmani, fără partizani și fără prieteni, își sbură creerii cu un glonț de aur, pe care-l cizelase el însuș, de multă vreme. „Voiu renaște din cenușa mea!" ceru el să i se scrie pe mormânt.

ȘI... VRAJITORII

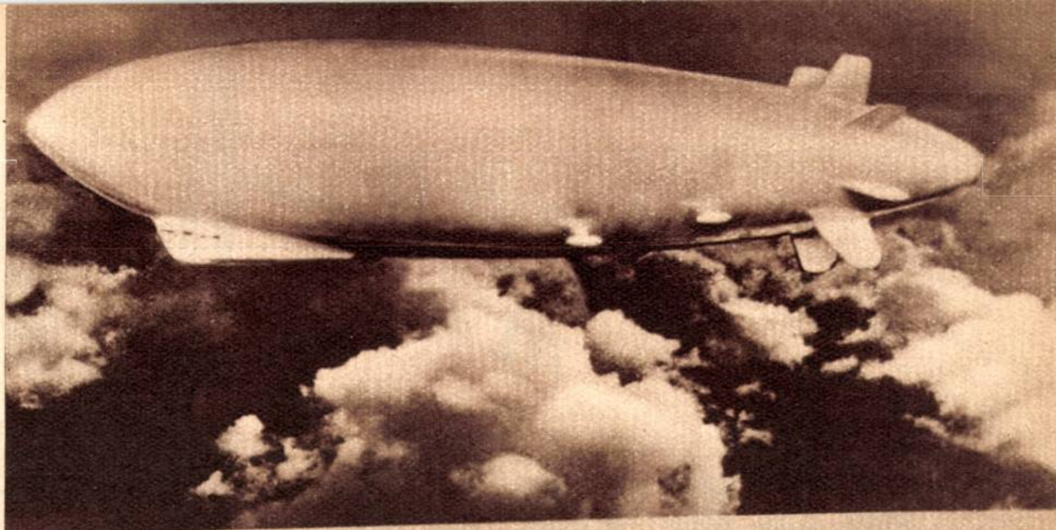
Mulți *leaders* au urmat la președinția republicei în secolul trecut, dar aproape toți au guvernat prin teroare și au fost suprimați de răscoale. Ignoranți, unii nu știau nici să-și pună semnătura sub decretele tiranice pe care le instituiau, pe când alții au trăit sub dominația neîntreruptă a preoților lui Voodoo, vracii magiei africane. Totuș, dacă din când în când câte unul se deosebia de ceilalți, prin inteligență, patriotism și cultură, ei au căzut regulat victime ale intrigilor și conspirațiilor fără de număr.

In 1915, insula se răscula împotriva președintelui Guillaume Sam, care se refugie în localul consulatului francez. Indârjită peste măsură, populația îl smulse pe nenorocit cu forța de acolo, sfâșiindu-l în bucăți, iar o vânzătoare de fructe, care trăește și astăzi la Port-au-Prince, i-a furat inima și intestinele. Consulul protestă pentru violarea drepturilor de azil și, necăpătând satisfacțiile dorite, ceru ajutor la Washington, deoarece Parisul era prea departe și apoi îi avea atunci în fața lui pe germani. Iar America veșnic nesățioasă, care ar vrea să stăpânească toate Antilele, trimise vapoare, debarcă trupe numeroase și, după ce împrumută sume enorme guvernului negru ca să-l facă debitorul ei, a făgăduit acum, după 18 ani, că... va pleca. Dar va lăsa în urma lui o comisiune care, controlând finanțele statului, îi va garanta achitarea datoriilor...

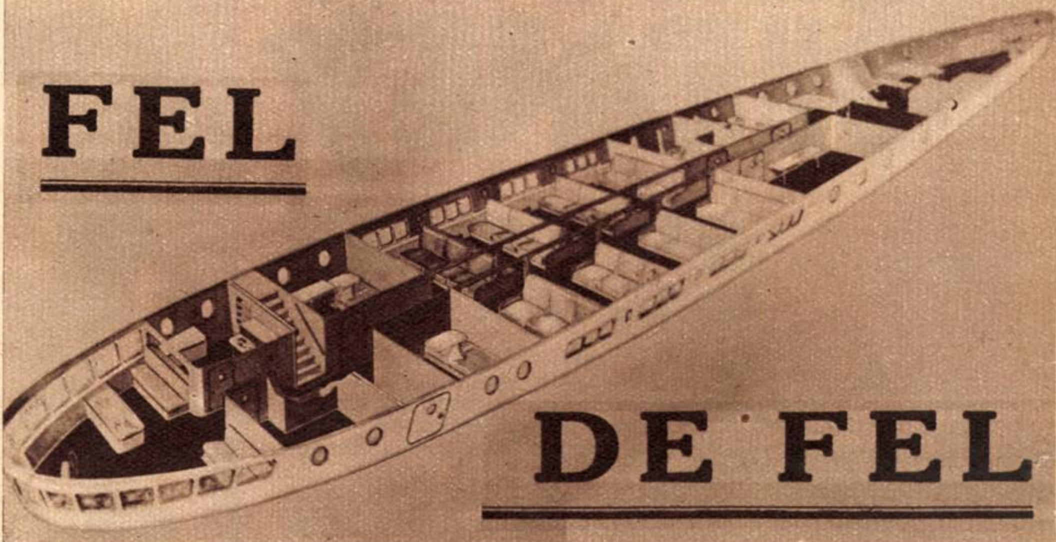
In piața cea mare din câmpul lui Marte, Jean Jacques Dessalines — răutăcioșii spun că e statuia lui Simon Bolivar, refuzată de Venezuela! — semeț, cu pălăria împodobită cu pene, în atitudine amenințătoare, îndreaptă sabia trasă din teacă în direcția cazărmilor americane....

A. D. A.

In America se proectează construirea unui dirijabil care să facă regulat drumul de la Washington spre Porto Rico la Pernambuco şi de acolo la Captown. Dirijabilul ar urma să cântărească 100 de tone. Construcţia lui va costa 4½ milioane dolari (450 milioane de lei). Alături de un echipaj de 20—30 de persoane, dirijabilul va putea lua 20—30 pasageri.

FEL DE FEL

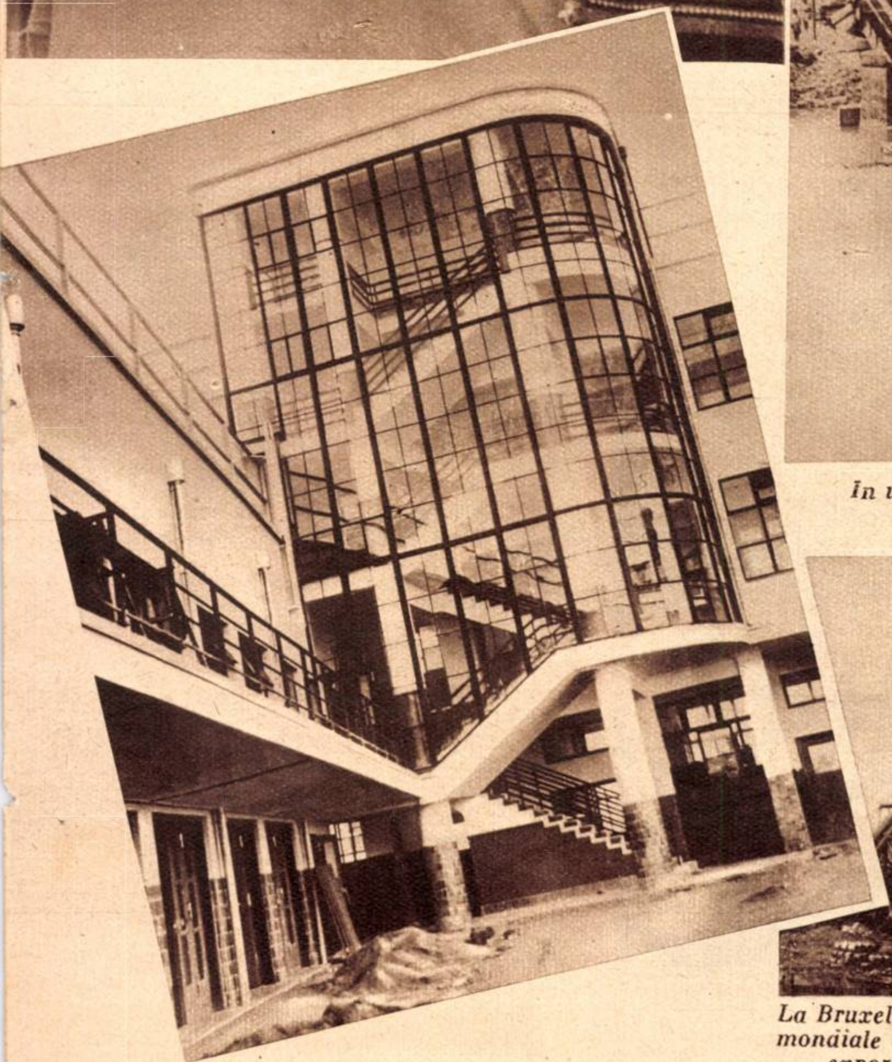

Oraşul Roma şi-a serbat de curând ziua întemeerii sale. Fotografia noastră reprezintă pe Mussolini ţinându-şi discursul în Piaţa Veneţia din Roma

La Tokio s'a construit cea mai modernă şcoală din întreaga Japonie. Construcţia este făcută — după cum se vede în fotografia noastră — aproape în întregime din sticlă — fiind prin aceasta extrem de higienică.

În urma cutremurului de pământ din India un pod de cale ferată s'a prăbuşit în apă.

La Bruxelles se fac mari pregătiri şi construcţii în vederea expoziţiei mondiale din 1935. Vedem scheletul porţii triumfale de intrare în expoziţie şi în fund construcţia marelui palat de festivităţi.

Prietena mea

SILVIA SIDNEY

Originară din România. — O copilărie sbuciumată. — Din Basarabia la... New-York. — Primul contact cu teatrul. — Inceputurile în film. — Consacrarea. — Silvya Sidney e obosită: a dispărut!

ACUM câţiva ani, veşnic-nemulţumiţii frecuentatori ai cinematografului începură să manifeste un fel de desgust, la început mai slab iar în urmă din ce în ce mai pronunţat, pentru o categorie anumită de femei cărora li se spunea, de obiceiu, *femei fatale*.

In viaţa de toate zilele, femeia fatală ar fi o fiinţă antipatică, dacă nu chiar extrem de ridiculă. Inţelegeţi, dvs. cititorii, despre cine anume vreau să vorbesc: există o specie de femei cari atunci când intră într'un salon, când trec pe stradă sau apar în vreun teatru, parcă spun: „Ce mai aşteptaţi? Indrăgostiţi-vă de mine, toţi, şi făptuiţi o mie şi una de nebunii pentru ochii mei frumoşi!"

In lumea lor, sunt multe varietăţi de femei fatale; veţi întâlni, de pildă, pe frumoasa întunecată, pe veşnic invidioasa, pe semeaţa fără pereche, pe ispititoarea cu ochii mereu la pândă... dar, din nenorocire, toate se aseamănă între ele şi, în viaţă, nu năzuesc decât spre o ţintă unică şi aceeaş: să vadă câţi mai mulţi bărbaţi îngenunchiaţi la picioarele lor, cu mâna pe inimă şi priviri rugătoare...

Două admirabile atitudini ale Silviei Sidney. Ce taină de nepătruns ascund oare privirile ei? (Foto Paramount).

In majoritatea cazurilor, aceşti bărbaţi sunt o tagmă de imbecili cari au vreme de pierdut şi bani de risipit. Dar cum se găseşte mai totdeauna câte cineva sau ceva care-şi ia sarcina să împlinească răzbunările meritate, chiar spre binele proştilor cari nu le-ar merita, aceste femei fatale, amatoare de stridii şi şampanie — bine'nţeles, în locuinţe somptuoase sau în separeuri — cât şi de literatura cea mai proastă dela care învaţă pozele cele mai răsuflate şi parada eftină a dialogului amoros, — sfârşesc prin a deveni, mai curând ori mai târziu, păpuşile umilite şi supuse ale vreunui tip grosolan, care le tratează aşa cum merită...

Transpuse din viaţa reală la ficţiunea ecranului, aceste femei fatale interpretate de artiste mai mult decât fatale, sunt totdeauna, de când lumea e lume, nişte imitatoare stângace ale vreunei mari şi geniale surori din templul artei. Incărcate cu juvaeruri false, înfăşurate în mătăsuri artificiale, gătite cu o blană de hermină care, în realitate e o pisică autentică, lustruite ca nişte porcelanuri, vopsite ca păpuşile, nesuferit de monotone cu tot repertoriul lor limitat de gesturi şi mişcări şi cu acea căutătură de regine

Silvia Sidney ca toate aparițiile strălucitoare din cetatea filmului, este o europeană, ca Greta Garbo, ca Marlene, ca toate artistele bune ale cinematografului. Și vine de departe: ursita ei a urmat drumul soarelui; s'a pregătit în taină, în cine știe ce ghetto din România sau Rusia, a înflorit în babilonia New-Yorkului, apoi a pornit pe urmele soarelui care pleacă în fiecare zi din Orient spre Occident și s'a oprit tocmai acolo unde e hotarul din urmă al apusului, la Hallywood, patria iluziilor...

Silvia are abia douăzecişi trei de ani, iar la activul ei numără opt filme, dintre care majoritatea sunt cu drept cuvânt faimoase, ca: *Drumurile orașului, Scene de stradă, O tragedie americană, Madame Butterfly, Jennie Gerhardt...* In mai puțin de patru ani, întreagă această prodigioasă activitate a ei s'a desfășurat sub privigherea celor mai reputați regisori americani: Mamoulian, Vidor, Sternberg. Pare, nu-i așa, o carieră încheiată în chipul cel mai strălucit, o carieră care abia e începută.

Silvia Sidney în D-na Butterfly, rolul care a însemnat pentru această minunată actriță, o strălucită consacrare.

Silvia Sidney fotografiată la ea casă. (Foto Paramount).

Ce noutăți atrăgătoare ne rezervă Silvia într'un apropiat „mâine"?

Atâta muncă, atât succes, ar fi răpus-o pe oricare alta și nu ne-am fi putut mâhni deoarece se știe că favoarea publicului e atât de îmbătătoare încât prea puțini au tăria să-i reziste. Printre acești foarte puțini, este Silvia Sidney, care a rămas aceeaș cum a fost: *the witty and gay Silvia* — spirituala și vesela Silvia, cum îi spun acei cari o cunosc dincolo de ficțiunea ecranului...

detronate, ele au exploatat vreme îndelungată naivitatea publicului de parter, totdeauna mulțumit să vadă printr'o miraculoasă gaură a cheii pe falsele femei din lumea mare făcând dragoste. Și că o făceau și o fac cu finețea ce poate s'o aibă un camerist de hotel când vrea să joace rolul unui lord.

Dar încetul cu încetul, chiar și publicul cinematografelor a început să se plictisească. Greta Garbo, da, suntem cu toții de acord; însă nu cópiile proaste ale Gretei! Preferim totdeauna originalul — se gândiau și se gândesc spectatorii. Dar poate mai mult decât a le gândi, noi, lucrurile acestea, le simțim ascunse în adâncul cel mai tainic al conștiinței noastre. Ne dăm seama pe urmă, că ne-am gândit la ele și că am dorit ceva deosebit. De exemplu, un suflu de aer curat după ce am respirat atâta aer îmbâcsit cu parfumuri artificiale, puțin soare, de primăvară autentică după ce petrecusem atâtea ceasuri într'o sală năpădită de zăpușeală, o sorbitură de apă proaspătă, după ce am înghițit atâtea pahare cu șampanie falsificată care ne arde stomacul...

Eram în toane rele și chibzuiam la lucrurile acestea, într'o zi mohorîtă de toamnă, când s'a întâmplat, fără sgomot și fără să surprindă pe nimeni, această minune de neașteptat. Pe ecran a apărut o fată simplă, nici frumoasă nici urâtă, mai mult urâtă decât frumoasă, cu o pereche de ochi mari, peste măsură de expresivi și plini mai cu seamă de lumina aceea misterioasă și cu drept cuvânt robitoare pe care poate s'o dea pupilelor numai flacăra inteligenței. Era și este o femeie mică, cu frunte prea bombată și doi obraji prea rotunzi, o gură prea mare, un năsuc de copil, purtat obraznic, în sus. Nimic extraordinar care să ne alarmeze, cum s'ar spune, la prima vedere; dar apoi, observând-o cu luare-aminte, ne-a împins spre ea o simpatie crescândă, o nu știu ce arzătoare și curată bucurie, un simțimânt aproape părintesc, de afectuoasă camaraderie. E drept, spectatorii nu s'au îndrăgostit de ea, dar au iubit-o și o iubesc...

— O fată neînchipuit de simpatică — ziceau unii — o artistă în toată puterea cuvântului. Nu joacă aidoma ca celelalte, are un fel deosebit, aparte, al ei, vibrant, liber, precis și mai cu seamă sincer. Nici o poză, nici un artificiu, nici... mlădieri languroase, ci numai o simplitate, omenească în cel mai înalt grad: cu această armă, ea birue, mișcă, convinge, ceea ce, la urma urmei, e lucrul cel mai important.

Acest fapt nou în viața confuză și adesea vrednică de plâns a Hollywoodului, se numește Silvia Sidney. Ea este adierea de aer proaspăt, fata simplă pe care toți o așteptau fără să-și dea seama, plictisiți și supraplictisiți cum erau de femeile ificate

Știind că destinul vieții noastre înrâurește asupră-ne, de cele mai multe ori, fără voia noastră, fără să bănuim cel puțin, devenim fataliști ca și musulmanii pentru cari ceea ce trebue să se întâmple e orânduit dela începutul tuturor lucrurilor.

Iată de exemplu, cazul straniu al Silviei Sidney care n'ar fi ajuns una dintre cele mai iubite artiste din Hollywood fără... revoluția rusească. Nu vă mirați, căci fără acel haotic și tragic vârtej care s'a abătut asupra Rusiei, acum șaptesprezece ani, familia d-lui Kosof, ar fi rămas la Odessa, frumosul oraș din fața Mării Negre. Și, rămânând d-șoara Kosof, ar fi intrat poate în Academia dramatică din Moscova, ar fi ajuns o artistă bună, făcându-și un nume mare în Rusia, iar noi, cel mult, am fi auzit vorbindu-se vag despre ea, sau am fi văzut-o în cine știe ce film, poate în *Invierea* lui Tolstoi, ori protagonista vreunei povestiri de Turgheneiff sau Cehov...

— Mi-aduc aminte — îmi spunea Silvia — că într'o noapte din anul 1917 am fost deșteptată brusc din somn; mama mă sfătui să fiu cuminte, să nu plâng, căci altminteri soldații roșii aveau să mă ia cu ei și să mă omoare. Mama mă luă în

braţe, tata, încercat cu geamantane, o sprijinia pe bunica: toţi aveau lacrimi în ochi, dar nu plângeau. Pornirăm tăcuţi prin bezna nopţii. Coborîrea scărilor cari duc din oraş la port, mi s'a părut fără sfârşit. In cele din urmă, găsirăm pe cineva care ne aştepta şi ne duse într'o barcă. Marea era furtunoasă şi bunica ofta mereu, murmurând că cel mai bun lucru care ni se putea întâmpla era să fim împuşcaţi de sentinelele de gardă sau înghiţiţi de un val. Am navigat astfel mai multe ceasuri. Dar eu adormisem înainte de a vedea cum avea să se încheie fuga noastră dramatică: mai târziu aflai că după câteva zile debarcasem în România, la Galaţi şi de acolo trecusem la Constantinopol. Apoi, un nume îmi deveni familiar: New-York. Nu ştiu cum am învăţat atât de repede să vorbesc englezeşte: mi se părea că ştiusem această limbă totdeauna, în vreme ce mi-amintiam prea puţine cuvinte ruseşti. Ne-am dus să locuim într'unul din cartierele cele mai populare din New-York, la Bronx; acolo, tatăl meu îşi reluă comerţul şi situaţia noastră se înbunătăţi în scurtă vreme. Bunica muri după un an. Ea nu înceta să-i recomande mamei mele să mă dea la învăţătură şi să-mi înlesnească vocaţia, ori care ar fi fost. Afacerile tatălui meu începură să se desvolte şi ne-am mutat într'un cartier mai elegant, dar liniştea familiei, pentru motive pe care nu le-am aflat niciodată, se risipi. Părinţii mei divorţară şi eu rămăsei cu mama care mă copleşi cu toată dragostea ei. Am stat singure câtva timp, trăind modest cu o mică pensie ce ne-o da tatăl meu, dealtminteri, destul de neregulat.

Mama era mândră şi mulţumită de mine: fiindcă îi descreţiam fruntea cu firea mea voioasă, fiindcă eram silitoare la şcoală şi vădiam însuşiri de chibzuială profundă. In serile lungi de iarnă, venia să ne ţină tovărăşie, doctorul Sidney, un român din Basarabia, adică aproape conaţionalul nostru. D-rul Sidney luă obiceiul să vină în fiecare seară. Apoi începu să ne ducă la teatru. Eu n'am să-l uit niciodată, deoarece lui îi datorez atâtea seri plăcute în care mi se părea că pornesc într'o călătorie vrăjită prin ţara basmelor şi care au hotărît de pe atunci pasiunea mea arzătoare pentru teatru. Doctorul Sidney ne împrumută şi câteva cărţi cu comedii, din care declamam sau jucam rolul Mariei Stuart, al Damei cu camelii sau chiar al Ofeliei... Apoi, împrejurările făcură să fiu adoptată de d-rul Sidney. Din ziua aceea, începu pentru mine o viaţă nouă. Papa Sid, aşa cum îi spuneam eu, îmi deveni un părinte mai tânăr şi afectuos. Serile de teatru sporiră la număr, şi odată cu ele, pasiunea mea pentru scenă deveni mai înflăcărată ca oricând, ajungând să fie scopul şi raţiunea vieţii mele.

La treisprezece ani, prin urmare, ştiam ce aveam de făcut, iar spectacolele ajunseră pentru mine ceva mai mult decât o distracţie artistică; au fost ca să zic aşa, întâia şi cea mai mare şcoală a mea. Ultimul meu an de învăţătură trecu mai repede decât m'aş fi aşteptat şi, după o scurtă perioadă de odihnă, am fost admisă într'o şcoală de artă dramatică. Norocul m'a ajutat să nimeresc într'un mediu zelos de studii, să am profesori cu idei foarte limpezi şi cu metode excelente. In mare parte, lor le datorez succesul meu personal şi mai ales trebue să le fiu recunoscătoare pentru că au făcut din mine o artistă sinceră, lipsită de orice poză şi orice prefăcătorie...

*

La sfârşitul cursurilor, după un examen strălucit, directorul şcoalei mă recomandă unuia din cele mai de frunte teatre ale New-Yorkului. Mi se încredinţă, ca rol prim, acela al unei tinere îndrăgostite, şi după trecere de câtva timp soarta mă favoriză într'un chip nesperat. Lucram alături de Lilian Gish, cea mai mare artistă de teatru (şi de cinema) nord-americană şi arta ei încântătoare, personalitatea, blândeţea, farmecul biruitor ce emana din toată fiinţa ei, mi-au strecurat în suflet nu ştiu ce energie şi, în pauza actului întâi, ilustra camaradă chemându-mă în cabina ei, plânse de bucurie, felicitându-mă. Puţin după aceea, într'o mare şi cunoscută revistă, cel mai sever şi temut critic teatral, George Nathan, făcând darea de seamă a spectacolelor prezentate în cursul lunei, avea pentru mine cuvinte elogioase, semnalându-mă acelor cari aveau nevoe de o întrebuinţare mai demnă a posibilităţilor mele. Faptul acesta mă încurajă peste măsură, îmbiindu-mă să pornesc la lucru cu mai multă râvnă. Pe-atunci, erau începuturile cinematografului sonor. In ciuda probelor minunate date de bărbaţi ca Chaplin şi Fairbanks şi de femei ca Garbo şi chiar Lilian Gish, noi ceilalţi din teatru, care ne socotiam depozitarii adevăraţi ai glorioasei tradiţii a artei scenice, priviam cu oarecare dispreţ cinematograful, iar nebuniile petrecute la Hollywood erau un pretext uşor pentru ironiile noastre. Noi, nu câştigam milioane ca divele ecranului, dar simţiam că publicul, chiar dacă ne idolatriza mai puţin, ne stima mai mult. Astfel că invitaţia ce-mi veni dela Fox, nu m'a măgulit. Dar am acceptat-o. Cinematograful, precum v'am spus, era în prima şi haotica fază a drumului dintre mut şi sonor şi orice sosire a unui actor de teatru, dela New-York suna la Hollywood ca nişte clopote de mort. De fapt, noul sosit, venia mai totdeauna să înlocuească pe câte unul socotit ca neapt pentru filmul vorbit. Erau vremurile când actori ca John Gilbert, artiste ca Wilma Banky şi Lia de Putti, de exemplu, treceau la odihnă, pe când altele, ca grupul de suedeze (Garbo, Asther, Nissen) se apucau să inveţe, ziua şi noaptea, limba engleză. Se spunea atunci la Hollywood, că dacă regretatul Valentino n'ar fi murit cu câtva timp înainte, în împrejurările acelea ar fi fost... îngropat definitiv.

Primirea ce mi s'a făcut nu a fost de fel călduroasă; privită cu dispreţ şi invidie, am trebuit să înfrunt o muncă nouă pentru mine, cu o technică pe care înşişi technicienii o cunoşteau aproximativ pe când toţi în jurul meu nu făceau altceva decât să-mi ceară să lucrez repede, foarte repede, cât mai repede cu putinţă. Mă simţiam provizorie la Hollywood, avusei şi căutai de altminteri să am cât mai puţine prietenii; pot să spun chiar că am rămas streină lumei hollywoodiene. Ziarele şi revistele nu se ocupară de mine decât în câte o notiţă scurtă..."

E drept, cele două filme lucrate de Silvia Sidney, cu atâta trudă şi răbdare, nu merită să fie amintite. Fireşte, nu a fost vina ei, dacă au eşit două lucrări searbede, palide şi deslânate. Vina, dacă a fost o vină în acele momente de activitate înfrigurată şi confuză, cade asupra directorilor şi mai cu seamă a conducătorilor cari, dacă ar fi putut, iar fi biciuit pe actori, pe directori şi operatori, numai ca să lanseze filme, cât mai multe şi oricum ar fi fost. Fox, ezită să reînoească contractul, iar Silvia se plictisia de moarte la Hollywood.

Intro' seară, înapoindu-se la hotel, o înştiinţară că cineva dela New-York o chema la telefon; era directorul unui mare teatru care-i propunea să joace rolul principal din comedia *Bad girl* (Fata răutăcioasă), propunere însoţită de o ofertă ademenitoare de salariu... Silvia nu aşteptă să i se spună de două ori şi a doua zi, în zori, luă aeroplanul şi ajunse la New-York.

Şi Broadway, ca s'o răsplătească de amărăciunile hollywoodului, o consacră *stea*, într'o seară de entuziasm triumfal. Printre spectatorii cari au asistat la acel succes meritat pe deplin, se afla şi un tânăr, care o studiase gest cu gest, vorbă cu vorbă.

Tânărul acela era Ruben Mamoulian, un conaţional al ei...

Ruben Mamoulian a fost omul destinului în viaţa uşoară a Silviei Sidney.

Paramount îi propuse lui Mamoulian să studieze posibilităţile unui film *gangster*. Acesta, examinează mai multe subiecte şi, în cele din urmă, se hotărăşte pentru unul care avea drept titlu *Străzile oraşului*. Apoi, vine momentul suprem pentru alegerea interpreţilor. Mamoulian, se sfătueşte mai multe ceasuri cu B. P. Schulberg, şeful producţiei. In sfârşit, se aliniază ca nume definitive: Gary Cooper, protagonista cu Clara Bow, Paul Lukas, Guy Kibbee. Nume frumoase, siguranţă absolută. Pe când scenografii montau, iar Mamoulian lua câteva vederi de probă, isbucneşte ca din senin unul din obişnuitele scandaluri la Hollywood. Secretara credincioasă a Clarei Bow, licenţiată de stăpâna ei, se răzbună, publicând într'un ziar scrisorile pline de amănunte compromiţătoare şi picante din viaţa intimă a Clarei. Atunci intervine şeful suprem din Cinelandia, Ţarul filmului, William Hais, care mai salvase şi altă dată pe industriaşi de plictiseala unei reclame prea sgomotoase. Hais taie în carne vie şi-i porunceşte Clarei Bow să dispară din circulaţie.

Moraliştii sunt răzbunaţi. Clara şi-a găsit un logodnic cu care să se mângâe în sihăstria ei silită, dar cine rămâne în încurcătură este Paramount care trebue s'o înlocuească grabnic pe Bow.

Pe cine s'o încarce cu o moştenire atât de împovărătoare, când ştiut este că Bow număra cei mai frenetici şi numeroşi admiratori printre tineretul nord-american, ba poate chiar şi de aiurea...

Se caută o artistă!

Iată strigătul care răsună de la Hollywood până la New-York, stârnind o furtună de speranţe şi aprinzând atâtea iluzii.

Se caută o artistă!

Cei dela Paramount sunt descurajaţi; totuş, singurul care în sufletul lui e mulţumit, este chiar Mamoulian căruia nu-i plăcea de fel să lucreze cu o fiinţă desordonată ca Clara Bow. Candidatele încep să defileze; nu e ziar, nu e revistă care să nu propună sau să le susţină pe ale sale. Mamoulian ceru voie lui Schulberg să aducă dela New-York o artistă în care avea multă încredere: o oarecare Silvia Sidney.

Silvia reintră în studio cu o siguranţă care-i lipsise întâia oară. Inţelegea prea bine că se afla sub mâna unui tânăr plin de talent şi de aceea se abandonă încrezătoare în el, supusă, atentă, hotărîtă să joace de acum cartea cea mare.

La premiera *Drumurilor oraşului*, cei din Hollywood şi cei dela Paramount trebuiră să facă două constatări; întâia că aveau înaintea lor un regizor tânăr în stare să-i fie profesor chiar unuia bătrân; al doilea, că moştenirea şi sucesiunea Clarei Bow era ceva bun de lăsat de-oparte, la naftalină, ca un lucru lipsit de orice importanţă.

Silvia Sidney creease un tip nou şi necunoscut la Hollywood: al ei, propriu, şi ştiţi bine ce este.

Dar cine-o caută pe Silvia Sidney? Cine o cere cu atâta stăruinţă pe aceea care, zice-se, i-a urmat Clarei Bow?

Nimeni altcineva decât King Vidor, cel mai genial regizor american, care o împrumută de la Paramount ca să interpreteze rolul principal al ultimei lui lucrări: *Scene de stradă*.

Alt mare succes. Apoi d-şoara Sidney e înapoiată cu părere de rău şi tot atâtea mulţumiri, firmei Paramount. Deoarece şi acolo au nevoie urgentă de ea. Cine o vrea acum? Domnişoara Sidney e indispensabilă d-lui von Sternberg. Dar Marlène? Hei, Marlène e Marlène, însă pentru protagonista *Tragediei americane* trebue o rusoaică mică: Sidney. *Sternberg dixit!* Nu se discută.

Silvia începe iarăşi să lucreze. Şi fata nici nu simte oboseala: acum, ea şi microfonul au devenit prieteni şi apoi la Hollywood, mai precis la Malibu Beach, e o căsuţă graţioasă şi în căsuţă o aşteaptă mama, ba din când în când vine şi doctorul Sidney. Lumea salută acum cu bucurie reapariţia ei pe ecran. Nu e un idol pentru spectatori, dar e o soră dragă, ceva mai apropiat de inimă.

După *Tragedia americană*, Silvia începu să simtă nevoia de odihnă: e obosită; la urma urmei, Hollywood este ca o insulă de osândiţi, departe de New-York, departe de frumoasa Europă, prea cinematografică chiar în afară de cinema. Nu se trăeşte decât pentru cinema, nu se vorbeşte decât despre cinema... Dar Paramount nu poate să-i dea vacanţă; pentru mica Silvia e gata o altă lucrare excepţională: *Madame Butterfly*.

Dar dacă se vorbeşte despre Loretta Young? Nu! Şi nici Anna May Wong? Deasemenea nu! Trebue ceva mai mult. Atunci, de ce să nu se caute o japoneză?

Se preferă însă o rusoiacă. Pentru că mica rusoiacă e destul de talentată ca să facă pe americana şi pe japoneza. Ea va fi Butterfly, pare chiar făcută pentru acest rol — şi o spun toţi — ea, ea, ea! Paramount s'a hotărît; şi o va îndruma un conaţional, Marion Gering. In chipul acesta se vor înţelege mai bine.

Butterfly! Butterfly! Criticii din lumea întreagă strâmbă din nas: fără îndoială — zic ei — va fi un masacru, o profanare a operei lui Puccini! Şi aşteaptă, gata să pornească la o critică nemiloasă.

Dar nu, domnilor. Buttrefly al lui Paramount e biruinţa Silviei Sidney: e demonstrarea a ceea ce poate să facă o artistă simţitoare şi sinceră dintr'un personaj fals din cap până în picioare: adică să-l tranforme într'o fiinţă mişcătoare de inimi, care nu face să plângă numai femeile sentimentale. Cineva a scris: „Butterfly creeată de Silvia Sidney e transpunerea muzicei lui Puccini într'o serie de imagini prea delicate. Mica Sidney a cântat cu ochii ei, cu inima ei, cu simplitatea adevărată pe care a ştiut s'o retrăească. Muzica a devenit dramă, şi astfel melodrama a fost salvată!"

Voiţi mai mult? Un autentic triumf!

Acum, ar fi vremea să i se dea o vacanţă cât de scurtă drăgălaşei noastre Silvia. Şi chiar are nevoie: o afecţiune uşoară în gât cere ca ea să respire aer curat, iar nu pe acela înnecăcios şi prăfuit din studio.

Haideţi, haideţi, domnilor dela Paramount, fiţi mai puţin tirani de rândul acesta şi daţi-i Silviei câteva săptămâni de odihnă!

Dar nci prin gând nu le trece aşa ceva! Trebue înscenat un alt roman al lui Theodor Dreiser *Jennie Gerhardt*, care-i scris, parcă, înt'adins pentru ea, pentru Silvia. Dreiser a venit în persoană la Hollywood şi a ales-o pe ea, o vrea, o cere ca eroină a romanului său care va deveni film.

Şi Silvia se întoarce la lucru. Resemnată şi bucuroasă. Dar după *Jennie*, va pleca negreşit să se odihnească, cu voia sau fără voia celor dela Paramount!

Jennie Gerhardt e terminat. La rându-i, şi filmul acesta e un succes răsunător.

Acum, Silvia aşteaptă să fie pusă în libertate. Dar iată că dimpotrivă, i se aduce la cunoştinţă că va lucra cu Chevalier în *Felul de a iubi*.

E prea mult! Silvia se răsvrăteşte. Dar... revine iarăşi la lucru: la urma urmii, un mic sacrificiu de-o lună şi apoi va căpăta vacanţă pentru şase luni. E obosită, atât de sfârşită de puteri încât nici medicamentele nu-i mai priesc: a devenit nervoasă şi are insomnie.

...Dar într'o zi, pe când în studiourile lui Paramount, Maurice Chevalier, veşnic surâzător, îşi aştepta camarada la lucru, doi tineri se desfătau privind marea de pe puntea unui transatlantic care-i aducea în Europa. Era Silvia Sidney şi... George Raft, o dragoste veche a acestei încântătoare artiste, o dragoste tăinuită cu gelozie, despre care nu sa aflat decât abia acum.

Silvia Sidney a fugit!... Toţi din Hollywood sunt în fierbere, însă d-l Schulberg, mai mult ca oricare altul, e amărît. Nu cumva, nişte detectivi isteţi i-ar putea da de urmă ca s'o readucă în cetatea filmului?

Nu de altceva, dar dela dispariţia ei au trecut mai bine de patru luni, iar bietului Chevalier i s'a urît... aşteptând partenera şi nu e de mirare, dacă într'o bună zi nu va pleca el însuş în Europa... ca s'o găsească!...

BATRANUL MORMON

Foot-ball

ROMÂNIA—JUGOSLAVIA

DUMINICĂ 29 cor., echipa României susține în [illegible]ra celei a Jugoslaviei o partidă ce depășește cu mult în importanță pe toate celelalte susținute până în prezent.

Disputa aceasta având caracter eliminator — țării învingătoare revenindu-i onoarea de a reprezenta clasa foot-ball-ului național, alături de cele mai înaintate națiuni, la campionatul mondial dela Roma — a provocat în ambele țări un interes manifest, dând acestei întâlniri un caracter cu totul special. De ambele părți s'au făcut o serie de preparative ce au contrastat cu uniformitatea celor de până în prezent.

Jugoslavia și-a început trialul de mult — sunt aproape două luni — deoarece sperau să joace la 15 Aprilie, dată propusă de Sârbi, dar care nu convenea Federației noastre. Și-au selecționat echipa într'un chip minuțios și după părerea unanimă, au trimis în România un lot de jucători care reprezintă „sumum-ul" foot-ball-ului jugoslav.

De partea noastră aceiași febrilă activitate, jucătorii susceptibili de a fi selecționați fiind urmăriți în deaproape în toate centrele foot-ballistice din țară, ca apoi convocați în București să fie supuși din nou unor examene serioase în fața redutabilei echipe cehe Bohemians. O primă consecință a acestor trieri a fost faptul că s'a renunțat la o serie de jucători pe cari mulți îi socoteau „titulari de drept".

Federația noastră s'a fixat în cele din urmă asupra următoarei echipe : *Püllock; Vogl, Albu; Deheleanu, Cotormani, Morawetz; Bindea, Covaci, Baratki, Schwartz, Dobai.* O echipă care deși nu reprezintă chintezența foot-ball-ului românesc, dat fiind o serie de nefericite indisponibilități, totuși va fi în măsură să servească o viguroasă replică team-ului jugoslav, izbutind în cele din urmă să termine victorioasă.

Ca încheiere amintim că această întâlnire este a 12-a în curs de 12 ani. Din acestea Jugoslavia a câștigat 6 iar România 5, *rămânând ca Duminică să stabilească egalitatea de victorii*, pe cea de goal-average realizând-o anul trecut: s'au marcat de fiecare parte câte 22 de goal-uri.

De remarcat că până în prezent n'a existat nici un match nedecis.

A. Ț.

O EXCURSIE

Turcia, Grecia, Palestina și Egipt

organizată de Oficiul de Turism al „Realității Ilustrate" 7-27 Mai. Prețul total al acestei călătorii este: Lei 15.400 clasa II-a; Lei 19.500 clasa I-a.

ITINERARIUL:

7 Mai, ora 21. Imbarcarea pe vaporul România.

8 Mai, ora 12. Intrarea în Bosfor. Ora 14. Sosirea vaporului la Istanbul. Vizitarea orașului.

9 Mai, ora 10. Plecarea cu vaporul spre Grecia.

10 Mai, ora 11. Sosirea la Pireu. Vizitarea Atenei.

10 Mai, ora 16. Plecarea spre Haifa.

11 Mai pe mare.

12 Mai. Sosirea la Haifa.

12, 13, 14, 15, 16 Mai: în Palestina se vor vizita: Ierusalim, și împrejurimile lui, Biserica Sf. Mormânt, Golgota, Tribunalul lui Pilat. Via Dolorosa, Arcul Ecce Homo, Catedrala lui Irod cel Mare, Turnul lui David, Zidul Plângerii, Templul lui Solomon, Moscheia lui Omar, Muntele Măslinilor, Valea Cedronului, Grădina Gethsemani, Valea Iordanului, Betlehem.

Se va vizita Tel-Aviv cu târgul de monstre și noile așezăminte, ferme, instituțiuni, etc.

16 Mai. Plecarea cu trenul Via Kantara-Suez-Cairo.

Seara sosirea la Cairo.

17, 18, 19, 20, 21 Mai: Cairo, Piramidele, Sfinxul, Templul de Granit, Moschea Sultan Hasan, etc., etc.

21 Mai. Plecarea cu trenul la Alexandria.

22 Mai, ora 16. Plecarea cu vaporul Regele Carol.

23 Mai, pe mare.

24 Mai, ora 7. Sosirea la Pireu. Ora 13, plecarea din Pireu.

25 Mai, ora 14. Sosirea la Istanbul. Excursie la Eyub.

26 Mai, ora 12. Plecarea din Istanbul.

27 Mai, dimineața. Sosirea la Constanța.

PETRECEȚI DUMINICĂ 6 MAI

cu 200 lei de persoană

la RUSCIUK (Bulgaria), fără pașaport

Plecați cu marea excursie populară a „Realității Ilustrate", Duminică 6 Mai, spre:

Rusciuk (Bulgaria)

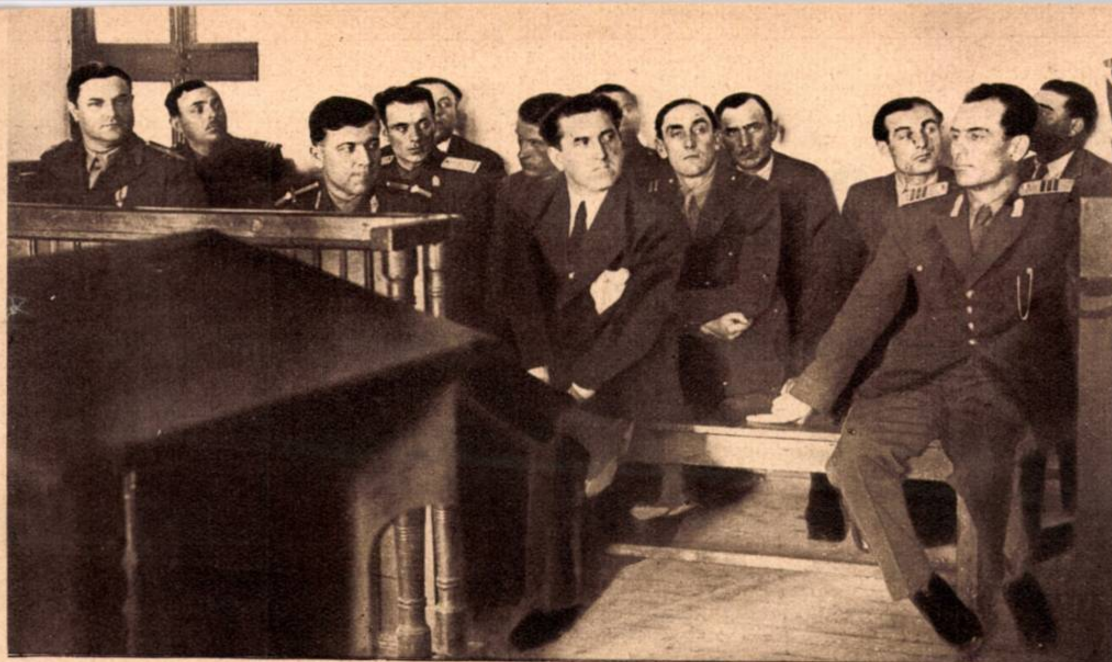
Plecarea cu tren special din București, dimineața. Sosirea la Rusciuk la orele 11 a. m. Vizitarea orașului. După amiază, de la orele 4 până la orele 7, o splendidă excursie pe Dunăre. La ora 7 seara, debarcarea în Turtucaia. La ora 8 seara traversarea Dunării la Oltenița și la orele 9 seara plecarea spre București.

In prețul excursiei este cuprins:

Drumul dus și întors cu tren special, clasă unică; traversarea Dunării dela Turtucaia la Oltenița; plimbare splendidă de 3 ore cu vaporul pe Dunăre; vizitarea orașelor Rusciuk și Turtucaia.

Pentru persoanele cari vor dori și masa dela prânz, servită în excelente condițiuni la Rusciuk, prețul de participare este de lei 240 de persoană.

Numărul locurilor fiind limitat, înscrierile se primesc de azi la „Realitatea Ilustrată", în palatul ziarului „Adevĕrul", în hall ghișeul „Excursii", str. Const. Mille 7—9.

Procesul complotului împotriva Suveranului

Consiliul de război a judecat săptămâna trecută pe cei 8 militari şi 5 civili cari au complotat împotriva suveranului.

In fotografiile noastre vedem:

Acuzaţii în frunte cu Lt. Col. Precup Victor, Maior Nicoară Ion, Eugen Fericeanu şi Căpitan Mesaroşiu.

Consiliul de război prezidat de d. General Cornicioiu.

D. Lt. Col. Hotineanu, comisarul Regal, al cărui rechizitoriu a impresionat prin tăria şi sinceritatea cu care a fost exprimat.

Lt. Col. Precup Victor, care s'a visat dictator încercând să răpună mii de suflete în sfânta noapte a Invierii.

Corpurile delicte găsite la complotişti.

Plutonierul Ţanu — astăzi sublocotenentul Ţanu — care a denunţat pe complotişti.

(Foto Berman)

Putem întineri?

De ce nu a avut d-rul Voronoff o recepţie la facultatea de medicină din Bucureşti?

A stârnit oarecare senzaţie sosirea în ţară a doctorului Voronoff, despre care de ani de zile vorbesc ziarele din diferite ţări. Dealtfel el se prezintă în numele unei descoperiri de senzaţie ce ar fi făcut, că glanda procreatoare la bărbatul bătrân ar putea fi înlocuită, redându-i-se astfel tinereţea.

Problema reintineriri a preocupat din antichitate omenirea şi mai preocupă şi astăzi. Miracolul întineririi lui Faust, pasionează pe toată lumea, pe femei ca şi pe bărbaţi, pe bătrâni şi pe tineri, mai ales de când rolul lui Mefisto l-au luat cei îmbrăcaţi în toga gravă a medicinei.

SAVANŢII STAU IN REZERVĂ

Este ciudat însă, că la Bucureşti, unde i s'a făcut doctorului Voronoff o primire — să zicem — destul de frumoasă, nu i s'a rezervat o recepţie oficială şi la facultatea de medicină!

A fost primit numai de veterinari!

Să fie oare aceasta un fel de primire de clasa II-a? De ce au stat în rezervă savanţii şi profesorii dela facultatea de medicină umană?

D-rul Voronoff fotografiat în Gara de Nord unde şi-a aşteptat logodnica d-şoara Gertrude Schwetz.

Deşi se spune că glanda înlocuită de Voronoff se resoarbe în organism, fără nici un efect apreciabil, după câteva săptămâni, totuş prof. Voronoff nu oboseşte să cutreere lumea: la noi a venit din Grecia... A fost şi în America! Se spune că de peste tot locul recrutează persoane credule, cari convinşi de elocvenţa elegantă a vorbitorului, pleacă după d-sa, la Paris...

CE SPUNE PROF. G. MARINESCU

— *Pentru motive de politeţă faţă de colegul meu, şi spre a nu călca legile ospitalităţii, renunţ să-mi spun părerea* — a declarat d-sa.

Cu alte cuvinte, marele nostru savant a refuzat să acorde un interview. Desigur că acest refuz constituie un eşec pentru ziaristul interviewator. Recunosc cu sinceritate, dar nu mai puţin adevărat este, că acest refuz, că această abţinere vine şi ca un fel de desaprobare la adresa d-rului Voronoff din partea acestui savant, cu reputaţie mondială, neurolog vestit, care a făcut cercetări laborioase în această direcţie, studiind mecanismul bătrâneţii. Profesorul dr. G. Marinescu a fost invitat şi la Rio de Janeiro (Brazilia), ca să conferenţieze *în faţa savanţilor reprezentând facultăţile de medicină şi Academiile din America de Sud*, unde a desvoltat tocmai acest subiect: *bătrâneţea şi întinerirea!*

In cursul săptămânei curente, ministrul Germaniei, la o solemnitate specială de la legaţie, a predat savantului român o medalie de aur, un ordin al Universităţii din Hamburg.

Şi totuş acela, care a traversat oceanul, ca să-şi expună părerile, aci la Bucureşti, crede că trebue să nu vorbească, cu toate că acum era prilejul cel mai nimerit. Regretăm cu atât mai mult rezerva savantului nostru, cu cât o convorbire cu d-sa este deobiceiu o adevărată reculegere sufletească: în afară de faptul că înveţi întotdeauna ceva, dar modul de a se exprima al profesorului este literar şi distins, astfel că ai şi o plăcere cu adevărat artistică.

Insă în faţa refuzului categoric a trebuit să ne resemnăm şi să căutăm alt mijloc spre a fi utili cititorilor noştri.

NU IMBĂTRÂNIM CU O SINGURĂ GLANDĂ

Consultând lucrările mai vechi publicate de profesorul G. Marinescu, am găsit acolo critica procedeului Voronoff; savantul român nu are nici o încredere în posibilitatea reîntineririi, în aşa zisa *reversibilitate a fenomenelor.*

De altfel nu îmbătrânim cu o singură glandă, ci cu mai multe. Cum am putea întineri înlocuind numai una singură?! D-rul Viale, celebrul savant, face o comparaţie sugestivă: înlocuirea unicei glande alese de Voronoff, s'ar putea asemăna cu acel mecanic, care voind să repare un automobil, i-ar schimba numai motorul. Desigur că maşina sdruncinată s'ar ruina şi mai mult, fiind obligată să facă faţă exigenţelor unui motor nou...

MINUNATA INTUIŢIE A CELOR VECHI

Tot prof. dr. G. Marinescu relevă, în lucrările sale, opinia vechilor cugetători.

Filosofii şi gânditorii din antichitate au avut o minunată intuiţie cu privire la problemele ştiinţifice cari ne pasionează şi astăzi.

După cercetări îndelungate şi discuţii meticuloase, făcute în scop de a analiza şi a aprofunda evoluţia fenomenelor care caracterizează viaţa, savanţii de astăzi au ajuns la nişte păreri identice cu acelea pe care le aveau cei ce au trăit acum 2000 de ani: Heraclit, Plutarch, Marc Aureliu...

Plutarch spunea că nu putem întâlni, în două rânduri, în aceeaş stare, o substanţă materială, deoarece ea se schimbă prea repede. Ceeace vedem acum a şi dispărut. Coeziunea şi dizolvarea părţilor se succedează ca un val după val.

Heraclit se exprima astfel: „Nimeni nu poate intra de două ori în acelaş fluviu".

„Acelaş lucru, în acelaş timp, *este şi nu mai este*", adaugă Plutarch comentând vorbele de mai sus ale lui Heraclit.

Un germen se modifică neîncetat: devine embrion, fetus, nou născut, copil, adolescent, bărbat, bătrân, etc. Todeauna ceeace urmează distruge ceeace a fost.

Nu ne temem decât de *o singură* moarte — spune Plutarch, — pe când în realitate murim în fiecare clipă.

„Totul se schimbă. Chiar tu te schimbi mereu şi te distrugi" — spune Marc Aureliu.

„Tot aşa se întâmplă cu lumea întreagă. In curând pământul ne va acoperi pe toţi. Chiar el se va schimba. Totul se va transforma. Evoluţia universală este o apă repede, care duce pe sine toate lucrurile".

OMUL NU FACE EXCEPŢIE!

De altfel chiar poeţii au prins înţelesul evoluţiei.

Bernardin de Saint Pierre spune: „Nu putem arunca ancora în fluviul vieţii", iar Lamartine a tradus aceeaş părere în nişte versuri sublime.

Incontestabil că omul nu poate avea privilegiul de a face excepţie dela regulele naturii. Fenomenele merg cu timpul înainte, urmându-şi fatal cursul, „întocmai ca un râu care curge mereu la vale, dar niciodată nu se întoarce la origine", — cum se exprimă prof. Marinescu la cursuri, când vorbeşte în faţa elevilor săi.

Au dispărut speţe de animale şi de plante. Omenirea păşeşte încet ca şi ele spre pieirea ei, nimicindu-se, zi cu zi, dimpreună cu astrele şi soarele care ne dau lumină şi viaţa.

Ştiinţa în forma ei morală şi curentul ei filosofic permite omului să ducă bătrâneţea cu resemnare şi să aştepte moartea cu demnitate.

Să medităm şi frazele următoare din cugetările lui Marc Aureliu :

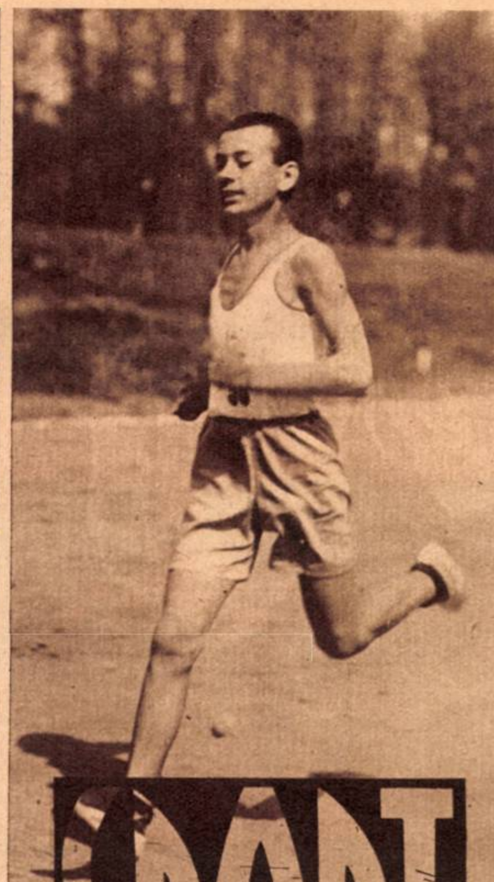
„Omule ai trăit ca cetăţean al acestei mari cetăţi, cinci ani sau trei, ce-ţi pasă? Important este să trăeşti după prescripţiile legii.

„Să nu fie cinci acte, ci numai trei. Foarte bine, — dar în viaţă aceste trei acte sunt viaţa întreagă.

„Du-te deci suflet senin, căci cel ce îţi porunceşte este senin."

ALEX. F. MIHAIL

Duminica trecută s'a disputat la Velodrom o importantă cursă de cross.

La alergare a asistat şi Voevodul Mihai, împreună cu colegii de clasă.

In fotografiile noastre vedem:

SPORT

Voevodul Mihai în tribuna regală, având în stânga pe d. Al. G. Donescu, primarul Capitalei.

Câştigătorul cursei de juniori.

Manea, câştigătorul cursei principale.

Alergătorii pornind în cursă.

Jos:

O nuntă motociclistă: Mirele (motociclistul Mareş) îşi poartă mireasa pe motocicletă, fiind urmat de camarazi întru motociclism.

(Foto Berman

Concursul de dans pentru campionatul Europei

organizat de „Realitatea Ilustrată" şi „Metro Goldwyn Mayer"

Eliminatoriile la Bucureşti, pentru titlul României. La Amsterdam; campionatul Europei. Câştigătorii vor fi oaspeţii Joanei Crawford, la Hollywood.

Cu prilejul prezentării filmului „Venus dansează", cu Joan Crawford şi Clark Gable „Realitatea Ilustrată" şi casa „Metro Goldwyn Mayer" organizează un mare concurs de dans, pentru găsirea dansatorilor perfecţi în România, în cadrul unui mare concurs de dans, european.

La acest concurs poate participa orice pereche din ţară. Concursul va consta în judecarea supleţei, eleganţei, ţinutei şi perfecţiunii ritmice, pe care fiecare pereche o va manifesta. Se vor dansa dansuri moderne.

Din juriu vor face parte cele mai proeminente personalităţi din lumea noastră artistică şi coreografică.

Se menţionează că la concurs nu pot participa decât amatori. Dansatorii de profesie nu sunt admişi la probă.

Concursul va avea loc în ziua de 5 Mai a. c. în cadrul unor festivităţi grandioase, organizate de revista noastră. Locul unde va avea loc concursul va fi anunţat în ziua de 1 Mai, prin ziare şi afişe. Tot atunci se va stabili şi persoanele din juriu. Perechile din provincie vor trebui să vie în Capitală, în ziua de 4 Mai, când se vor prezenta la redacţia revistei „Realitate Ilustrată" pentru a primi instrucţiunile necesare.

Perechile din provincie vor trebui să vie în Capitală, în ziua de 4 Mai, când se vor prezenta la redacţia revistei „Realitatea Ilustrată" pentru a primi instrucţiunile necesare.

Perechea câştigătoare a concursului, va primi titlul de campioană a României şi va pleca, în mod absolut gratuit, dus şi întors, la Amsterdam, unde va participa la concursul pentru campionatul Europei. Aci, perechea va fi găzduită, împreună cu celelalte perechi reprezentante ale ţărilor europene (participă toate afară de Germania), la elegantul hotel Carlton.

Concursul din Amsterdam va fi patronat de societatea Columbia Graphophone.

Perechea care va câştiga la Amsterdam titlul de campioană a Europei, va pleca pe unul din transatlanticele companiei Cunard Line, la Hollywood, unde va fi primită, in mod oficial, de admirabila vedetă a ecranului, Joan Crawford.

Iată perspective cu adevărat minunate pentru tinerii noştri dansatori. Li se oferă în primul rând posibilitatea unei călătorii minunate la Amsterdam şi apoi eventual o vizită în America. Dela New-York la Hollywood fericita pereche care-a fost aleasă va străbate Statele Unite, dela un capăt la altul cu autobuzele Pulman-uri ale companiei Gray Hosend, oprindu-se în fiece oraş important.

Inscrierile se primesc la „Realitatea Ilustrată" str. Const. Mille 7-8-11 cel mai târziu până'n ziua de 1 Mai cor., dacă sunt însoţite de următorul:

B O N

Numele şi pronumele d-rei ....

Numele şi pronumele d-lui ....

Strada .... **Nr.** ....

Oraşul ....

Se atrage, în mod expres, atenţiunea participanţilor, că nu se primesc decât înscrieri de perechi.

Atât la concursul din Bucureşti cât şi la cel din Amsterdam ţinuta de seară pentru participanţi este obligatorie.

ROMANUL LUI ALEXANDRU Stawisky

ŞI AL MISTERIOASEI SALE SOŢII

Frumoasa Arlette Stawisky care a obţinut câteva premii la concursurile de eleganţă a fost arestată. Celebrul romancier Joseph Kessel a cunoscut şi a frecventat multă vreme menajul Stawisky studiindu-l în vederea unui roman pe care intenţiona să-l scrie. Care este secretul enigmaticei Arlette Stawisky, despre care preşedintele consiliului de miniştri din Belgia, care a avut prudenţa să nu facă afaceri cu soţul ei a exclamat: „Am văzut-o pe Doamna Stawisky, o minune de frumuseţe şi distincţie".

Joseph Kessel a scris special pentru „Realitatea Ilustrată" romanul pe care îl publicăm în foileton.

ACEASTĂ diferenţă de situaţie, de clasă, perceptibilă în primul moment, s'a conturat şi mai mult în cursul dineului care a urmat după prima mea întâlnire cu soţia lui Alexandru. Acesta din urmă, fidel dorinţei sale de a împărţi cu toată lumea bucuriile sale, reţinuse o masă mare la acelaş restaurant rus în care mă copleşise cu confidenţele lui. Mai invitase încă şase dintre prietenii săi. Nu cunoşteam pe nici unul. Majoritatea aveau o ţinută destul de liberă şi aveau un limbaj destul de vulgar. Se găsia totuş printre ei o excepţie: un tânăr spaniol cu maniere frumoase, slab, fragil, cu un ten care alterna între gris şi verde. Ceilalţi oameni erau robuşti, având întipărit pe faţă traiul bun. Glumiau pe contul poftei slabe de mâncare a camaradului lor, de friptura şi apa minerală pe care le comandase. Acesta accepta înţepăturile cu o bună dispoziţie forţată, oarecum servilă, penibilă de observat. Toţi îl tutuiau pe Alexandru. El, recâştigat de gusturile primitive, mânca mult şi bea votcă. Nu se opria decât pentru a insista cu tandreţe pe lângă soţia sa:

Arestarea doamnei Arlette Stawisky

— Gustă din acest peşte, Arlette — se ruga el — sau din friptură.

Ea refuza cu graţiozitate, dar cu o voinţă inalienabilă. Nici un cuvânt nu pornia dintre buzele ei. Din timp în timp privia către Alexandru când acesta turna unul după altul pe gât, paharele.

Intr'un cuvânt, soţia lui părea că se simte cu totul străină în acest cerc de prieteni ai lui Alexandru. Cu mine vorbia simplu şi degajat. Asistase la toate manifestaţiunile mari mondene, care caracterizează sfârşitul primăverii la Paris. Vorbia despre toate fără emfază, fără îngâmfare, cu gust şi măsură, nici ca o blazată, nici ca o parvenită. Ştiind ceeace ştiam despre Alexandru, lămurindu-mă şi mai mult încă în tovărăşia prietenilor săi, ascultam cu surprindere pe această femee de o ţinută ireproşabilă, îmbogăţită de o inflexibilă drăgălăşenie, şi căutam să găsesc nota falşă care explica această legătură aventuroasă, căsătoria în închisoare, ataşarea de un stâlp al casinoului. Dar n'am reuşit să găsesc nimic. Asemenea lucruri nu se găsesc cu una, cu două. Când ne-am ridicat dela masă am întrebat:

— Mai mergem undeva?

Credeam că Alexandru îşi va desminţi, sub influenţa mea, obiceiurile şi va ceda apelului nopţii. Soţia lui făcu însă un semn din cap, care refuză net propunerea mea.

— Preferăm să ajungem mai repede lângă copii, — spuse ea.

Se îndreptară către maşină, foarte aproape unul de celălalt. Cum erau de aceeaş talie, se părea că ea îl conduce şi-l protejează. Parisul învălui în frământarea nopţii calde unul din miile lui de secrete.

In tot cursul verii 1933, am lucrat la un roman. Exilat într'o staţie liniştită, nu luam cunoştiinţă decât prin ziare de viaţa agitată şi sgomotoasă care mi se părea din lună. Printre fotografii am recunoscut într'o zi figurile lui Alexandru şi soţiei sale. Le-am regăsit apoi încă de câteva ori. Erau mereu în aceleaş locuri mult frecventate, la ceremoniile de binefacere, la reuniunile de eleganţă, concursurile de automobile, etc. Tânăra femee, cu privirile clare şi vigilente câştiga premii. Mă gândiam că orgoliul lui Alexandru, brutal, se va fi hrănit cu deliciul triumfurilor pe care le dobândia cu banii procuraţi de el, aceea pe care o înconjura cu o pasiune oarbă. Mi-l imaginam în acelaş timp, în sala de joc, astfel cum mi-l descrisese Susanne, forţând miza pentru galerie şi întorcând cu indiferenţă privirea, în momentul când crupierul îi ridica din faţă sute de mii de franci.

Acesta era apogeul existenţii lor comune, împinsă de atâtea ori în ascunzişurile cele mai obscure şi cele mai mizerabile. Nimic nu lipsia. Plăcerile modei, strălucirea sezonului, recompensele mondene, relaţiunile decorative, publicarea fotografiilor, toate acestea alternau spre diabolica satisfacţie a lui Alexandru. Un altul în locul lui care şi-ar fi clădit edificiul pe nimic, ar fi avut o atitudine mai

Transportarea cadavrului lui Stawisky. In urma lui, soţia sinucigaşului

rezervată, ar fi căutat un remediu sau şi-ar fi pregătit fuga. El, satisfăcut de docilitatea universului faţă de întreprinderile lui nebuneşti îşi continua drumul orb, care avea să se întrerupă în chip brusc şi oribil. Prins în mreje de jocul imaginaţiei sale bolnave, el substituise în el însuş personagiul criminal şi condamnat dinainte, care era altul, cu acel al cărui rol îl juca de multă vreme. In oglinda lui interioară el nu se mai vedea ca Saşa, gigolo-ul, Alexandru, bijutierul excroc, falsificatorul dela Orleans şi dela Bayonne, ci marele financiar internaţional, care prin combinaţia bonurilor agrare, avea să dea lumii o lecţie şi a cărui soţie, sărbătorită ca regină a plajelor internaţionale, simboliza geniul şi tinereţea invincibilă.

El purta încă trăsăturile acestei megalomanii, când l-am întâlnit în cursul toamnei. De fapt în clipa aceasta, n'am căutat de fel să-l întâlnesc. Nu credeam să mai aflu ceva în legătură cu persoana lui. Curiozitatea mea dispăruse cu desăvârşire. Mai mult, caracterul său, glumele sale începură să mă obosească. Totuş, hazardul a făcut ca să mă 'ntâlnesc cu el mai des ca niciodată. In luna aceea de Octombrie, legasem o prietenie strânsă cu marea Colette. Acei cari cunosc instinctul ei genial, ochii ei profunzi de parcă aparţin divinului, ştiu că un sentiment afectuos din partea ei, este ca o favoare a soartei. Colette are darul rezervat artiştilor magnifici de a face uitate prin prezenţa ei, valoarea operelor ei. Aproape în fiecare seară,

mă aflam în apartamentul pe care Colette şi-l amenajase la Claridge şi unde între pereţi acoperiţi de flori, de o bogăţie minunată trăia ea cu câinele ei, Sousi, şi pisica ei cu ochii de aur. Or, Alexandru locuia şi el la Claridge, fapt pe care l-a aflat întreaga Franţă, când acesta a trebuit să-l părăsească într'o noapte de Decembrie.

S'a întâmplat dese ori să-l întâlnesc în hall şi mi-a făcut aceeaş impresie pe care o avusesem în ultima vreme, când auziam vorbindu-se despre el. Acum când mă gândesc la el, trebue să-mi amintesc de ţinuta lui dreaptă, de atitudinea lui mândră şi sigură, de figura palidă pe care o avea atunci când trecea prin hall-ul hotelului Claridge.

El interpela de departe pe aceia pe care-i cunoştea. Se bucura de respectul mare al servitorilor, cassierilor, groom-ilor. Se părea că însăş pietrele hotelului îi erau favorabile. Aceasta reeşia din atitudinea lui ospitalieră, prin tonul său protector cu nuanţă de superioritate imperială. Ii plăcea să stea câteva clipe în acest hall, pentru a-şi exercita măsura autorităţii, pentru a întâlni camarazi, pentru a arăta că este fericit, liniştit şi înarmat cu cea mai perfectă tinereţe.

Soţia lui Stawisky plângând moartea lui Alexandru

Tinereţea lui m'a surprins mai mult în seara când ne-am întâlnit pentru prima oară, după vacanţă.

— Eşti admirabil, eşti minunat — i-am spus. — Te-ai debarasat de minimum cinci sau şase ani din viaţă.

Cu o modestie voită, el îmi răspunse:

— Este drăguţ din partea ta că mă flatezi astfel.

Apoi, cu o mişcare perfidă a buzelor:

— Trebue să fac tot posibilul, pentru a place femeilor la vârsta mea. Gimnastică în fiecare dimineaţă şi box. Da, da, am angajat un fost campion. In curând te-aş putea întrece.

Râse, mă bătu pe umăr, cu mâna lui îngrijită şi slabă. Apoi ne-am despărţit. In timp ce urcam, băiatul dela ascensor îmi spuse :

— Este gentil domnul Alexandru. Nu este mândru de fel. Şi ce bogat! Se spune că va cumpăra în curând hotelul şi va face din el tot ce există mai frumos în Europa. Va fi un vis să avem un astfel de patron !

Intregul personal împărtăşia această speranţă şi această afecţiune. Maître d'hotel, valeţi şi cameriste, cu toţii îl iubiau. Chiar după dezastrul său n'am auzit dela dânşii decât cuvinte de devotament şi de milă şi nu mă pot opri de a reţine această tandreţe ca cel mai bun şi singur omagiu adus umbrei lui Alexandru. In această putere postumă găsesc urmele unei gentileţi care rezistase acţiunii deformante a fraudei, a corupţiei, a egoismului, a vanităţii împinse până la monstruozitate. Această gentileţe o arătase până la sfârşit, faţă de aceia dela care era sigur că nu are nici ce câştiga, nici ce pierde. Susanne era printre aceştia. Cum fusese ea informată de primele începuturi ale lui Alexandru? Iată un mister pe care n'am reuşit să-l desleg până astăzi. La un supeu care ne reunia în acea epocă, ea mă luă de oparte şi-mi spuse cu o voce schimbată:

— Nu ştii nimic despre prietenul nostru Alexandru? Ii merge rău, foarte rău, îţi spun. A amanetat bijuteriile soţiei pentru a ţine piept. Sunt foarte necăjită din pricina lui. Dacă aş avea bani i-aş da imediat. Ar fi îngrozitor să văd ruinându-se un băiat ca el.

Nu dădeam importanţă acestor temeri. Continuam să-l întâlnesc pe Alexandru de două sau de trei ori pe săptămână. Convorbirile noastre erau scurte şi se mărginiau la un schimb de fraze banale. Verva lui era însă atât de strălucită, încât părea că succesul continua să se menţină ataşat de paşii lui. Se putea observa, fără prea mare greutate, o intensitate mai vie în ochii lui şi o umbră în trăsături, care-ţi dădea impresia omului care stă în gardă şi aşteaptă. Atribuiam însă aceasta voinţei sale neînfrânte de a se menţine tânăr, oboselii interioare, efortului permanent adăugat la grijile afacerilor sale. Şi cum puteam oare să mă 'ndoiesc de steaua lui, când la mijlocul lunii Noembrie el îmi spuse:

— Trebue neapărat să iei masa cu mine, săptămâna viitoare. Soţia mea m'a însărcinat să te invit. Va fi şi Colette. Am făcut cunoştiinţă cu ea acum câteva zile. Imi place enorm. Va fi o seară admirabilă. Intrebuinţase pentru ultimele lui cuvinte, tonul cel mai afectuos, cel mai monden, care-mi este tot atât de insuportabil ca şi accentul nazal al unor femei care vor să-şi dea importanţă. Alexandru nu o părăsia nici o clipă pe Colette, atunci când se afla împreună cu ea. Iată o femee care-i impunea într'adevăr. Il subjuga cu privirea ei magică şi dură. Alexandru a făcut tot ce-a putut, pentru a impresiona. „Poisson d'or" unde a vrut s'o iniţieze pe soţia lui, îşi schimbase stilul dela ultima lui vizită. O sală mare, încărcată de balcoane şi loji, înlocuia vechea boltă. Alexandru cu un accent de surprindere spuse:

Curioşii privind prin fereastra sălii de operaţie, unde s'a făcut autopsia lui Stawisky

— Prefer acest decor, este mai chic. Fu uimit, apoi, când mă văzu sărutând pe prietenii mei, ţiganii. N'ai pic de ţinută — spuse el — şi apoi am auzit că frecventezi tipuri imposibile (îmi cită câteva nume de obicinuiţi ai Montmartre-ului). Ai gusturi cu totul vulgare pentru un artist. Ceeace-mi părea mai straniu, era că repulsiunea lui avea un accent sincer. Şi aveam doar în faţa mea acelaş om, care într'un limbaj comun îmi povestise de zilele

petrecute de el în închisoare. Alexandru nu se regăsi decât în clipa când şi-a afirmat odată mai mult pasiunea lui pentru mâncărurile ruseşti. Părea însă că nu mai putea să bea deloc. Soţia lui era cu totul indiferentă la întreaga lui manifestare. La un moment dat îi spuse :

— Ai început să vorbeşti prea mult — spuse ea cu enervare, aproape deloc perceptibil, care a făcut ca figura ei să se crispeze.

L-am întrebat pe Alexandru despre reuşita noului spectacol pe care-l dădea „Empire-ul".

Trăsăturile lui căpătară o expresie aproape tragică şi-mi răspunse:

— Este un dezastru, fireşte. I-am spus lui Hayotte să păstreze pe Catinca sau să monteze vaudeville-uri. Nu, dumnealui a avut alte gusturi. Aceasta mă costă trei milioane. Dar l-am prevenit. Nu este vorba de bani, este un principiu. Cu toată rapiditatea îndreptării, greşeala fusese făcută.

Pentru ca Alexandru să poarte o asemenea rancună lui Hayotte pentru suma de trei milioane, aceasta însemna că fusese a-

Camera în care s'a sinucis Stawisky

tins profund în resursele sale. Mi-am amintit în acea clipă de profeţiile Susannei şi am întrebat:

— Hotelul din Rue De Berry, avansează ?

— O, foarte încet — răspunse soţia lui Alexandru. — Facem mereu schimbări noi. Antreprenorii nu se ţin niciodată de cuvânt. Cred însă că va fi gata pentru sezonul viitor.

— Sezoanele... observă gânditor Alexandru. Nu se mai poate conta pe ele. Sezoanele au înnebunit.

La aceste cuvinte, Colette care urmărise conversaţia, se aprinse. Tot ce privia natura, tot ce se apropia de pământ, găsia în sufletul ei o rezonanţă superbă.

— Imi place să vă aud vorbind astfel, spuse ea. E foarte rar ca un bărbat să acorde atenţie sezoanelor — şi timp de câteva minute, ea spuse cum ştie să desluşiască singură cadenţa lunilor, trecerea lor peste pietre, peste arbori şi pe bolta cerului.

Din când în când, Alexandru îi dădea replică justă şi simţită. Şi aceasta fusese una dintre surprizele mele. Acest om era obsedat totuş de un personagiu care încetul cu încetul devenise pentru el un stăpân de neînlăturat. La un moment dat începu să critice situaţia financiară a Europei:

— Mergem spre catastrofa generală, dacă planul meu de reorganizare nu va fi acceptat — spuse el.

Ochii lui Alexandru străluciră de o stranie licărire, glasul lui purta accentul convingerii absolute. Ii era indiferent că nici Colette, nici soţia lui, nici eu, nu ne interesam de mecanismele economice. El expunea logic şi pasionat proectele sale. Este incontestabil că Alexandru era convins că va deveni salvatorul Europei şi această ideie fixă continua s'o păstreze tot timpul.

Dece câteva zile mai târziu Alexandru a insistat atât de mult ca să dejunăm cu el, eu şi fratele meu, împreună cu Darius, care intemeiase tocmai gazeta lui „Midi". Se gândia el cu adevărat că acest cotidian nou era chemat să înregistreze un succes imens şi că era interesul nostru să colaborăm la el? Ţinea el să-l servească pe Darius, faţă de care se purta cu afecţiune vădită, asigurându-ne în acelaş timp că nu pusese nici un franc în întreprinderea lui? Toate aceste ipoteze mi se păreau posibile, când mă gândiam la vertiginoasa inconştienţă care a marcat ultimele săptămâni ale acestei vieţi. Jurnalele au răspândit atunci trăsăturile lui Darius, profilul lui ascuţit, privirea lui arzătoare, buza lui cinică. Când l-am văzut la masă, într'un restaurant din Rue Royal, el era pentru mine un necunoscut. Mărturisesc că surpriza mea a fost foarte mare înaintea figurii lui exotice, luminată de o minunată vervă. Am terminat repede masa şi tot timpul n'am făcut decât să glumim şi să povestim anecdote. O călătorie în Corsica şi la înapoiere o vizită la Colette. Acestea au fost suficiente pentru a face să dispară figura lui Alexandru din câmpul meu vizual şi din imperiul conştiinţei mele.

22 Decembrie, ora 8 seara. Traversam repede hall-ul hotelului Claridge şi am fost surprins de glasul lui Alexandru care mă strigase. Era ca de obiceiu. Ochii lui aveau strălucirea obicinuită. Surâdea cu toată puterea surâsului său.

— Nu e frumos din partea ta — îmi spuse el — c'ai dispărut astfel. Trebue neapărat să mâncăm împreună săptămâna viitoare, în timpul sărbătorilor.

— De acord — îi răspunsei, întinzându-i mâna în grabă. El strigă în urma mea :

— La mulţi ani !

Stawisky, fotografiat numaidecât după sinucidere

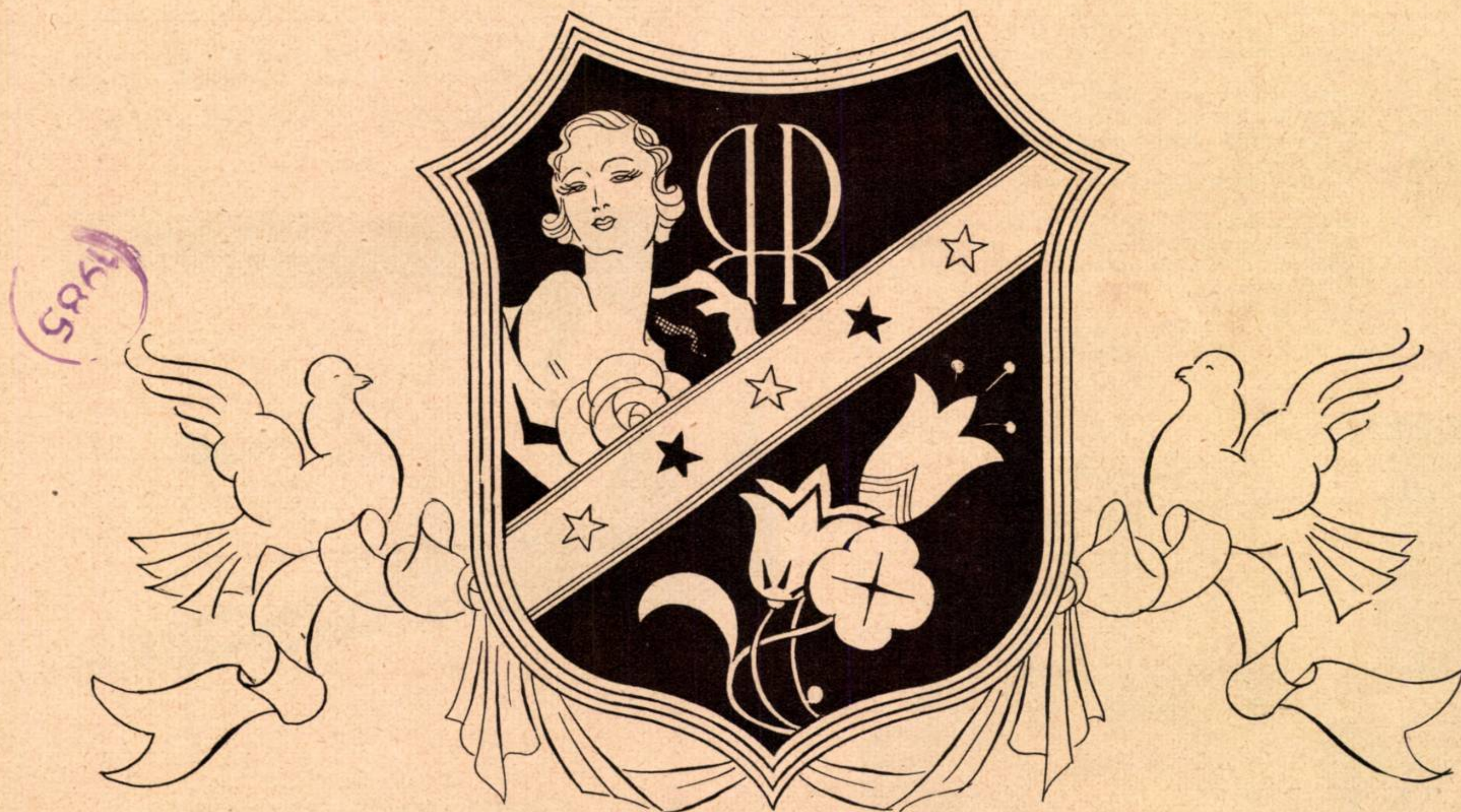
Or, în noaptea de 24 Decembrie, pe care trebuia s'o petrec într'un separée al unui hotel din centrul Parisului, am întâlnit-o pe soţia lui. Era 11 seara. Mâncasem la Colette şi mergeam tocmai să mă 'ntâlnesc cu câţiva prieteni. Când ascensorul m'a lăsat în hall, am văzut-o în faţa mea pe Arlette Alexandru Stawinsky. Salutând-o am întrebat-o:

— Mergeţi desigur să vă 'mbrăcaţi pentru revelion?

— Ah, nu! răspunse ea surâzând. — Mă duc să mă culc. E mult mai cuminte.

Figura ei era amabilă şi senină, glasul ei nu purta umbra nici unui sbucium.

— SFARŞIT —

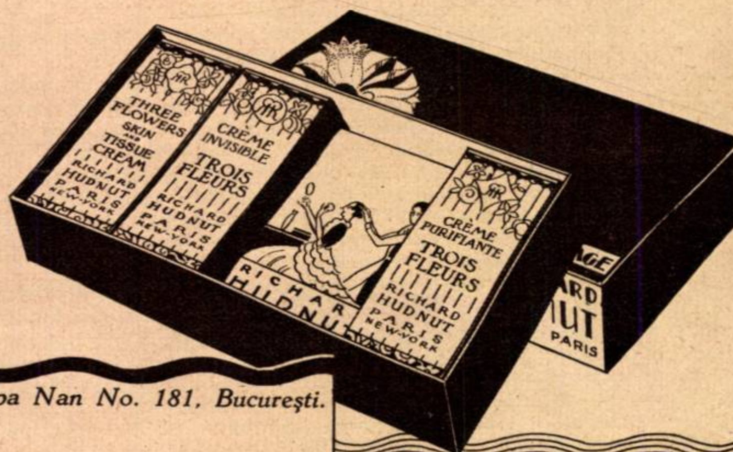
ARISTOCRATICĂ

iată cel mai bun calificativ al pudrei Richard Hudnut, căci această pudră nu numai că face parte din aristocrația cosmeticelor, dar mai este și pudra preferată a aristocrației de pretutindeni. Cele mai distinse femei din înalta societate new-yorkeză și pariziană, femei celebre prin frumusețea, cultura și spiritul lor, întrebuințează exclusiv pudra Richard Hudnut. In România, pudra Richard Hudnut s'a bucurat de o primire tot atât de entuziastă din partea femeilor distinse, din partea acelor femei cari cunosc rolul important ce'l are pudra în frumusețea unei femei. Și pudra Richard Hudnut este ultima perfecțiune a cosmeticei moderne. Pudra Richard Hudnut se vinde în toate nuanțele la drogheriile și parfumeriile cele mai selecte din țară.

Pudra
RICHARD
HUDNUT
NEW YORK PARIS

Pentru 20 lei puteți obține o cutie specială cu eșantioane Richard Hudnut

Tăiați cuponul de mai jos, trimiteți-l prin poștă împreună cu 20 lei în mărci poștale pentru porto și ambalaj și reprezentantul nostru din București vă va expedia o cutie conținând 3 tuburi de diferite creme Richard Hudnut pentru îngrijirea tenului, trei plicuri cu pudre diferite Richard Hudnut, un carton parfumat cu minunatul parfum Richard Hudnut. Aceste eșantioane mari vă vor convinge că produsele Richard Hudnut sunt excelente.

CUPON

D-lui EMIL ZAHARIA, Strada Popa Nan No. 181, București.

Numele...

Adresa...

ANUL VIII No. 380
6 MAI 1934

REALITATEA ilustrată

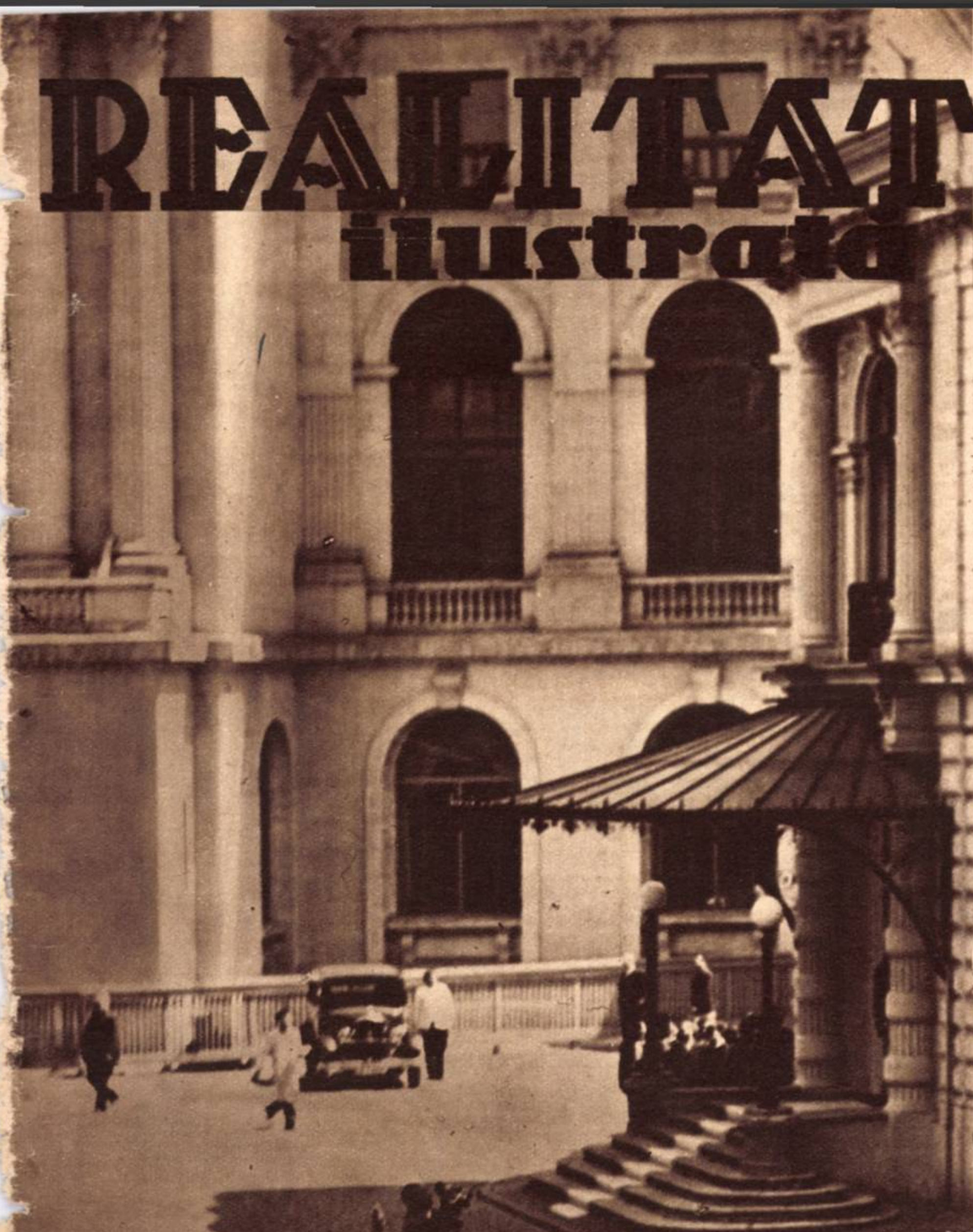

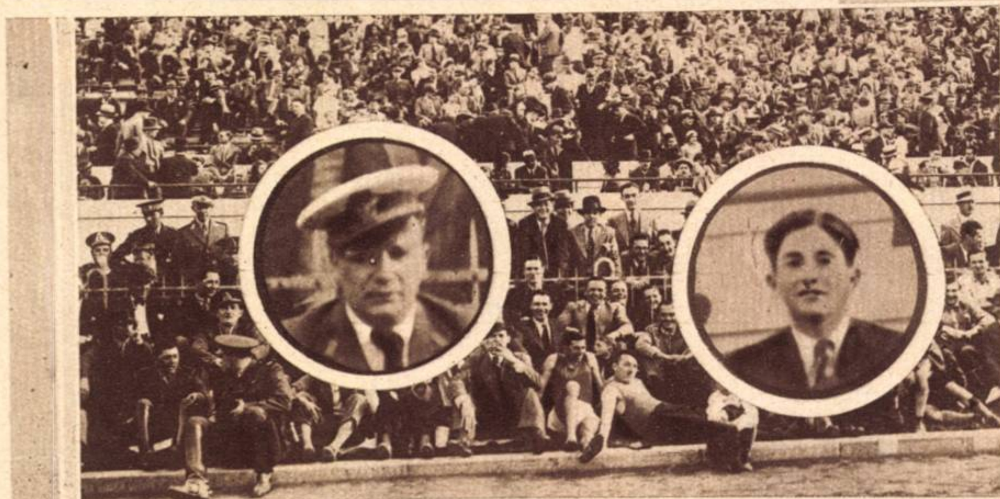

Foto Berman

Studenţimea aduce omagii Suveranului

Aţi câştigat 500 lei?

profesorii la match.

REALITATEA ILUSTRATĂ" fotografiază grupuri de oameni, la festivităţi, la spectacole, la reuniuni sportive, etc.

In fiecare săptămână, „Realitatea Ilustrată" va alege din fotografiile luate, trei persoane, la întâmplare, care vor primi câte 500 lei.

Cei aleşi, prin simplul fapt al recunoaşterii chipului lor în revistă, au dreptul la premiu. Ei îşi pot ridica imediat, fiecare, suma de 500 lei, timp de o săptămână dela apariţia revistei.

Duminică 29 Aprilie, din fotografiile pe care Berman le-a luat la matchul de foot-ball România-Jugoslavia, am premiat pe cei trei pe care-i publicăm în această pagină

Urmăriţi deci cu atenţie „Realitatea Ilustrată"!

ROMÂNIA—JUGOSLAVIA

In faţa unei asistenţe cotată la cifre nemai întâlnite până în prezent la un spectacol sportiv în ţara noastră, echipa de foot-ball a României a dispus Duminica trecută cu 2-1 de cea a Jugoslaviei, calificându-se prin aceasta în rândul celor 16 ţări ce vor disputa la finele lunii Mai, în Italia, *titlul mondial*.

Izbânda aceasta, fructul unei lupte titanice a echipierilor noştri, o socotim ca pe cea mai frumoasă victorie a foot-ball-ului românesc, nu atât pentru modul cum a fost „smulsă" jugoslavilor şi nici măcar pentru preţioasa miză pusă în joc — deplasarea la Roma — ci prin usturătorul răspuns pe care această victorie ne permite să-l adresăm *meschinelor maşinaţiuni* cu cari F. I. F. A. îşi permite să ne gratifice dela o vreme.

Bravo lor!

Duminică 6 cor., Divizia Naţională îşi reia activitatea întreruptă. Sunt programate o serie de dispute cari odată consumate vor permite o oarecare limpezire în situaţia atât de încâlcită a clasamentului actual. Principalele dispute ale zilei sunt:

Venus-Universitatea
Unirea Tricolor-Gloria C. F. R.
Crişana-Chinezul.

Cupa României se apropie de faza terminală; pentru sferturile de finală s'au calificat până în prezent:

Venus şi Unirea Tricolor din Bucureşti.
Universitatea din Cluj.
Olimpia C. F. R. din Satu Mare.
A. M. E. F. A. din Arad.
Phönix (Baia Mare).

Acestora li se vor alătura Ripensia şi U. D. R., cari mai au de susţinut restanţele respective.

A. Ţ.

Publicul la match şi cei 3 câştigători ai premiului de 500 lei. (Foto Berman).

Cele două echipe reprezentative ale Jugoslaviei şi României fotografiate înainte de match.

REALITATEA ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A

Evenimente din țară

Săptămâna trecută s'a inaugurat la Statuia Brătianu pe locul municipiului București expoziția târg de lucru românesc.

In fotografiile noastre vedem:

D. subsecretar de stat Manolescu-Strunga dând explicații Regelui și Reginei.

Buciumenii din Câmpu-Lung la expoziție.

Regina Maria primind în dar buchete de flori.

La Cercul Militar s'a deschis săptămâna aceasta conferința economică a Micii Ințelegeri. Ședința inaugurală a fost prezidată de d. Niculae Titulescu.

(Fota Berman).

Actualități

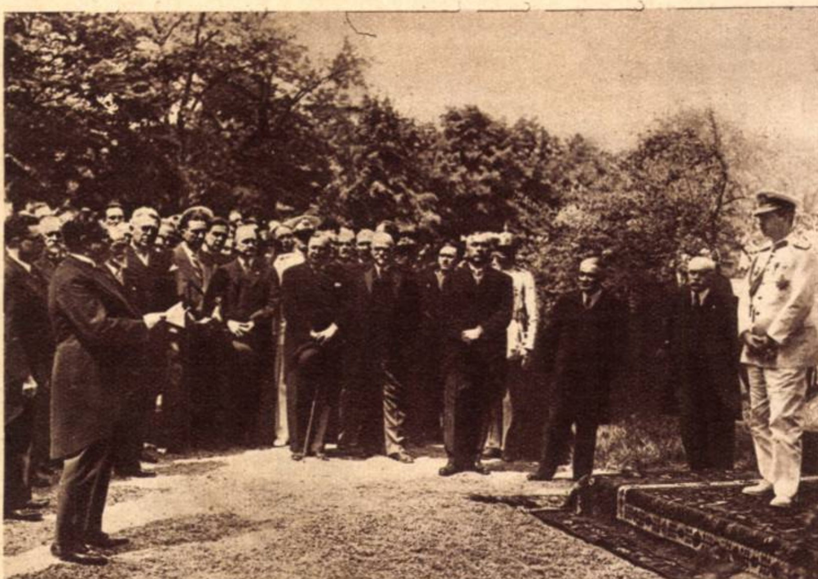

Săptămâna trecută a avut loc învestirea episcopului de Ismail și Cetatea Albă Dionisie.

In fotografiile noastre vedem pe episcopul Dionisie fotografiat alături de Patriarhul Miron și d. dr. Anghelescu Ministrul Instrucțiunii.

Plecarea cortegiului spre Palatul Regal.

Săptămâna trecută s'a dezvelit monumentul profesorului Murgoci. La solemnitate a asistat și Regele.

La Fundația Carol s'a deschis săptămâna trecută congresul asociației Române pentru înaintarea științelor. Ședința inaugurală a fost prezidată de Rege.

ÎNCONJURUL LUMII

O anchetă paralelă, făcută de doi dintre cei mai mari ziariști ai Franței: *Jules Sauerwein* și *Marc Chadourne*, e ceva nou și totodată ceva cu totul interesant, în vremurile noastre.

O asemenea anchetă are darul de-a elimina un subiectivism posibil, de-a da cititorului posibilitatea să vadă adevărul, privind faptele și pe oameni, prin două prizme diferite. Iată dece ni s'a părut deosebit de interesant să obținem, în esclusivitate, pentru cititorii „Realității Ilustrate", notele de călătorie, pe care cei doi mari ziariști francezi, le vor face în cursul celor câteva luni, necesare spre a înconjura lumea. Suntem încredințați că cititorii noștri vor aprecia străduințele pe care „Realitatea Ilustrată" le depune, spre a le prezenta cele mai interesante și cele mai alese articole de cultură și informație generală.

O LUME UNICĂ PE MARE „STIL MANHATTAN"

Un packeboat înseamnă o frântură dintr'o țară, pornită pe mare, frântură pe care țara întreagă se oglindește. „*Manhattan*" e o Americă de 23.000 tone — ceeace e puțin față de „*Ile de France*", sau de „*Normandie*", dar o Americă sută la sută mașinării, decor, bucătărie amestecul uman.

Mașina puternică ne isbește cu vibrațiile ei. Recunosc asprimea, energia și reacțiile brutale ale rassei care a produs fordul. Coșurile plecate prezintă acea „*streamline*", linia la modă, pe cât se pare, pe care o regăsim în noile automobile americane și chiar în toaleta femeilor.

Pe pereții fumoarului, decorul în stilul americo-indian al hotelurilor din *Gran Canyon*, bizoni cari pasc, piei roșii svârlind lassoul. Pe tavanul sălii de mâncare, păstorul care-și duce oile dintr'o Arcadie de music-hall, poartă o căciulă înstelată cu toate stelele Uniunei. La seratele de gală, doamnele din St. Louis și din Savannah reiau în cor romanțele din Old Kentucky și — ca o atenție specială — băiatul care ne servește la masă are capul fără gât, ochii mici și zâmbetul scurt, înghețat al ex-președintelui Hoover. Dar asta nu face ca „Roast-gosling-ul cu applesance" sau „Cornetul Westfalia" sau „Manhattan-ul special" al menu-ului să fie mai bun.

In fața acestor mozaicuri piperate, fără voie am adresat un surâs melancolic sufragiului depe vechiul „*France*", vasul care, acum 13 ani, aproape în aceleași zile, mă ducea spre New-York, pentru prima dată.

N'are aface. Nu e rău să te obicinuești mai devreme cu moravurile și cu bucătăria americană. Cu oarecare alegere în supraabundența lor, alimentele depe bord sunt sănătoase și în special foarte frigorifiate.

Aproape c'aș putea aduce acelaș elogiu ofițerilor. Inalți, puternici și de carnație sanguină, acești domni sunt cam reci în relațiile cu pasagerii. La masa sa, purser-ul se străduește, pentru edificarea vecinei lui, să facă un ou să intre într'o carafă, ajutându-se cu o cantitate mare de hârtie arsă. Comandantul — la rândul său — își sechestrează pasagera preferată. Dealtminteri n'are gust prea rău.

RELAȚIUNI

Din fericire, politețea americană nu interzice să te prezinți singur. Un tânăr reprezentant de mașini de scris, fost desigur băiat de prăvălie, îmi demonstrează acest lucru, întâmpinând pe un vechi lord englez, foarte disprețuitor și ursuz, pe care nu l-a văzut niciodată, dar pe care a pariat că-l va aduce la bară.

— „Hallo... You don't remember me?"

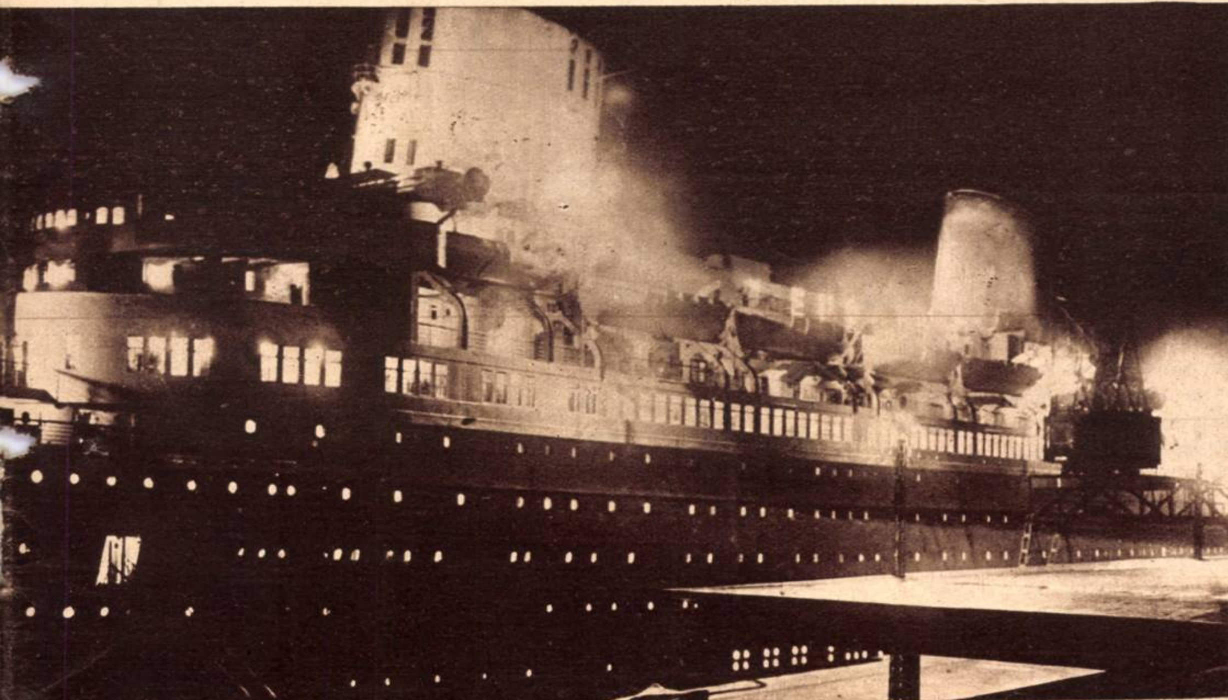
Respectabilul gentleman, luat de scurt, crede că e vreun cunoscut uitat, și întinde două degete. Băiatul a câștigat rămășagul.

Dânsul, fără multe formalități, m'a prezentat lui *Muni* — Muni, eroul lui „*Scarface*" și a lui „*Sunt un evadat*", — care se înapoiază acuma din Rusia și se întoarce la Hollywood.

Ți-e cu neputință că recunoști pe "Ocnașul" cu umeri puternici, în acest băiat subțirel, într'un costum fără cusur, cenușiu, de culoarea fierului, care are privirea pătrunzătoare și zâmbetul fin. Aproape l-aș fi luat drept vreun tânăr profesor dela Columbia,

Aspecte de pe elegantul transatlantic pe care reporterul nostru a pornit să facă înconjurul lumii.

membru al acelui „*trust al inteligenței*" *(Braintrust)*, care prezidă la planurile și deliberările președintelui Roosevelt. Tocmai îmi vorbește despre d. Roosevelt:

— „Adevărat c'a făgăduit mult dar nu numai că și-a ținut făgăduiala, dar le-a și întrecut!"

— „In acel N.R.A., în codurile sale impuse producătorilor, în voința lui de a nărui dolarul, nu vedeți un fel de fascism?"

— „Fascism economic? Poate, dar nu e termenul potrivit Incercarea lui Roosevelt nu ne apare de fel dictatorială. Nu trebue să vedeți nici fascism, nici comunism, ci pur și simplu un compromis spre a „*potrivi*" lucrurile, în raporturile lor schimbătoare, producția, munca și moneda. Gândiți-vă că trebuia

să împiedice milioane de oameni să moară de foame, în fața grânarelor prea pline. Și dânsul a isbutit!

Popularitatea lui Roosevelt e stabilită. Dar să vorbim lui Muni despre Muni, despre eroul din „Sunt un evadat".

— „Știți că cineva care îl vede jucând pe Muni, ar putea crede c'ați trecut pe la ocnă?"

Falsul pensionar zâmbește:

— „Fac numai teatru de 18 ani! Dar Burns, autorul cărții care a inspirat filmul, el a trecut prin acel *„cahing-gang"*, în Alabama. L-ar închide din nou în ocnă, dacă nu s'ar ascunde în New-Jersey".

— *„Incă?* E posibil oare ca sistemul să se perpetueze, atât de crud pe cât l-a descris?"

— „Da, *încă*... în trei state: în *Georgia*, în *Florida* și în *Alabama*. Și dacă nu vreți să încercați, să nu aduceți niciodată vreo fată tânără în Alabama. Dacă vă denunță, sunteți prins... cât despre film, pentru ca să fie cât se poate de autentic, regisorul și-a adus vechi gardieni din Atlanta".

UN EMIGRANT

Părăsesc pe Muni. Ne-am dat întâlnire la curse cu un expulzat din Germania, un arheolog israelit, fost conservator la muzeu.

Cursele se țin în fiecare după amiază, într'o sală deschisă spre vântul de mare, care prin felul împodobirii este pe jumătate moschee și pe jumătate bae turcească. Caii pornesc prin fața unui covor lung, cadrilat. Un *„Bell-boy"* (crainic) îi mișcă pe pătratele indicate de zarurile pe care le rostogolește, într'o căsuță mică de fier, un asistent al comisarului. *„Purser"*-ul ține pariul mutual. Ingrămădeală la ghișeu. La New-York ar fi acum ora pentru Wallstreet. Americanul nu poate renunța la joc nici măcar pe mare.

Aci găsesc pe victima naziștilor. Imi numește mai mulți coreligionari de-ai săi, cari au fost arestați și torturați.

— „Torturați?"

— „Da, torturați... Bătuți, loviți cu vârgi de oțel, în cazărmi. N'ați citit *Cartea brună?*... Se vinde și'n Germania, sub coperta lui *„Hermann și Dorothea"*. Dacă treceți în Rusia, duceți-vă să vedeți la Moscova clubul emigranților germani. Sovietele n'au primit pe mulți din ai noștri, dar cei pe cari i-a primit sunt cazuri tipice, mostre alese. Un muzeu viu de torturi hitleriene".

Pe acest chip bolnăvicios, palid (ale cărui trăsături, ale cărui urechi ascuțite amintesc, printr'un mimetism curios, micile animale de bronz și de aur din cercetările sale siberiene) suferința a lăsat brazde adânci și revolta produce uneori în ochi săi, de un albastru sterp, o căutătură stranie.

TURIȘTI ȘI CLASA TREIA

Impărțirea vasului permite o privire în secțiune, prețioasă pentru amatorul de umanitate. In părțile profunde ale lui „Manhattan" se găsește mai bine bogăția mediului omenesc.

Seara, la ora când în smockinguri și decolteuri, pădurarii din Cincinnati, avocații de tip Wilson, evreii newyorkezi și soțiile lor contemplă pe ecranul din marele salon pe Greta Garbo (care devenind regina Suediei, are aventuri de dragoste cu un ambasador spaniol) mă strecor binișor pe scara de serviciu, către clasele turiste.

Puțini turiști, într'adevăr. Dar o mică babilonie, unde găsesc curentele de migrațiune, care acolo, între sgârie-norii din Broadway, populează cartierele orașului de jos. Puțini italieni, căci contigentul lor foarte redus astăzi, s'a epuizat, însă slovaci, germani, galițieni, studenți chinezi și japonezi, preoți irlandezi, călugărițe, un palestinian fermecător, care-mi descrie cu exuberanță colonia sionistă, unde a fost pionier — „halutzim".

— „Timp de două mii de ani Palestina a fost un pustiu, noi am făcut din ea o grădină. O generație întreagă s'a sacrificat pentru viitorul rassei evreești".

Cu toate acestea nu are aerul unui sacrificat, cu ochiul său rotund și trandafiriu, ca un măr. Foarte puțin semit în aparență, — acest *Jacob Tarkow*, care de copil a fost gonit de pogromurile din Polonia.

— „Pe locul unde vreme de 10 ani am trăit sub cort, se află astăzi... o operă. Ce muzică frumoasă!

La Tel-Aviv — Tel-Aviv înseamnă colina primăverii — am fost multă vreme hamal; apoi am intrat la școala normală din Jerusalim, ocupându-mă în același timp cu zidăria. Insfârșit, am fost numit institutor și iată-mă ziarist".

— „Sunteți numeroși palestineni aci?"

M'a condus în clasa treia, unde coreligionarii săi și femeile lor mănâncă, în mod ritual, „carne cușer", cu pălăria pe cap. Alături de dânșii, între trei vlăjgani, cari ar putea foarte bine fi gangsteri, doi pastori: (afară de cazul că vor fi preoți irlandezi) cu gulerul tare și vestă neagră, filează cărți de poker.

Cât e de plin de interes omul în specia sa, în aceste locuri!

Vorbesc despre Rusia și Japonia cu un tânăr chinez, care a făcut studii navale într'o școală engleză. Ar voi să doteze cu o flotă, China, America îl atrage.

— „Ați văzut asta?" mă întreabă.

Pe ziarul imprimat la bord e fotografia unui student american, care, după cum spune explicația: *„A inventat un creer mecanic"*, un aparat de meninge electrice, pentru un nou robot. Oare asiaticul admiră sau disprețuește această nouă cucerire a civilizației? Pleoapele lui scurte bat, dinții îi strălucesc... Cum putem ști?

DAR MAREA?

E tot atât de neobservată, de nevăzută ca și echipagiul — de la care nu întrezărești decât noaptea, pe punțile umede, cismele grele din cauciuc. Dar dacă n'o vezi o simți, în timpul nopții, când ești culcat iar valurile lovesc puternic vasul, căci „Manhattan" dela Terra Nuova e mereu isbit cu furie. Și în fiecare minut, în ceață, muge sirena.

Aș fi voit să văd cum funcționează aparatul de pe pasarelă, acel *„infra ray thing"*, cum spune „Teddy", care prin razele lui infra roșii străbate zidul de ceață și fotografiază spațiul de mai multe ori pe minut; dacă un cargo invizibil ar veni în întâmpinarea sa, ar apărea îndată: filmul se desfășoară în fața ofițerului de serviciu. Sunt ochii săi mecanici.

In mijlocul legănărilor mă gândesc la fluxul și refluxul crizelor umane. Acolo, pe pământul pe care-l vom atinge mâine, oare pilotul are și dânsul ochi mecanici — un „infra-ray-thing"?

MARC CHADOURNE

Trebitsch-Lincoln, cel mai mare aventurier al timpurilor noastre a îmbrăcat rassa călugărilor budiști

Ignatius Trebitsch - Lincoln, cunoscutul aventurier, a trecut de nouă ani la credința budistă. A fost călugăr budist și-a condus o mânăstire în Shangay. Actualmente e pe drumul între Van Couver spre Europa. Intenționează, cu cinci călugări și cinci călugărițe să fondeze în vechiul continent, cea dintâi mânăstire budistă.

Născut în Ungaria, Trebitsch Lincoln a devenit preot al bisericei anglicane, și membru al parlamentului englez. A fugit însă din Anglia, când a fost acuzat de a fi condus o organizație de spionaj în serviciul Germaniei. A jucat un rol important, ca sfătuitor al revoluționarilor chinezi, în răsboiul civil din China, iar trecerea lui la budism pare să fie sfârșitul activității sale politice.

In fotografia noastră, Trebitsch Lincoln în mijlocul călugărilor și călugărițelor, pe transatlanticul „Empress of Russia".

Serbarea

patronului cavaleriei de la centrul de instrucţie Sibiu

La centrul de instrucţie al cavaleriei Sibiu a avut loc serbarea patronului cavaleriei la care participă ofiţerii şi trupa celor trei unităţi de cavalerie din oraş.

Din asistenţă notăm: d-nii gen. V. Economu, comandantul corpului 7 Armată, gen. Manea, gen. Scheletti, gen. Ghiorghiu, colonel cu stea Georgescu, comandantul centrului, col. Pleniceanu, comand. şc. sp. de cav., col. Bogdănescu, comand. reg. 16 roşiori, col. Martinovschi, col. Pavlosie Lt. col. Dorjanschi, Lt. col. Andronescu, col. Ionescu, col. Carp, maiorii: Mancas, Fometescu, Stavăr, Trandaburu, Talpeşiu, Savopol, Berlescu, d-l Ştefănescu, chestorul poliţiei, păr. Nistor, Urbeanu administrator financiar, căp. Isăcescu, Chirculescu, Popescu, Dafinescu, Marinescu, etc., lt. Angelescu etc. precum şi toţi ofiţerii elevi şi ofiţerii şcolii speciale de cavalerie. Serbarea cavaleriei s'a deschis cu revista după care a urmat serviciul divin oficiat de păr. lt. col. I. Dăncilă, care a rostit apoi un impresionant discurs la care a răspuns distinsul comandant al centrului de cavalerie.

In fotografiile noastre vedem:
D. general comandant V. Economu şi ofiţerii din Cavalerie la serbare.

Diferite demonstraţii.
D. col. Pleniceanu comandantul şcolii superioare de cavalerie.
Serviciul religios inainte de inceperea serbărilor.

CONSFĂTUIREA MINISTERIALĂ DE LA CLUJ

D. ministru Al. Lapedatu (în picioare) citindu-şi cuvântarea în sala de şedinţe a prefecturei Cluj. Pe scaune membrii guvernului având în mijloc pe d. G. Tătărăscu. (Foto Berman).

CONCURSUL DE DANS PENTRU CAMPIONATUL EUROPEI

Organizat de „Realitatea Ilustrată" şi „Metro Goldwyn Mayer"

PENTRU concursul de dans organizat cu prilejul prezentării filmului „Venus Dansează" de către revista noastră şi casa Metro Goldwyn-Mayer, am fixat data de 5 Mai, fiind însă solicitaţi de mai mulţi concurenţi să amânăm concursul, în urma înţelegerii cu casa Metro Goldwyn-Mayer, am putut obţine o păsuire de o săptămână. Este maximum ce se poate acorda, întrucât la 20 Mai, perechea care va fi aleasă la Bucureşti, urmează să plece la concursul european ce se va ţine la Amsterdam, pentru campionatul Europei.

Concursul din Bucureşti se va ţine deci — fără nici o amânare — la 12 Mai a. c., seara, în saloanele restaurantului „Colonade" dela şosea.

Ziua, la orele 5, va avea loc concursul eliminatoriu, în acelaş loc.

Juriul a fost alcătuit din: directorul casei Metro-Goldwyn-Mayer, directorul revistei „Realitatea Ilustrată", doi mari maeştrii de dans, un artist, etc.

Se vor dansa după muzica celor două dansuri din „Venus dansează": *„My dancing lady"* şi *„Everything I have is yours", un tango şi un vals boston.*

Perechile trebue să vie în ţinută de seară la concursul final.

Fericita pereche care va avea norocul să câştige titlul de campioană a României, va pleca, pe cheltuiala organizatorilor la *Amsterdam*, unde va participa la concursul pentru campionatul Europei. Aici perechea va fi găzduită, împreună cu celelalte perechi, reprezentante ale ţărilor europene, la elegantul hotel *„Carlton"*. Concursul din Amsterdam va fi patronat de societatea *Columbia Graphophone.*

Perechea care va isbuti să ea la Amsterdam titlul de campioană a Europei, va pleca cu unul din transatlanticele companiei *Cunard Line*, la Hollywood, unde are perspectiva minunată de-a fi găzduiţi de marea vedetă *Joan Crawford.* Dela New-York la Hollywood, fericita pereche aleasă va străbate Statele Unite, dela un capăt la altul, cu autobuzele pullman, ale companiei *Grey-Hound*, oprindu-se în fiece oraş important.

Concursul de seară va fi public.

Suntem încredinţaţi că seara de 12 Mai va însemna o distracţie selectă, pentru publicul bucureştean.

R.

Actualități

La Stradford (Anglia) au avut loc de curând mari festivități cu prilejul celei de a 370-a aniversări a nașterii lui William Shakespeare. La festivități au participat reprezentanți a 79 de națiuni.

Aviatorul italian Donati a bătut recordul mondial de înălțime cu avionul, ajungând până la 14.000 metri.

Iată încă un record: în două ore, de la baia de soare la sportul de iarnă.

După ce a luat o baie minunată, aceste fermecătoare girls, se îndreaptă cu skiurile la munte.

Prințul moștenitor al Danemarcei — Friedrich — s'a logodit cu prințesa Ingrid a Suediei o nepoată a Regelui Gustav.

Artista de cinema Angela Joyce, miss Anglia 1930 a dat în judecată pe Lordul Revelstoke pe motiv că acesta nu și-a ținut cuvântul că o va lua în căsătorie.

Frumoasa artistă cere daune de 600.000 dolari. Lordul a obținut recent o moștenire de 1.000.000 dolari. In fotografia noastră o vedem pe Angela Joyce cu portretul Lordului Revelstoke.

BUCUREȘTII în PRIMĂVARĂ

Capitala în primăvraă prezintă multe aspecte pitorești, necunoscute chiar de către locuitorii ei.

BUCUREȘTII prezintă unele aspecte pitorești nebănuite, pentru cei cari, de ani de zile, poate chiar în viața lor întreagă nu au văzut decât pavagiul unor anumite străzi banale.

De altfel orașul nostru, care are o întindere mai mare ca a Vienei, pare un fel de mozaic, un conglomerat de așezări omenești, dintre cari unele cu un caracter atât de special în cât nici nu pot fi asemănate cu celelalte. Astfel, de pildă, în cartierul „Militari", — un fel de Veneție rurală — avem surpriza de a găsi bältoace enorme, s'ar putea spune adevărate lacuri, care înconjoară unele case de jurîmprejur. Când apa e mai mare, cred că s'ar putea pluti, în mod quasi-poetic, cu luntrea, de la o casă la alta. Gospodinele, cu picioarele goale, cu „fusta suvelcată până la brâu", nu se duc „cu rufele la râu" — cum spune poetul. De altfel nu trece nici un râu pe acolo, și nici măcar vre-un canal de scurgere nu e. Harnicele gospodine sunt însă nevoite să iasă, fără ghete în „bătătura casei", unde-și întind rufele pe funia legată de parii gardului, trasă peste băltoaca verde, ce nu se usucă nici în toiul verii.

Urmașii lui Bucur ciobanul.

Porumbei blânzi mâncând din mână.

PESCARII BUCUREȘTENI

Spectacolul descris mai sus nu se vede chiar în Capitală, propriu zis, ci numai prin așa numitele „suburbane". Deși Dâmbovița a provocat inundații și în primăvara aceasta, la intrarea ei în oraș, totuș este adevărat că numai în vremea veche râul necanalizat, cu furiile lui capricioase de apă carpatină, își făcea mendrele prin mijlocul cetății lui Bucur. Colina lui Radu Vodă părea uneori o insulă în mijlocul unui lac imens. In acest lac s'a înecat Vlad Vodă în anul 1532.

Cu prilejul acestor inundații ale Dâmboviței vechi, apa intra prin beciurile cu gangurile ramificate, ale caselor boerești; iar când râul se retrăgea în matca lui, țiganii robi erau puși să prindă pește și raci prin pivnițe.

Totuș și azi mai sunt pescari la București. Duceți-vă spre zăgazul Dâmboviței, la „porțile ei de fer", de la apusul orașului, și veți găsi pe malul de acolo pescari cu undița și cu năvodul.

Casa păsărarului Gheorghe Popa.

PODURILE BUCUREȘTENE

Podurile bucureștene, deși nu prea frumoase, își au și ele farmecul lor. De altfel fiecare are ceva caracteristic. Aș pune rămășag că bucureștenii nici nu știu câte poduri sunt peste Dâmbovița. „Vre-o șase, șapte!" — se va grăbi să răspundă cineva. Ei bine, numai în partea apusană a orașului, dincolo de podul, care poartă numele păduricei de odinioară, „Sf. Elefterie", pe unde-și pierdea altădată pașii *Doamna* cu gusturi poetice, a lui Alexandru Vodă Ipsilanti, numai de la acest pod și până la zăgazuri, se pot număra zece poduri și podețe, în afară de podul etajat al căii ferate. Trenul trece pe deasupra, iar căruțele și automobilele au drumul lor pe dedesubt.

In această parte a cursului ei, Dâmbovița are arbori mari, tufoși, cu umbră bogată. Povârnișul malurilor prezintă atunci o priveliște necunoscută de cei ce-și petrec viața în furnicarul răsăritean al orașului brăzdat de tramvaie. Liniștea de sub aleea arborilor de la Grozăvești contrastează cu sgomotul asurzitor ce culminează pe podul ce dă în Bulevardul Maria.

BUCUR CIOBANUL

De la podul din dreptul străzii General Angelescu— strada cu trei statui și un monument militar — pe malurile din dreptul

podului acestuia, spre Grozăveşti, se pot vedea pe malurile Dâmboviţei urmaşii lui Bucur Ciobanul. Mulţi vor afla cu mirare că fotografiile cu oi, ce însoţesc acest articol, nu sunt luate prin regiunile deluroase sau muntoase ale ţării, ci pe povârnişul modest al malurilor Dâmboviţei noastre.

De cum s'a împrimăvărat, au fost aduse pe acolo sute de oi, cu câni şi tradiţionalii măgari, turme păzite de ciobani autentici cu toege şi sarică... Poate că sunt oi de ale lăptarilor de dincolo de moara Ciurel, pe unde se văd păscând şi vaci albe tiroleze, cu pete arămii, picioare mici şi ugere doldora de lapte.

Ni s'a spus că primăria ar încasa un fel de taxă de la ciobani, după numărul oilor, care de altfel nu fac nici o stricăciune pe malul Dâmboviţei. Dimpotrivă, nu lasă să crească prea înalte, buruenile şi, prin prezenţa lor dau un aspect pitoresc malurilor râului din acea parte quasirustică a oraşului.

PODURILE DIN CENTRU

Punţile din centrul oraşului au cu totul un alt caracter, totuş specific bucureştean.

Pe marele pod-platformă „al Senatului" — palatul în ruină, neterminat — poţi întâlni des ţigănuşi, fugind de le scapără călcâile. Ei ţin de obiceiu sub braţ o cutie mică de lemn de brad. Sunt văxuitorii clandestini de ghete, cari o iau la goană — cu tinichelele lor de cremă şi periile sărăcăcioase, — de cum zăresc vre-un agent al forţei publice ivindu-se de după vre-un colţ de stradă.

Altă dată apare, în faţa marilor palate de acolo, câte-un *trio* de ţigănuşi lăutari.

Severa brigadă a „Casei roşii" din str. Ion Maiorescu — aşa cum numesc vagabonzii „Triajul vagabonzilor şi cerşetorilor" — îi urmăreşte şi pe aceştia.

— Sunt cerşetori şi strică aspectul civilizat al oraşului!" — zic agenţii forţei publice.

Micii artişti sunt vânaţi şi trimişi la coloniile de muncă...

„AMASIOANELE" ŞI ŞOMEURII

Podul din dreptul bulevardului Maria merită o atenţie deosebită. El a devenit un adevărat bazar şi o bursă a şomeurilor, cari caută de lucru.

Ce nu găseşti acolo! Negustori de pahare, farfurii şi alte sticlării, crăvăţi, bomboane... Tâmplari ţinând în mână uneltele, ca o reclamă a meseriei lor... Zidari cu mistria...

Sunt printre ei şi mulţi şomeuri, cari primesc să facă orice, numai să câştige un ban. Unii ţin, fără îndemânare, câte-un ferestrău cu pânza dinţată îndreptată spre trecătorii grăbiţi.

— M'ai sgâriat la mână, dobitocule!..." — se supără câte-unul, privind la picăturile de sânge ce apar pe locul înţepat. — „Se cunoaşte că nu eşti meşteşugar!... Aşa se ţine ferestrăul?!"

La colţul podului, spre hala de peste, e locul consacrat, al chivuţelor. Cu periile lor cu coadă lungă, aliniate vertical, descendentele neamului enigmatic sosit de pe malul Gangelui, par de departe un fel de armată ciudată.

— Voi sunteţi amazoanele Bucureştilor!" — le-a spus cineva.

Ţigăncile au prins repede porecla. Şi dacă stai de vorbă cu dânsele, se laudă râzând:

— Apoi, noi suntem „amasioane", boerule!"

In celălalt colţ al podului, spre Spitalul Brâncovenesc, se văd aliniate, la bordura trotuarului, un şir de unelte de grădină. De obiceiu, sunt legate la un loc câte-o sapă, o lopată şi un târnăcop. Sunt anunţătorii primăverii bucureştene, cari apar la acest colţ odată cu rândunelele şi ţigăncile, ce vând ghiocei pe Calea Victoriei.

Dacă te apropii şi vrei să angajezi pe vre-unul dintre cei ce aşteaptă trişti acolo, îţi sare imediat înainte „grădinarul". Acesta este deobiceiu un fel de mic „capitalist", antreprenorul care a cumpărat uneltele şi exploatează cum poate munca şomeurilor, fără nici un ban de rezervă în pungă, nevoiţi să primească de la dânsul aconturi pentru masă „în zilele, când nu e de lucru..."

— Cu mine vă tocmiţi. Eu sunt „grădinarul"! Câţi oameni vă trebue? doi, trei?... vă dau câţi voiţi. La nevoe mergem şi la ţară".

Iţi trimite oamenii, iar el rămâne în piaţă să recruteze alţii, pentru alţi muşterii.

Artiştii străzii nepăsători în faţa civilizaţiei moderne.

Cei ce fac grădinile aşteptând întrebători angajamentul.

CROCODILUL

Bucureştiul e plin de surprize: e destul ca să nu fii prea leneş şi să doreşti să-l cunoşti.

In şoseaua Giuleşti, lângă un loc viran, am dat de păsărarul Gheorghe Popa.

Uitaţi-vă la casa lui, în fotografia care însoţeşte acest articol. Cu ce s'ar putea asemăna? Are o gură căscată, iar fereastra pare a fi ochiul. Ai zice un crocodil, sau un cap de broască, un şarpe fioros...

Totuş păsărelele nu găsesc de loc înspăimântătoare această clădire ciudată de scânduri, văruită frumos cu alb. Porumbeii lui Gheorghe Popa, pintenaţi şi rotaţi, au un fel de hulubărie montată pe un par înalt, un grătar de şipci aşezat la o înălţime de vre-o 15 metri. Nici o pisică şi nici un om rău nu poate ajunge până acolo.

Celelalte păsări au colivii, din cari intră şi ies când vor. Porumbeii lui Popa sunt atât de blânzi, în cât vin să mănânce din mâna nevestii păsărarului, i se sue pe cap, pe umeri. Ca să scape de dânşii, trebue să-i gonească...

De altfel, negustorul de păsări ştie să vă 'nveţe, cum să îngrijiţi turturelele, şi vă spune să nu puneţi mâna pe ouăle lor, nici pe puii mici, până ce nu le cresc aripi. Altfel părinţii părăsesc ouăle sau lasă puii să moară de foame. A învăţat limbagiul porumbeilor şi-i aude cum, galanţi cu tovarăşele lor, le invită să se mai preumble, aşezându-se porumbelul în locul porumbiţei, pe ouăle din cuib, până ce aceasta din urmă bea apă sau îşi mai desmorţeşte picioarele.

Păsărarul din şoseaua Giuleşti ar putea scrie un dicţionar: *„Cum vorbesc păsările?"*, transcris pe note muzicale.

Dar tot el este şi fabricant de cuşti. Nevoia îl face să pregătească închisori pentru graţioasele şi nevinovatele făpturi ale lui Dumnezeu. Dacă te'nvoeşti cu dânsul, pune mâna pe care păsărică doreşti — căci nici una nu se teme de acest nerecunoscător şi nu-i bănueşte perfidia! O prinde şi o încue în temniţa, unde va rămâne zăvorită până la sfârşitul vieţii ei...

ALEX. F. MIHAIL

PREJUDECATA RASELOR ŞI CAUZELE EI

Astăzi, când problema rasistă prezintă un interes de o atât de acută actualitate, în urma persecuţiei evreilor din Germania şi a negrilor în America, credem interesant să publicăm câteva comentarii, asupra prejudecăţii raselor şi cauzelor ei.

Aceste comentarii sunt reproduse după revista engleză „Spectator", care s'a adresat unui număr de personalităţi competinte, din lumea anglo-saxonă, rugându-i să răspundă la următorul chestionar.

CUM S'A NASCUT PREJUDECATA CULORILOR

DECE există această prejudecată în anumite ţări în Europa şi din restul lumii, mai mult decât în altele? Care sunt cauzele ei istorice şi psihologice? Până la ce punct contează aci motivele de ordin economic? Prejudecata culorilor este mai vie în clasele superioare ale societăţii decât între lucrători? Putem oare să-i găsim o îndreptăţire biologică? Ce consecinţe politice sau administrative atrage? Repulsiunea fizică este de neînvins, sau poate fi înfrânată, graţie unei educaţiuni luminate?

MECANISMUL PENTRU APARAREA RASEI ALBE

Iată răspunsul dat de d. Lothorb Stoddart, autorul lucrării *„Valul ascendent al culoarei"* şi unul din partizanii cei mai convinşi ai teoriei „superiorităţii nordice":

Trei rase diferite reprezentate în ilustraţiunile acestei pagini. Negresa, indianul şi japonezele, manifestând fiecare atitudini diferite, — după cum le este firea şi culoarea pielii.

Barierele, pe care le opunem populaţiilor de o altă culoare, nu sunt decât o manifestare a nevoei de a ne apăra în mod individual şi colectiv.

Popoarele albe trebue să se apere: 1) împotriva emigraţiei nealbilor, 2) împotriva căsătoriilor cu persoanele de altă culoare.

Principala raţiune a legilor contra emigrării populaţiilor colorate, este de ordin economic.

Cât despre căsătoriile mixte, e vorba mai mult de o prezervare colectivă decât de o prefe-

rinţă personală sau o prejudecată.

Căci, dacă e adevărat că nu există în vremea noastră rase „pure", e tot atât de sigur însă că există actualmente grupe de oameni, bine definite, care se deosebesc unii de alţii, atât prin fizicul cât şi prin mentalitatea lor.

GELOZIE SEXUALĂ

Locotenentul colonel Owen Berkeley Hill, din armata britanică, crede că prejudecata împotriva negrilor se explică prin gelozia sexuală.

El citează în această privinţă cartea lui Ivan Bloch *„Viaţa sexuală a epocii noastre"*.

Această lucrare menţionează în special atracţia specială, pe care rasa albă o resimte pentru rasa neagră din Africa.

In veacul al 18-lea se găsiau la Paris numeroase case ospitaliere, care propuneau clienţilor lor numai negrese.

După campania lui Napoleon în Egipt, numeroşi negri au venit la Paris, unde s'au bucurat de un mare succes.

Se ştie că Baudelaire era întotdeauna atras de frumuseţea mulatrelor.

In Statele Unite relaţiile sexuale între albi şi negri sunt foarte frecvente, cu toată duşmănia care desparte cele două rase.

Chestiunea culorilor se mai complică şi prin faptul că, femeile albe plac extrem de mult bărbaţilor negri, din care cauză bărbaţii albi simt o teribilă gelozie sexuală.

In Africa de sud — afară de regiunea Capului — prejudecata culorilor merge agravându-se.

Dar înainte de intervenţia capitalismului (mai întâiu în mine) nu existau bariere legale.

Totuş, întreaga economie a Africei de sud se bazează pe convenţia, moştenită din regimul sclaviei, după care un lucrător negru nu poate fi socotit egal cu unul alb şi deci, negrul trebue să fie plătit mai puţin decât albul.

Acest motiv economic este încă întărit prin teama ca nu cumva negrii fiind mai bine plătiţi şi deci mai întăriţi — să se amestece în politică.

Desigur, factorul economic este substratul principal în existenţa măsurilor de apărare împotriva negrilor.

PRESTIGIUL POLITIC

Lordul Luggart, fost guvernator general în Nigeria şi una din autorităţile în chestiunile de politică colonială britanică, se exprimă astfel:

Prevenţiunea împotriva raselor colorate nu este datorită într'atât repulsiunii — care există desigur, dar nu e generală — de a întreţine relaţii sociale, şi în particular sexuale, cu persoane de culori diferite. Ea e pricinuită mai degrabă de refuzul raselor stăpânitoare de a-şi împărţi privilegiile cu rasele stăpânite.

Această teamă este adevărată cauză a măsurilor luate împotriva raselor de culoare.

Omul alb pretinde că numai el este capabil să facă descoperiri ştiinţifice, să folosească invenţiunile sale, să organizeze lumea şi să perfecţioneze industria.

El vrea ca toată această operă, de care profită rasele dominate, să nu sen'toarcă împotriva lui. Se teme ca să nu fie combătut cu propriile lui arme.

Trebue să recunoaştem la rândul nostru, că nemulţumirea care domneşte între popoarele guvernate de rasele albe, e datorită, nu atât deosebirei de culoare, cât unor cauze politice, economice şi religioase, pe care ra-

Contrastul dintre rasa albă — cu fermecătoarele ei reprezentante şi puiul de negri apare izbitor în fotografia de mai sus. Un cor compus exclusiv din negri. O afirmare a posibilităţilor artistice ale acestei rase. Mongolii la mânuirea mitralierei.

APĂRARE ECONOMICĂ

Lordul Olivier, membru socialist în Camera Lorzilor şi fost guvernator în Jamaica, declară:

Prevenţiunea împotriva oamenilor de culoare este în definitiv un sistem de apărare, pe care unii încearcă să-l explice prin motive teoretice.

Prejudecata culorilor e învăluită deobiceiu într'un raţionament, menit să întărească barierele, mai ales în ceeace priveşte căsătoriile mixte.

La fel se petrec lucrurile — deşi într'o măsură mai redusă — atunci când e vorba de expulzarea populaţiilor colorate din ocupaţiile industriale şi comerciale.

In general, prejudecata împotriva populaţiilor colorate are trei cauze:

1) Sistemul corporaţiilor care conduce în societatea liberă la exclusivism.

2) Sclavia.

3) Capitalismul industrial.

Toţi aceşti factori au fost în lumea modernă adevăraţii promotori ai prejudecăţii împotriva raselor colorate.

Pe când moştenirea sclaviei o resimţim încă, capitalismul care organizează concurenţa între muncitori, este principalul responsabil al condiţiilor actuale.

sa albă este în măsură să le modifice sau să le suprime.

CHESTIUNE DE SENTIMENT

Iată și opinia d-lui M. W. R., Poet, cunoscutul sociolog american.

Vrăjmășia culorilor nu e înnăscută la rase, dar poate fi infiltrată foarte ușor.

E vorba mai ales de sentiment și de chestiuni economice.

Teama de căsătorii mixte este factorul principal, care alimentează sentimentul de vrăjmășie împotriva oamenilor de culoare.

Treizeci dintre statele americane au fixat legi severe împotriva oamenilor de culoare.

Treizeci dintre statele americane au fixat legi severe înpotriva căsătoriilor între albi și negri.

Astăzi, prejudecata culorilor este foarte răspândită în Statele Unite, între lucrătorii organizați.

„Federația americană a muncii n'a făcut destule sforțări pentru a realiza principiul ei: „nici o prejudecată de culoare".

Unele sindicate nu admit în sânul lor negri și totuș federația nu face nimic pentru a combate această prohibire.

Doctorul Mill Alexander, conducătorul mișcării de apropiere între rase, singura forță care luptă acum în America pentru cei desmoșteniți, a rostit un avertisment grav: „ciocnirea între rase va putea fi evitată în Statele Unite, numai în cazul când muncitorii își vor da seama că trebue să se organizeze pe bază de clasă și nu de culori".

O GRAVĂ PRIMEJDIE

Dr. B. Malinowsky, profesor la Universitatea din Londra, se întreabă dacă prejudecata raselor este într'adevăr un „rău necesar".

Este aproape imposibil să închegăm ceva pozitiv și constructiv asupra prejudecății culorilor și raselor, fără a ieși prin aceasta din limitele pe care ni le fixează adevărul și politica realistă.

E tragic să vezi că cea mai mare parte din omenire — adică rasele colorate — tremură și suferă din vina rasei „superioare".

Un alb, care chibzuește cinstit asupra acestei chestiuni, nu poate să nu-și dea seama cum se naște într'însul un conflict între sentiment și rațiune.

Dar e cu neputință să cerem ca deosebirile de rasă să nu existe și că albii și negrii să trăească ca frați. Orice european știe — oricare i-ar fi speranța personală — că lucrurile nu se petrec astfel.

Să admitem deci prejudecata raselor ca o forță socială și psihologică bine determinată.

Să admitem deasemenea că sunt necesare măsurile împotriva oamenilor colorați, pentru a permite fiecărei rase să trăească în afară de amestecul altora.

Să mai admitem că, în acest scop, trebue să îngreuiăm căsătoriile mixte.

Vom constata astfel în mod leal și cinstit actuala stare de lucruri.

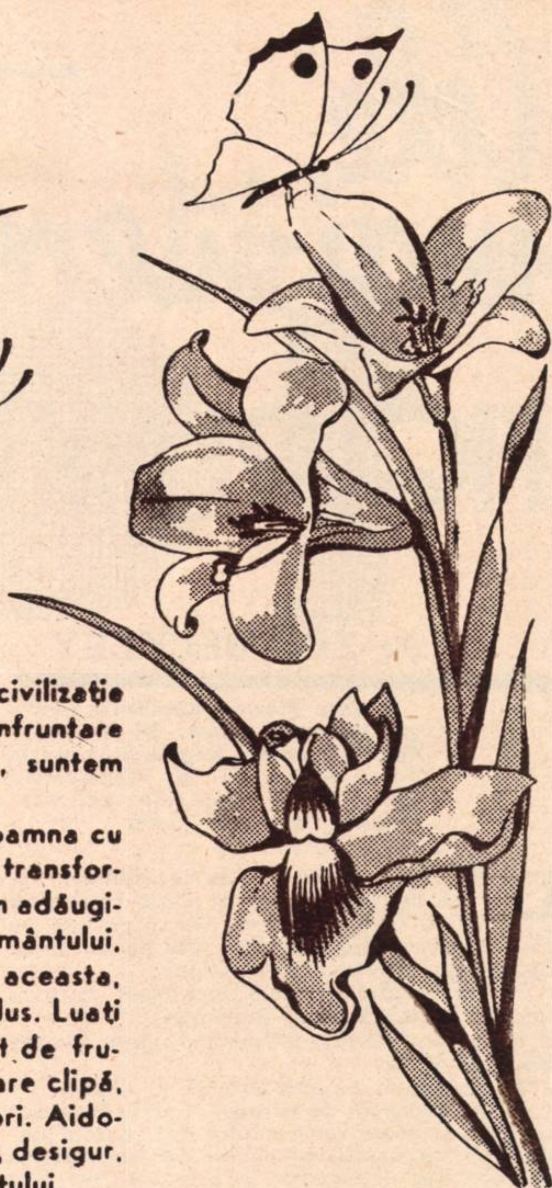
Să privim în față realitatea, dar să nu uităm nici dreptatea, nici înțelepciunea.

Dacă nu cedăm raselor colorate locul de care ele au nevoe, pentru desvoltarea lor, vom face intolerabile condițiile de viață pe glob, celei mai mari părți din omenire și vom pregăti astfel o catastrofă mondială, ale cărei semne precursoare se văd de pe acum.

Mereu în căutarea noutăţii

A fi mereu nou e un semn de civilizaţie şi, mai ales, de curajoasă înfruntare a monotoniei de care, adesea, suntem ameninţaţi.

Lucrul e cu atât mai just la doamna cu adevărat distinsă care ştie, prin transformările toaletelor sau numai prin adăugirea unui simplu detaliu al vestmântului, să se arate mereu nouă şi, prin aceasta, să-şi dăruiască un farmec în plus. Luaţi pilda fluturelui, care e stăpânit de frumosul neastâmpăr ca, la fiecare clipă, să guste din minunăţia altei flori. Aidoma lui, femeia de bun gust va fi, desigur, în statornică cercetare a ineditului.

Şi ce prilej mai bun decât alegerea unei ape de Colonia — singura creatoare a atmosferei de simpatie ce trebuie s'o radiem în jurul nostru?

Orice femeie s'a încredinţat de acest adevăr: folosirea aceleiaşi ape de Colonia e un pas spre monotonie. O monotonie pentru acel care o foloseşte, — dar şi pentru acei de cari suntem anturaţi. Şi apa de Colonia care să nu fie evocatoare a niciunui produs similar, — care să fie extracţie pură a celor mai rare şi mai de seamă flori — intr'un cuvânt, o apă de Colonia care să fie cu adevărat personală — veritabilă noutate dată la iveală de arta parfumeriei e APA DE COLONIA „JACKY".

Apa de Colonia „Jacky" adresându-se persoanelor cu adevărat de bun gust, nu se găseşte de vânzare, — atât în Capitala, cât si în provincie — decât IN MAGAZINELE de STRICTĂ SPECIALITATE

APA DE COLONIA **jacky**

Cele mai interesante 10 FIGURI DIN LUME

de ZOE BECKLEY

Regina Maria a României, George Bernard Shaw, H. G. Wells, Calvin Coolidge, Regele Alexandru, John Astor, G. K. Chesterton, Helen Keller, sunt cele mai interesante figuri din lume.

Ragina Maria a României.

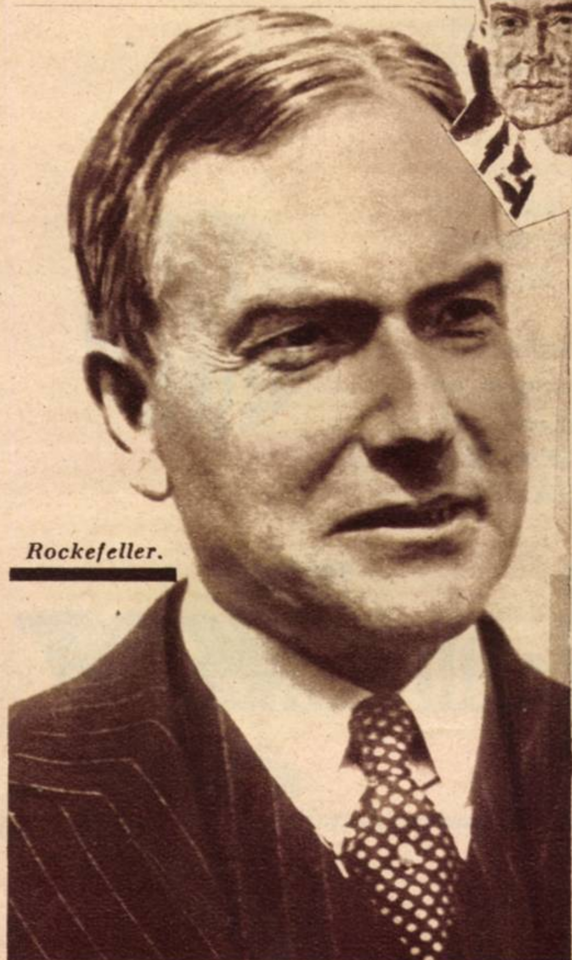

DAC'AR fi să recapitulez cei douăzeci de ani de când tot alerg după celebrităţi şi să caracterizez în câteva cuvinte pe fiecare personagiu mai interesant pe care l-am intâlnit aş face următorul tablou:

1. Personagiul cel mai interesant (pentru mine): Regina Maria a României.
2. Cel mai interesant (pentru lume): George Bernard Shaw.
3. Neaşteptat de amuzant: H. G. Wells.
4. Cel mai greu de abordat: Calvin Coodlige şi, dacă se poate vorbi de doi soţi ca de o singură persoană, cel mai amabil: Grace Coolidge.
5. Cel mai fermecător (aci vorbesc iar de-o pereche): Regele Alexandru şi Regina Maria a Jugoslaviei.
6. Cel mai sobru: John D. Rockefeller Jr.
7. Cel mai sensibil şi mai comunicativ: Lady Nancy Astor.
8. Cel mai uman: G. K. Chesterton.
9. Cel mai miraculos: Helen Keller.

Dar seria figurilor marcante nu începe şi nu se termină cu cei enumeraţi mai sus. M'am văzut silită să fac abstracţie de fostul preşedinte Theodore Roosevelt care mi-a pus atâtea condiţii şi atâtea rezerve încât n'a fost chip să-l interviewez. E apoi D-na Herbert Hoover, cea mai inteligentă şi mai erudită femee din câte mi-a fost dat să întâlnesc; Sir Arthur Conan Doyle care avea o inimă mare cât lumea şi o naivitate de copil şi însfârşit, micul „Monsieur Emile Coué", modestul savant dela Nancy care după mine, deţine un loc de frunte în galeria oamenilor mari. In ziua în care l-am văzut pentru prima dată la lucru în micul şi aglomeratul său salon, trecând repede dela un pacient la altul, în şiragul de suferinzi rânduiţi pe scaune dealungul celor patru pereţi, am avut o adevărată revelaţie: am văzut atunci că imaginaţia şi nu puterea de voinţă este cea mai mare forţă spirituală şi că această forţă poate fi făcută să realizeze mult, foarte mult cu ajutorul subconştientului. Doctrina lui e foarte simplă dar a făcut minuni.

Rockefeller.

Personagiul care m'a interesat însă mai mult, este Regina Maria a României. O femee înaltă, de o frumuseţe strălucitoare, regina e uşor de cunoscut dacă ai şansa să-i fii simpatic. Nu pierde vremea cu preliminări şi vorbeşte deadreptul, adesea cu o uimitoare sinceritate.

Regina Maria este engleză după tatăl său (cel de al doilea fiu al reginei Victoria) iar după mamă, rusoaică. E foarte mândră de sângele englez ce-i curge în vine. Engleza e limba cercului său, dar vorbeşte germana cu o şi mai mare uşurinţă. Franceza şi româna, le-a învăţat după căsătoria sa.

Prima noastră întâlnire a fost extrem de simplă. Stam de vorbă cu Madame Procopiu, una din d-nele de onoare, în sala de sus a palatului Cotroceni, locuinţa de iarnă a familiei regale. O uşă se deschise la un moment dat şi regina-şi făcu apariţia apropiindu-se de noi, zâmbitoare, cu o mână întinsă.

„Imi pare rău că trebue să te mai fac să aştepţi încă câteva minute" zise ea „dar regele e bolnav şi au venit medicii".

D-na Procopiu mă conduse apoi în budoarul reginei şi vreme de zece minute aşteptai urmărind prăbuşirea castelelor de jar dintr'un cămin monumental. Apoi apăru regina — o femee înaltă şi voinică dar nu grasă, cu un păr ondulat auriu, ochii de un albastru intens, plini de viaţă şi energie, trăsături fine şi o epidermă de englezoaică. Purta o rochie neagră de crêpe extrem de simplă, un colan de perle iar în urechi, alte două perle mici; încolo, nici o altă bijuterie.

Am vorbit fără întrerupere vreme de două ore — până când ex-regele George al Greciei a venit împreună cu soţia sa să ia pe regină la masă. Am văzut-o

Chestterton.

mai apoi pe Majestatea Sa aproape zilnic, vreme de două luni, am însoţit-o la Belgrad când s'a dus să viziteze pe cea de a doua fiică a sa, Regina Jugoslaviei, iar mai târziu, am petrecut în preajma sa o perioadă îndelungată, cutreerând Anglia şi Franţa. Am avut ocazia să discut cu ea tot felul de chestiuni, dela toalete până la problemele de politică internaţională, matrimonie, călătorii, etc.

Mr. şi Mrs. Coolidge — Lady Astor — Hellen Keller.

Vorbiam amândouă deodată, argumentam, ne înfierbântam, ne contraziceam, ne aprobam şi râdeam mult. Orele petrecute lângă regină erau calde şi pline de viaţă. Rar am întâlnit o fiinţă atât de profund umană. Trăsăturile ce conturează acest caracter sunt: curajul, lealitatea, mila, o mare dragoste pentru copiii săi (şi pentru copii în general) şi darul de a primi loviturile grele ale vieţei fără să se încovoae.

Invitată fiind într'o zi la dejun la palatul regal dela Belgrad în cursul vizitei pe care Regina Maria o făcea fiicei şi ginerelui său, m'am găsit în mare dificultate de a închega o conversaţie pentrucă regele nu ştia englezeşte iar franţuzeasca mea, da faliment dela o clipă la alta.

Mă încercam să-i explic că, cu câţiva ani înainte, îmi investisem economiile în nişte acţiuni pe care se afla solemn gravată următoarea menţiune: „Regatul Serbilor, Croaţilor şi Slovenilor", cu alte cuvinte: Jugoslavia, şi-l rugam să aibe grija să nu mă pomenesc într'o zi ruinată.

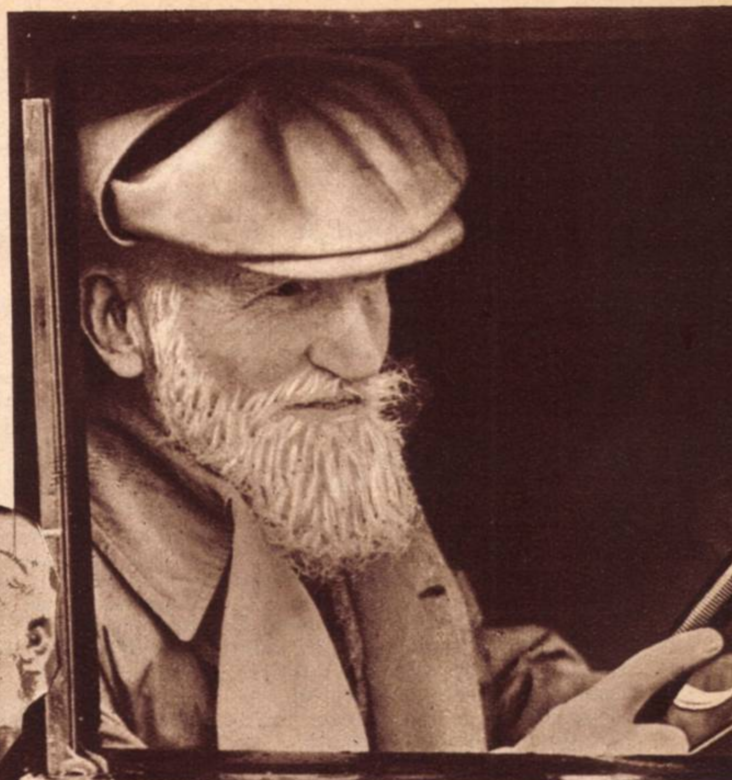
La aceste cuvinte, figura regelui se lumină, şi gura i se destinse într'un zâmbet poznaş; se ridică repede, făcu să-i zăngănească pintenii lovindu-şi călcâiele unul de altul şi înclinându-se, îmi spuse în franţuzeşte: Scumpă doamnă, vă asigur că nu numai toate resursele ţărei mele stau la baza investiţiilor dvs. dar chiar întreaga mea avere personală!

Am isbucnit cu toţii într'un râs formidabil.

Regele Alexandru şi Regina Marioara constituesc o raritate: *soţi îndrăgostiţi!* Se pierd din ochi şi i-am surprins ţinându-se de mâini. Când au văzut că-i observasem, au roşit amândoi ca nişte liceeni. Ambii se pasionează după călătorii. „Mergem la Paris", spune regele „cât timp îţi trebue să te pregăteşti?" şi într'o oră sunt plecaţi.

Mi-au dat voie să-i fotografiez împreună cu prinţişorul Petre, un copil adorabil cu ochii negri ca ai tatălui şi cu părul de un blond platin ca al mamei. El mai are acum încă doi fraţi.

Dar partea ciudată este că aceşti doi soţi s'au îndrăgostit unul de altul abia după căsătorie.

George Bernard Shaw.

Regina Marioara a Jugoslaviei.

Recunosc că dela Regina Maria a României, la George Bernard Shaw, fac un adevărat salt mortal. Dar aşa-i gazetăria, plină de salturi nebuneşti. Shaw a fost blând ca un miel. Scriitoarea Alice Williamson, o prietenă comună, mi-a dat o scrisoare de recomandaţie graţie căreia am primit una din faimoasele cărţi poştale ale G. B. S., ce mă invita la Adelphi Terrace, Londra unde a locuit mai bine de douăzeci de ani mutându-se abia acum vre-o doi ani.

In momentul când a apărut în camera unde-l aşteptam, toată teama mea — de inteligenţa-i sclipitoare şi de spiritu-i caustic — s'a topit ca prin farmec. Se lăsă într'un fotoliu scund înaintea focului, bălăbănind un picior spânzurat peste braţul mobilei. Pe o placă deasupra căminului, observai gravate următoarele cuvinte: „Thay say. What say thay? Let tham say". (Se spune. Ce se spune? Las să se spună). Era faimoasa inscripţie despre care el a spus de atâtea ori că ar fi fost lăsată de proprietarul precedent.

Am discutat nenumărate chestiuni — despre războiu, despre noua libertate a femeilor, despre spiritism, şomaj, socialism, personalitate, despre natura umană în genere şi, natural, despre venirea sa în America.

Impresia mea a fost că femeile îl plictisiau deşi s'a pronunţat cu oarecare simpatie asupra nouei lor activităţi în lume. In ce priveşte spiritismul, l-a declarat o farsă.

„Nimic consistent în el! Mama mea a avut prima placă spiritistă care s'a adus în Irlanda. Ne serviam de ea ca de o jucărie — în orice caz foarte idioată. Am avut ocazia să aud câteva probe de aşa zise mesagii venite din cealaltă lume şi dacă morţii vorbesc într'adevăr atât de stupid precum se spune, nu vreau să am deaface cu ei. Şi pe urmă, ar trebui să li se dea pace. Intrebările acestea prosteşti cu care sunt traşi mereu înapoi în lumea aceasta, le strică desigur toată plăcerea de a fi morţi!

Când am ajuns să discutăm despre personalitate, figura lui Shaw s'a luminat dintr'odată — avea aerul unui băieţel căruia i s'a dat pe mână jucăria favorită.

„Iată-mă pe mine, spre exemplu. Am o personalitate atât de fascinantă încât eclipsez camera în care te afli. E o încăpere foarte plăcută dar sunt sigur că încă n'ai observat-o. Ar trebui să mă arunc pe fereastră în Tamisa, pentruca farmecul acestui interior să te frapeze.

E adevărat că încăperea mă *frapase* încă din prima clipă. Era o cameră mare, pătrată cu ferestre largi ce dau înspre râu oferind pitoreasca perspectivă a dealurilor dela Surrye. O sofa confortabilă şi fotolii largi îmbrăcate în damasc, nenumărate tablouri, schiţe, caricaturi şi sculpturi reproducând toate mutra lui Shaw în diferite ipostaze. O serie nesfârşită de suveniruri, cărţi, magazine, fotografii (tot de ale lui) un pian mare, flori. O cameră nu tocmai ordonată. O cameră care se vedea că era locuită cu plăcere.

„Interiorul acesta te împiedecă să vii în America? Pentruce nu vrei să ne faci plăcerea unei vizite?"

„La ce aş face-o dacă tot ceeace are America mai fascinant vine aci să mă vadă?" zise el râzând şi mângâindu-şi barba. „Am văzut America la cinematograf, şi am ajuns astfel s'o cunosc destul de bine. Pe urmă, cum sunt socialist, cu siguranţă că m'ar închide aşa că n'ar fi chip să văd nimic".

Mi-a spus apoi o întâmplare din viaţa lui, foarte nostimă pe care v'aş reproduce-o dar mi-e teamă că n'am s'o pot reda în toată savoarea ei, aşa că renunţ.

Când a fost să plec, a început să scotocească prin nişte saltare cu fotografii şi alese două iscălind una din ele.

„Iată, aceasta-i pentru jurnalul d-tale iar astălaltă pentru d-ta" zise el.

Câţiva ani mai târziu, pe când mă aflam iar în trecere prin Londra, am cerut iar un interview lui Shaw, dar de data aceasta am fost refuzată. Drept răspuns la scrisoarea mea, primii o fotografie de a lui pe dosul căreia scria doar atât: „Regret, dar sunt la ţară şi deci nu ne putem vedea. Petrecere frumoasă şi călătorie plăcută! G. B. S."

G. K. Chesterton şi H. G. Wells sunt amintiri preţioase în galeria mea de oameni mari.

Casa lui Chesterton, în vechiul şi liniştitul Beaconsfield, la o oră depărtare de Londra ar putea face cea mai tipică şi mai frumoasă carte poştală englezească cu vechile-i cărămizi, cu liniile calme ale acoperişului, cu grădini ispititoare şi poarta-i atât de ospitalieră, cu teatrul său de marionete ale cărui decoruri, scenarii şi costume au fost făcute chiar de către renumitul scriitor.

Chesterton e o fiinţă veselă şi foarte amabilă. E de ajuns să-l priveşti pentruca să-ţi vie să râzi. Gras şi blond, instalat confortabil în capul mesei lungi pe care ni se servise ceaiul, el m'a întreţinut tot timpul cu humorul lui sănătos; râdea, un râs sincer din inimă şi mânca cu poftă umplându-şi vestonul cafeniu cu fărâmituri. Seninătatea lui avea însă un nour.

„Soţia mea" mi se plânse el „e o femee foarte cum se cade, dar are un defect. Nu mă lasă să pictez tavanele. In zilele când sunt bolnav aş putea sta perfect întins pe spate

Regele Alexandru al Jugoslaviei.

fără să mă plictisesc dacă aş putea lega pensula de coada măturei şi să decorez astfel tavanul. Dar" şi aci făcu un gest de disperare „nici nu vrea să audă de aşa ceva. Am vrut să pictez câteva scene romantice şi pe pereţii din bucătărie pentru bucătăreasă. Oare viaţa ei n'ar fi cu mult mai veselă dacă şi-ar plimba ochii asupra unor poveşti ilustrate în vreme ce ar face o friptură sau un rântaş?

D-na Chesterton sta liniştită şi asculta aceste plângeri aşa cum asculţi scâncetele unui copil care vrea să se ducă şi să se joace în noroi.

Wells mi-a dat o lecţie asupra modului în care se ia un interview. Mi-a deschis uşa chiar el şi intrând în elegantu-i apartament din Whitehall Court ale cărei ferestre dau înspre înceţoşata Tamisă, am abordat direct chestiunea pentru care venisem, ştiind că era unul dintre cei mai ocupaţi oameni din lume. Fusesem însărcinată de către Magazinul meu să-i cer să scrie o istorie a femeei.

„Dar nu se vine aşa, zise el dând din cap cu ironie". Stai să-ţi arăt cum trebue să începi... Bang, bang, bang! Asta-i bătaia d-tale în uşa mea. O deschid şi spun: „How do you do? Atunci răspunzi:" How do you do, Mr. Wells? Ce ai mai scris?" Iar eu îţi răspund: „A. am terminat tocmai un roman fantastic şi utopic şi e foarte frumos". Aş vrea să-l văd şi eu" spui d-ta'. „Aş vrea să-l cumpăr. Care e preţul d-tale d-le Wells? Vezi? Aşa se procedează" încheiă el şi se apucă să prepare de ceai lăsându-mă cam uluită.

Dar conform instrucţiunilor cu care plecasem, nu putea fi vorba decât de acel istoric al femeei. El refuză însă să-l scrie şi insistă să-mi dicteze cablograma în acest sens: „Dl. Wells refuză în mod categoric", etc. Obiectai atunci să taie cuvintele: *„Dl."* şi *„categoric"* pentruca ca telegrama să coste mai puţin, dar el se opuse. „Domnul" e pentru respect îmi explică el, iar „categoric" pentru a împiedeca orice insistenţă.

✵

In cursul numeroaselor interview-uri pe care am avut ocazia să le iau în cariera mea, am observat că fiecare om vorbeşte cu plăcere de sine dacă găseşte pe cineva să-l asculte cu interes.

Ei bine, Coolidge constitue o excepţie a acestei reguli.

In timpul campaniei prezidenţiale din 1920, am fost trimisă să vizitez pe cei patru candidaţi: Warren C. Harding, Calvin Coolidge, James M. Cox şi Franklin D. Roosevelt.

Am fost primită peste tot cu zâmbete, amabilităţi şi exces de ospitalitate. Dar Coolidge! Intâlnirea mea cu acest personagiu m'a făcut să cad foarte jos în propria-mi stimă. La vremea aceea, omul care deveni preşedinte la moartea lui Harding, era foarte puţin cunoscut.

Nu mă avertizase nimeni că nici cu cleştele nu ajungi să-i scoţi vorba din gură, aşa că intrai în biroul său fără să bănuesc decepţia ce mă aştepta. După trei sferturi de oră, ieşii din cabinetul lui zdrobită şi umilită.

Văzându-mi deprimarea, secretarul său se oferi să aranjeze o întâlnire cu d-na Coolidge, şi mă târâi în căldura unei după amiezi de August ne mai aşteptând nimic şi fără a mă mai sinchisi de insuccesul pe care-l anticipam.

Dar Grace Coolidge a fost pentru mine ceeace e un şipot de apă rece pentru un om sfârşit de sete într'un pustiu.

O femee de o amabilitate firească, dotată cu mult tact, m'a invitat mai întâi într'un restaurant unde am luat masa împreună şi apoi la ea acasă. Vorbia uşor, sincer cu o voce muzicală şi cu un continuu joc de expresii.

Am vorbit despre câte în lună şi în soare — dela creşterea copiilor şi până la desavantagiul pălăriilor cumpărate de soţ. Pe când pălăvrăgeam astfel, uşa se deschise şi în cadrul ei apăru Calvin Coolidge.

Inima mi se strânse şi avui senzaţia că-mi fugea pământul de sub picioare când ochii lui se opriră asupra mea. Dar minune! Omul care mă înfrânsese atât de crunt în biroul guvernatorului, zâmbi şi, lucru mai necrezut: vorbi! „Vino cu noi la Swampscott" zise el.

Ne îngrămădirăm cu toţii într'un mic automobil plin de pachete, cutii şi lădiţe. In drumul către locuinţa de vară a Coolidgilor guvernatorul îmi da indicaţii asupra peisagiilor prin care treceam şi începusem să-i iert primirea pe care mi-o făcuse. Coolidge deveni din ce în ce mai vorbăreţ până când spre marea mea uimire, ajunse să povestească o serie de anecdote.

Intre guvernator şi mine se afla un volum enorm, evident un tom de legi şi mirată l-am întrebat atunci dacă nu cumva avea de gând să lucreze şi în scurta vacanţă pe care o avea înaintea sa. Buzele lui subţiri se arcuiră într'un zâmbet uşor.

„Eu sunt ca bătrânul cârnăţar din Vermont. La un moment dat a început să se spună că în cârnaţii săi de iepure punea şi carne de cal. A venit atunci la el o delegaţie în anchetă şi după ce negă o vreme, bătrânul recunoscu că nu era exclus ca în tocătură să se afle şi puţină carne de cal.

„Delegaţia ceru atunci precizări; anume, câtă carne de cal punea el.

— „O! jumătate şi jumătate: un iepure şi un cal"! fu răspunsul cârnăţarului.

Aceasta ne arată ce proporţie există între perioadele de odihnă şi cele de lucru ale acestui politician. Coolidge mi-a lăsat impresia unui om de inimă, care dă tot ce poate dar a cărui sobrietate îl face să considere „vorbirea" o spirituală extravaganţă.

Lui John D. Rockefeller Jr. i-am luat un interview acum câţiva ani în imensul său birou particular de pe Broadway. Atât mobilierul cât şi financiarul aveau ceva demodat. Reverenţios, curtenitor, modest şi foarte serios avea o figură deschisă şi frumoasă şi aşa cum sta înaintea mea, calm, cu mâinile împreunate pe genunchi părea că totul detaşat de materie — aproape că-mi venea să cred că ar fi fost mai fericit fără avere şi fără atâtea răspunderi.

După câte spunea el, preocuparea lui de căpetenie şi care-i da cel mai mult de lucru, era să-şi menţină copiii în spiritul sobrietăţei şi-mi relată câteva incidente. Fiica sa Abby doria un ceas de aur cu brăţară aşa cum văzuse la prietenele sale dar el i l-a refuzat pentrucă cel de argint mai era încă bun. Nu indică oare timpul cu cea mai perfectă precizie? a întrebat-o tatăl ei. Atunci, foarte bine — avea să-l ţină până când se făcea mai mare. Băieţii voiau o barcă cu motor cum aveau toţi micii lor tovarăşi de joacă. Dar tatăl clătină din cap. *Mai târziu, poate.*

In cursul uneia din călătoriile familiei spre Europa, fiecare din cei trei mici Rockefelleri a avut câte o atribuţie specială. Unul vedea de bagaje, procura biletele şi avea grijă de îmbarcări. Un altul lucra itinerariile iar al treilea era un fel de curier, alegea hotelurile, făcea pe interpretul, supraveghia socotelile etc.

„Vreau să-i obicinuiesc cu ideea că trebue să câştige ceeace dobândesc" a încheiat John D. Jr.

La începutul interviewului l-am întrebat pe Rockefeller dacă-i puteam pune orice întrebare, oricât de stupidă ar fi părut.

„Mă rog", mi-a răspuns el „uzează de prostie cât îţi place şi cum îţi place, cu condiţia numai să nu mă pui pe mine într'o asemenea postură" şi mă asigură că se obicinuise să fie greşit interpretat.

„Toate ponoasele lumei industriale" zise el zâmbind amar „sunt puse în spinarea Rockefellerilor. Suntem urâţi pur şi simplu pentru bogăţia noastră. Puţini sunt cei cari-şi amintesc că în viaţă totul e un cuţit cu două tăişuri şi că o avere mare nu comportă decât o mare răspundere".

„Ştiu totuş o cale prin care v'aţi putea câştiga simpatia mulţimei şi anume, să radeţi din temelii câteva din mizerele imobile ale New York-ului înlocuindu-le cu case ieftine şi higienice, cu clădiri model, indiferent cât v'ar costa. Şi cât v'aţi amuza şi Dvs., cu aceastã ocazie!

Aci, Rockefeller, deveni serios: „In ce priveşte amuzamentul, gusturile diferă dela individ la individ; nu-l priveşte toată lumea la fel".

Cu toate acestea, n'a trecut mult şi sugestia a fost realizată.

✵

Dacă ar fi să împart oamenii pe grupe mari, cei mai greu de interviewat sunt directorii de bancă şi femeile de societate, iar cei mai abordabili, celebrităţile scenice, celebrităţile literare şi politicienii.

Lady Astor m'a tratat din prima clipă, ca pe o veche prietenă.

Fusesem trimisă în Anglia de către vechiul „New York Evening Mail" pentru a mă întoarce pe vaporul cu care Lordul şi Lady Astor, venia în America.

Mă aflam într'un lung şir de pasageri aşteptând să mi se dea tichetul pentru cabină, când deodată o femeiuşcă mică şi blondă veni repede lângă femeea care se afla înaintea mea.

Deşi o vedeam pentru prima dată şi era cu totul altfel decât mi-o închipuisem, am ştiut imediat că era Nancy Astor. Aşa că după ce terminai cu cabina, îmi luai inima în dinţi şi ducându-mă direct la ea îi explicai în câteva cuvinte rostul prezenţei mele pe acel vapor. Ea mă privi lung apoi isbucni în râs:

„Miraculos de idiot!" apoi: „Waldorf! Unde eşti Waldorf! vino încoa să-ţi recomand pe cineva care a trecut oceanul spre a se întoarce pe acelaş vapor cu mine şi asta, pentru un caraghios de jurnal".

Aşa-i ea întotdeauna: entuziastă, de o veselie explosivă, uimitor de sinceră şi de simplă.

Imi spunea „Penny Dreadful" (corespondent de ziar plătit cu zece bani linia) şi se amuza să facă introduceri extravagante la reportagiile pe care le trimeteam în fiecare zi telegrafic, ziarului meu.

In fiecare dimineaţă făcea exerciţii de călărie pe calul electric din sala de gimnastică.

„Dacă n'aş fi călărit atâta" îmi spunea ea între hopuri „aş fi fost probabil o oratoare mult mai bună" apoi trecând brusc la altă ordine de idei." Am petrecut mult în viaţa mea, dar n'am avut decât şase copii şi grozav aş fi vrut să ating duzina".

Pe Lordul Astor l-a întâlnit pentru prima dată în cursul unei călătorii spre Europa. Sunt de aceeaş vârstă, născuţi în acelaş an, aceeaş lună şi aceeaş zi. El e în totul opusul ei: oacheş, calm, obscur de modest şi extrem de amabil. Işi adoră soţia şi admiră tot ceeace spune, crede şi face ea.

✵

Dar, *pour la bonne bouche*, mi-am rezervat să vă fac portretul unei creeaturi umane în care totul pare să ţie de miracol. E vorba de Helen Keller care a rămas pentru mine un mister, o minune, deşi am trăit multă vreme în preajma ei. Mintea-mi stă în loc când încerc să înţeleg cum a putut un copil, cu totul orb şi surd, să înveţe relaţia dintre cuvinte şi idei. Deşi mi s'a explicat de vreo sută de ori, nu-mi pot închipui totuş cum de a reuşit Anne Sullivan Macy, profesoara şi prietena nedespărţită a Helenei să planteze în inteligenţa unui copil de şapte ani, nervos şi nedisciplinat, care nu era pus în contact cu lumea exterioară decât prin simţul pipăitului, al mirosului şi al gustului — tot ceeace ştie un copil normal. Tot şi mai mult decât acest tot.

Deasemeni n'am reuşit să înţeleg cum de putea „auzi" ceeace-i spuneam eu, punându-mi degetul cel mare sub bărbie, un alt deget, uşor pe buze şi un altul pe nas, şi să-mi răspundă în cuvinte vorbite — inteligibile deşi imperfecte ca ton şi pronunţie (deoarece nu putem învăţa să vorbim natural decât auzind pe alţii vorbind).

E un mister pentru mine modul în care i se transmit Helenei ideile unei conversaţii cu ajutorul alfabetului manual ce i se tapează pe palmă cu repeziciunea vorbirei. In felul acesta, ea se duce la teatru însoţită de Mrs. Macy şi de Polly Thompson secretara sa, fără a pierde o replică.

Helen a reuşit să ducă o viaţă aproape normală — ceeace pentru

noi e un alt miracol. Trăeşte într'o continuă activitate — scrie, rezolvă zilnic o corespondenţă imensă, ţine conferinţe, călăreşte, dansează, dă serate, face cumpărături, se ocupă cu grădinăritul ba îşi găseşte vreme şi pentru gospodărie. Işi scrie articolele şi scrisorile la o maşină obicinuită, cu foarte puţine greşeli.

Are o fire blândă şi e extrem de sociabilă şi de optimistă. Ii place să râdă — e întotdeauna gata să râdă cu tine şi uneori de tine— dar mai adesea de ea însăşi.

Locueşte pe dealurile împădurite din Long Island de unde pleacă mereu către diferitele părţi ale oraşului într'un automobil închiriat cu luna şi al cărui şofeur o priveşte ca pe o a opta minune a lumei.

Keller-Macy-Thompson — acest trio a petrecut ultimile câteva veri cutreerând Europa. Helen îi uimeşte pe toţi cei din jurul său gustând peisagiile, apusurile de soare, călătoriile cu trenul şi cu vaporul întocmai ca un om care vede. Nimeni nu-şi poate explica cum de a dobândit ceeace pare să fie simţul culorilor, al proporţiei şi al sunetelor.

Are ceva mai mult de cincizeci de ani dar pare mult mai tânără. Neîncovoiată, bine făcută şi foarte activă, îi place să se îmbrace elegant şi ştie să-şi poarte rochiile. E cam extravagantă şi cunoaşte foarte puţin valoarea banului; e ceva care nu o preocupă câtuşi de puţin.

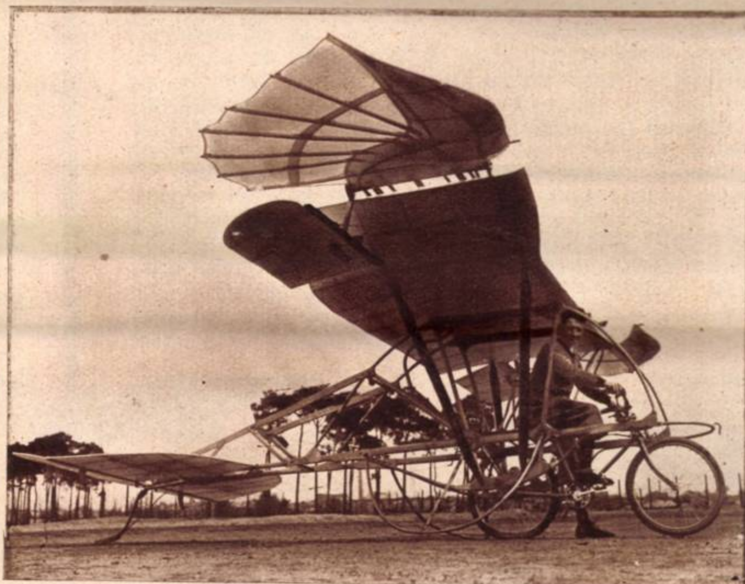
Cine o vede pentru prima dată, nu observă nimic ciudat la ochii ei cari sunt ambii artificiali. Ea susţine că lumea ei nu e deloc întunecată ci plină de lumină, mişcare şi culoare.

A scris o carte despre viaţa ei — o viaţă miraculos de plină şi de activă. Helen Keller este un fenomen pe care nimeni nu şi-l poate explica pentrucă nimeni nu poate înţelege minunea ce luminează lumea ei de întunerec şi tăcere...

Trad. de E. A.

Iată un taur în vârstă de nouă ani, care a fost atât de bine dresat încât sare peste o masă încărcată de bunătăţi.

Un poliţist german a construit un nou aparat: bicicleta sburătoare. Pilotul apasă pe pedale şi aparatul se ridică în aer.

Soc. Atelierele Grafice şi Sportul Muncitoresc la Căldăruşani întinzând hora pe iarbă verde.

Fantasticele MORI DE VÂNT

Rolul important jucat de morile de vânt și de apă.

NU se putea scrie până în secolul al XVIII-lea un roman în care cel puțin timp de câteva pagini să nu fie vorba și de o moară. Fie că eroii se adăpostiau acolo de o ploaie neașteptată și profitau de ocazie să-și facă un jurământ de dragoste, fie că, altfel de eroi, urmăriți de oamenii teroarei, plătiau morarului bani buni să-i ascundă timp de o oră, fie că, generali de armată, înfrânți în luptă, se regăsiau într'o moară și în vreme ce ghiulelele sfâșiau acoperișul ei studiau planul unei noi bătălii, fie că... Dar nu veți găsi carte de literatură din acea vreme în care o moară să nu joace un rol mai mult sau mai puțin important. Ceeace acum, în literatura modernă, se petrece într'o cameră de hotel, într'o gară, sau într'un automobil, întâlnirile nepermise dintre doi îndrăgostiți, așteptările înfrigurate înaintea fugii, refugiul de lumina zilei și de oamenii poliției, toate acestea, în literatura despre care am vorbit, se petreceau într'o moară.

Se va vedea însă că aceasta nu era pur și simplu o predilecție fantezistă a romancierilor de atunci și că morile au jucat realmente un rol important în toate viețile mari aventuroase din vremea aceea. Cauzele sunt demne de o cercetare oricât de îndelungată. In treacăt voiu spune că una din ele se datora așezării geografice a acestor mori. Ca și multe hanuri din vremea aceea, ele erau clădite la o răspântie de drumuri; din toate cele patru puncte cardinale venia câte un drum și se încrucișau aici. Dar aici, în afară de clădirea morii, nici o altă locuință, pustietate desăvârșită, așa cum era și nevoie de altfel. Nici un ochi străin nu putea surprinde călătorul care sosia în miezul nopții. Dacă din vre-o pricină oarecare — și câte pricini nu erau în timpul acela — trebuia să părăsești pe neașteptate orașul și nu voiai să te apropii de satele cu reprezentanți ai autorităților teroriste, nici de hanurile cu călători suspecți, singurul adăpost între cer și pământ, era moara. Clădită în pustiu, construcție solitară și puțin cam misterioasă, iată de ce moara a avut să joace un rol destul de frecvent în istoria sumbră și plină de comploturi, a veacurilor trecute. La aceasta a contribuit în largă măsură stăpânul ei; morarul era un om plămădit dintr'un altfel de aluat, încât părea că face parte dintr'o rasă deosebită de oameni. Să rămâi o întreagă viață de om, în plină pustietate, la o răspântie de drumuri bântuite de tâlhari, e un examen pe care nu multă lume poate să-l dea. Morarul era un om al celei mai nebănuite cutezanțe. Intâmplarea dintre împăratul Germaniei și unul dintre ei, este numai una. Desigur că sunt mii de asemenea exemple. Dacă un morar te lua sub ocrotirea lui și dacă nu era nici un motiv de trădare, puteai să aștepți liniștit ca pe deasupra capului, să treacă furtuna. Moara era plină de cotloane, de ascunzători necunoscute. In fiecare zi, în așteptarea unor timpuri mai bune, cavalerul refugiat de mânia autorității, putea să facă dragoste cu fata morarului. Fiindcă nu se putea morar fără fată. Orice morar trebuia să aibă o pipă și o fată. Pipa întotdeauna aprinsă, fata întotdeauna frumoasă. Pentru fetele de morar, au suspinat câteva veacuri întregi cavalerii unui continent medieval și feudalist. Literatura trecută, care rezervă întâmplărilor în legătură cu morile, capitole destul de însemnate, nu exagerează.

Noi, care nu avem o literatură atât de veche, avem basmele și legendele poporului. Acei care le cunosc, își vor aduce numaidecât aminte, că din toate povestirile, cele mai palpitante sunt acelea în care vine vorba de o moară. Când eroul basmului ajunge cu peregrinările, în miez de noapte, în preajma unei mori și se pregătește să ciocănească în ușa sonoră de lemn, toți copii care ascultă povestirea, își opresc respirația și ochii li se măresc de spaimă. Pentrucă de cele mai multe ori, în basmele poporului nostru, de dinăuntru morii nu răspunde un om obișnuit ci un diavol care il atrage pe erou înăuntru, il pune la torturi groaznice sau să iscălească cine știe ce pact diavolesc. Și în vremea aceasta, zece diavoli mai mici, pornesc moara în puterea nopții și încep să macine capete și mădulare de om, cu care ei, dracii, se ospătează apoi.

In felul acesta vorbesc basmele trecute ale poporului nostru despre moară: ca despre locuri necurate. E o superstiție dar ea n'a putut să ia naștere decât tot din înfățișarea, într'adevăr misterioasă a morii. Izolată de restul locuințelor omenești, ciudat construită, părea

Moara de apă și moara de vânt.

firesc să fie vizitată de fantome și duhuri rele. Cât despre spaima care bântuia un întreg ținut cu privire la una din aceste mori când ea rămânea fără locuitori omenești, când era ceea ce se cheamă o moară părăsită, e suficient să rostesc numai această împerechere de cuvinte *moară părăsită* pentru a evoca o întreagă stare de spirit: teama până la nebunie, a locuitorilor, când într'un fel sau altul, trebuiau să treacă, sau visau numai că trec, pe lângă o blestemată moară părăsită.

Iar dintre incendii? Ce incendii mai cumplite și mai dramatice au cunoscut veacurile trecute decât incendiile morilor? In întregime de scânduri, uscate de vânturi, ele se aprindeau și ardeau ca o torță în noapte, la răspântii. In acel ev superstițios, toate morile erau blestemate și toate, până în cele din urmă, sfârșiau prin a arde într'o noapte, cu sacii de făină și grâu, cu oamenii și șoarecii purtători de ciumă, cu tot.

MORI DE APĂ ȘI MORI DE VÂNT

Mai înainte de vremea aceasta, erau și altfel de mori: acelea pe care le învârtiau oameni în lanțuri. Oameni au fost întotdeauna destui încât să poată fi puși în lanțuri cei de care era nevoe pentru muncile silnice. Așa și-au făcut apariția morile pe pământ. Două pietre enorme așezate una peste alta și cea de deasupra învârtită de oameni mânați cu biciul. Ei împingeau de dimineață până seara și seara adormeau pe pământ alături de piatra de care erau legați pentru toată viața. Morile de apă sau morile de vânt pe care întreprinderile moderne le stârpesc ca pe niște buruieni, au fost în raport cu vremea aceea, un pas grandios spre civilizație. Când omul a prins apele râurilor și le-a pus să învârtească la roată în locul semenului legat în lanțuri, iată o născocire căreia nimeni nu-i poate contesta că a fost o liberare a omului din sclavie. Apa care cursese și mai înainte, de o eternitate, a fost pusă la treabă, înhămată la interesele oamenilor.

Dar țările unde apele abia ajung să potolească setea animalelor, unde câmpiile se întind uscate dintr'o parte în alta a cerului? Acolo au fost născocite morile de vânt.

Dacă morile pe care le împinge apa n'au revoluționat decât mijloacele de măciniș, ele fiind în ceeace privește aspectul exterior niște case aproape obișnuite, în schimb, apariția morilor de vânt *a revoluționat peisajul*. Ele au introdus pe suprafața pământului un nou element, *fantasticul*, și într'un fel cum nici o altă creație a omului n'a mai reușit să o facă. Morile de vânt rămân unice. Nimic din ce a mai clădit omul, fie privit în amurg, fie privit în noapte, nu o să dea o mai desăvârșită impresie de lucru funambulesc care ține de basm și de legendă, așa cum dau morile de vânt.

Sunt pe suprafața pământului uzine uriașe cu mii de ferestre luminate, sunt poduri înalte pe deasupra cărora trec trenuri fantome, sunt, în America, sgârie-norii care se iau la întrecere cu trenul, dar cât rămân toate acestea de inferioare pe lângă morile de vânt, sub raportul fantasticului. Când ele au apărut pe pământ, fantezia oamenilor a luat o nouă întorsătură. Pentru a vedea rolul pe care aceste apariții ciudate l-a jucat în imaginația oamenilor, să ne reamintim acea istorică luptă pe care cavalerul Tristei Fețe, nemuritorul erou al lui Cervantes a avut să o dea cu morile de vânt în una din expedițiile sale. Noi care le cunoaștem din literatură sau din fotografii, și tot încercăm un sințământ straniu când, pe o geană a orizontului, zărim pentru prima oară aceste mogâldețe bătând în mod ciudat aerul cu brațele. Nu e nimic de ironizat în atitudinea lui don Quichotte. Morile de vânt poartă toată vina. Sunt prea fantastice pentru a mai putea fi judecate în mod rațional.

Ceeace ar putea fi de regretat, e că aceste stranii născociri vor dispare în curând cu totul. Atunci, trecuta și neverosimila lor existență va părea deadreptul un basm. Nu sunt monumente istorice și nimeni n'o să se însărcineze cu conservarea intactă a câtorva din ele. Și totuș ar trebui. Pentru lecția pe care au să o poată da vreodată asupra trecutului. Dar mai ales pentru fantasticul lor. Și de fantastic, o să avem întotdeauna nevoe.

PETRE MALCOCI

ALARMĂ în paradis, în paradisul de la Hollywood... De câtva timp, această cetate a cinematografului trăeşte sub teroarea vitriolului. Orice ins necunoscut care dă târcoale prin preajma vreunui studio face să înghețe sângele tuturor în vine; iar dacă artista întorcându-se cu automobilul spre casă, după eşirea dela teatru, ia seama că e urmărită de-o maşină suspectă, fiori de groază o străbat din creştet până în tălpi. Dar noaptea? Ah, noaptea e de-ajuns un foşnet mai pronunțat de vânt prin grădină, ca să le facă să tresară din somn, să nu mai aibă odihnă, frumuseţile răsfățate adormite între dantelăria scumpă a patului.

„GANGSTERII" DUŞMANII LUI MAE WEST

Starea aceasta de nelinişte şi îngrijorare are rațiunea ei de a exista. Activitatea contrabandiştilor cari cu abolirea celui de al 18-lea amendament îşi pierduse orice sursă de venit, s'a îndreptat acum spre o altă şi nu mai puțin fructuoasă formă de jefuire: răzbunarea împotriva artistelor şi actorilor de cinema pe cari, nici mai mult nici mai puțin îi desfigurează în cazul când aceştia nu plătesc, cu o punctualitate scrupuloasă şi după instrucțiuni precise, sume de bani care le-a fost cerută.

TELEFONUL MISTERIOS

E recent atentatul săvârşit împotriva artistei Mae West. „Femeia anticriză" cum e numită acolo, tocmai cobora din automobilul ei într'o după amiază, în fața vilei lui John Gilbert unde avea loc o petrecere, când din grupul curioşilor staționați lângă poartă ca să vadă mai de-aproape, fie măcar o clipă, pe idolii celuloidului, se desprinse un tânăr voinic, scund, cu pălăria trasă pe ochi care, scoţând din buzunar o sticluță îi aruncă conținutul asupra divei. Apoi, profitând de încurcătura şi groaza ce le provocase gestul lui, în câteva salturi ajunse un automobil care staționa la colțul străzii. Maşina aceasta aşteptase cu motorul în funcțiune, cu uşa deschisă şi un bandit la volan; fugarul sări înăuntru: uruitul motorului, închiderea uşii şi... la drum! Inainte ca agenții năpustiți pe urmele lui să fi zărit, nu zic numărul maşinei, dar cel puțin încotro se îndrepta, automobilul dispăruse. Din fericire, Mae West nu fusese atinsă de stropii lichidului distrugător; zăbovind câteva clipe pe scară şi apoi punând piciorul jos, întoarsă cu fața şi aplecată în interiorul maşinei ca să-şi ridice o mănuşă, au fost acte mai mult decât suficiente ca s'o scape dela o desfigurare sigură. Vitriolul împroşcă numai geamul automobilului, gratificându-l şi pe şofer cu o arsură pe mâna cu care conducea volanul. Altceva nimic. Dar pentru petrecerea din ziua aceea, ca s'o însuflețească, n'a mai fost de ajuns nici dansul, nici băuturile alcoolice şi nici voința tuturor

Mae West.

Mae West sub protecția continuă a poliției.—Bande de contrabandişti şantajează vedetele. — Indrăznețul furt din vila Jeanei Harlow.

ZILE DE GROAZĂ
în paradisul cinematografiei americane

Maurice Chevalier şi Marlene Dietrich.

cându-se să deschidă uşa, se trezi pe neaşteptate că i se astupă gura şi apoi e legată. Tovarăşii cerşetorului se urcară după aceea în apartamente, unde începură să prade tot ce era de preţ, fără nici o teamă, ştiind prea bine că stăpâna casei nu se întorcea înainte de cină. Umplură atâţi saci cât au putut să ducă: albituri, haine, argintărie şi bijuterii. O brăţară încrustată cu briliante, care valorează aproape cinci milioane de lei, n'a fost obiectul cel mai puţin costisitor pe care l-au luat tâlharii. Neputând să găsească bani, au avut grijă să telefoneze chiar în seara aceea, impunând artistei jefuite, ca preţ de răscumpărare, treizeci de mii de dolari...

Precum se vede şi divele au multe amărăciuni. Dar dacă ar fi numai astea! Hotărît lucru, Hollywoodul nu mai e paradisul bucuriei şi al norocului. Candelabrul milioanelor se stinge pe cerul acestui oraş minunat unde încep să plutească, din ce în ce mai posomorâţi şi ameninţători, norii unor vremuri de teroare.

FIUL MORMONULUI

Jean Harlow şi poliţistul salvator.

de a uita accidentul. Aşa precum ameninţarea unei furtuni apropiate aşterne în atmosferă întunericul ei funest, tăcerea ei adâncă şi înfiorată, smulgând grădinilor lipsite de apărare podoaba culorilor şi vraja parfumului, tot astfel întâmplarea aceasta împrăştiind un sentiment de groază printre asistenţi, le întunecă orice putinţă de-a mai fi voioşi în tot timpul cât a ţinut serbarea.

Inainte de-a se fi terminat, sosi şi poliţia. Câţiva agenţi se postară la poartă, cu spatele răzimat de grilaj, cu mâinile în buzunare şi ţigarea în gură; în saloane intră comisarul, cu pălăria pe cap, arătând ţanţoş, pentru libera-trecere, o stea nichelată ascunsă sub reverul hainei.

Mae West fu interogată. Bănueli? Da, nu mai mult decât acum trei zile, telefonul o anunţase că Sâmbătă seara, la orele zece, un automobil avea să se oprească la cincizeci de paşi de vila ei; la volan urma să se afle un bărbat cu o garoafă albă la butonieră căruia trebuia să i se înmâneze un plic cu 25.000 dolari. Această sarcină putea să fie încredinţată chiar servitoarei. Pedeapsă, în caz de neurmare: o sticluţă cu vitriol pentru obrajii frumoşi ai divei!... Aşa dar, nu putea să bănuească pe nimeni. Autorul comunicărei telefonice făcea parte dintr'una din bandele care operează acum atât de misterios la Hollywood, iar autorul atentatului nu putea să fie altul decât acel ales de bandiţi pentru executarea ameninţării, din cauză că nu se plătise suma pretinsă.

In urma acestei întâmplări, Mae West a cerut rezilierea contractului ce-l avea în curs cu o mare casă cinematografică, renunţând să termine filmul la care lucrează acum spre a pleca în Europa, pentru câteva luni de odihnă şi linişte...

HOŢII LA VILA JEANEI HARLOW

Dar nefiindu-i împlinită cererea, diva a fost nevoită să continue a face mai departe, de două ori pe zi, drumul dela vila ei la studio. Bine 'nţeles că a luat astfel toate precauţiunile dictate de împrejurări. Patru agenţi cu motocilete îi escortează automobilul înlăuntrul căruia un fost marinar şi un boxeur, înarmaţi cu revolvere şi bombe stau în dreapta şi în stânga artistei. Aceşti doi bărbaţi alcătuesc o gardă permanentă hotărâţi la orice, să înfrunte chiar moartea pentru stăpâna lor. Pentru această pază, ei primesc câte treizeci dolari pe zi, drept plată. Cei doi inşi, înarmaţi, n'o părăsesc pe Mae West nici când ea mănâncă sau doarme. Intr'o cameră vecină cu dormitorul ei, paznicii se schimbă rând pe rând, la fiecare trei ceasuri. In grădină, doi agenţi poliţieneşti stau de asemenea ascunşi în permanenţă printre tufişuri şi flori, pe când un al treilea răspunde chemărilor telefonice care se adresează în vilă. Prietenii cari doresc s'o viziteze trebue să prezinte un bilet de liberă-trecere şi tot astfel, ca să intre în studioul unde lucrează ea, directorul, artiştii, figuranţii, electricienii şi hamalii...

Nu mai târziu decât Dumineca trecută, alte patru „stele" au fost ameninţate de gangsteri. E natural deci ca şi pentru ele poliţia să fi orânduit un serviciu riguros de protecţie. E vorba despre Alice Brady, Marlene Dietrich, Joan Blondel şi Jean Harlow. Vila acesteia din urmă, situată într'un loc destul de singuratec şi retras, a fost călcată într'o zi de hoţi. Organizatorul acestui atac s'a prezentat la vila Jeanei Harlow sub masca unui cerşetor, pe la ceasurile patru după amiazi. Era tocmai ziua în care servitorii fuseseră învoiţi în oraş. In vilă, rămăsese numai bucătăreasa. Aceasta, du

Unul din gangsterii arestaţi.

Din toată lumea

D. Nicolae Titulescu, ministru de externe al României, părăsind Quai d'Orsai după dejunul pe care guvernul francez l-a dat în cinstea sa. De la stânga spre dreapta: d-nii Titulescu, Doumergue, D-na Titulescu şi T. Barthou.

Trei japoneze care ar putea concura fără grijă la un concurs de frumuseţe european pe Broadwayul Tokioului — pe ţărmul Sumidei — îmbrăcate cu sweater şi pantaloni bărbăteşti.

In urma înspăimântătoarei catastrofe miniere din Cehoslovacia au murit peste 100 de oameni. Fotografia noastră reprezintă un grup de minieri izolaţi aşteptând îngroziţi echipe de salvare.

Varşovia a făcut o primire foarte călduroasă ministrului de externe al Franţei d. Barthou. Fotografia noastră a fost luată la sosirea d-lui Barthou în gara principală „Varşovie".

Din istoria anecdotică a neamului

NOROCOS

de C. GANE

Un românaş din Ismail, pierdut în viaţa luxului princiar din occidentul Europei.

AI întâi e şi o chestie de etnologie, fiindcă Buceagul nostru — Sudul Basarabiei — a fost privit în veacuri şi de mulţi autori străini, ca nefiind românesc, ca şi cum din vremea lui Ştefan Cel Mare, şi chiar înainte de el, nu ar fi curs acolo sânge moldovenesc pentru păstrarea localităţilor care ne deschideau porţile mării: Cetatea Albă, Chilia şi Ismail. Că-şi făcuseră acolo Tătarii un cuib al lor, nu schimbă nimic din

Suvaroff

faptul că pământul era şi este şi probabil că va fi întotdeauna românesc. Aşa încât povestirea care urmează e interesantă nu numai din punctul de vedere anecdotic, dar şi dintr'acel etnologic, deoarece dovedeşte că, sub orice dominaţiune o fi fost Buceagul în veacuri, populaţiunea lui, conştientă de origina sa, vorbia româneşte.

*

Deocamdată, trecând peste graniţele timpului şi ale spaţiului, să ne mutăm pe malurile Senei. La Paris întâi, apoi la Versailles, se ticlui în vara anului 1779 o căsătorie în înalta aristocraţie europeană între un Belgian şi o Poloneză: Principele Charles de Ligne şi Principesa Elena Massalski. Contractul, semnat de părinii care hotărîseră unirea copiilor lor, fusese contrasemnat de Majestăţile Lor Ludovic al XVI-a şi Maria-Antoaneta. Charles de Ligne era fiul bătrânului Charles de Ligne, unul din cei mai vestiţi fii ai veacului perucilor blonde, principe belgian imens de bogat, general vestit în solda Impăratului Austriei şi literat francez eminamente subţire. Elena Massalski era fata unui principe lituanian, nepoata episcopului de Vilna, vara regelui Stanislau-August al Poloniei şi una din cele mai bogate moştenitoare din regatul bălţilor baltice. Era şi de-o frumuseţe răpitoare. De altfel, ca bărbat, principele de Ligne era bine şi el. Din voia părinţilor deci, şi cu încuviinţarea regelui şi a reginei Franţei, se uniau două nume sunătoare, două averi considerabile, şi doi oameni frumoşi. Mai rămânea un lucru de nimic, pe care-l uitaseră toţi: două suflete!

Căsătoria avu loc la 29 Iulie 1779, la Abbaye-aux-Bois, mănăstirea unde tânăra mireasă fusese crescută. Indată după nuntă tinerii, care păreau fericiţi, se urcară într'o elegantă caretă trasă de şase telegari, care-i duseră peste graniţă, la Bruxelles. In intimitatea care urmă, sufletele se ciocniră. Frumoşi amândoi, tineri, deştepţi, delicaţi, lipsia totuş între ei acel imponderabil din care se naşte marele ponderabil care se cheamă „dragostea".

După naşterea unui copil — o fetiţă, Sidonia — ei începură, pentru a omorî urâtul ce-i cuprindea când erau împreună, să cutreere Europa. Merseră întâi la Paris, unde Principesa Elena, cu creşterea ei franceză, se simţi de minune, eclipsând calităţile soţului ei. Merseră apoi la Viena, unde Principele Charles, cu creşterea lui flamandă, se simţi el acum în elementul său, eclipsând calităţile frumoasei sale neveste. Lupta dintre cele două suflete care nu se

Rusia, Austria, Turcia, jucând în cărţi principatele române

puteau apropia, se deslănţui mai aprigă din ziua când tânărul principe întâlni în saloanele unui Arhiduce pe fermecătoarea contesă Kinski. Aceasta, măritată şi ea din voia părinţilor, fără a-şi cunoaşte măcar logodnicul, avusese o aventură puţin banală. Soţul ei, ofiţer într'o garnizoană ungurească, sosise la Viena în chiar ziua nunţii, făcu cunoştinţă cu mireasa, merse cu ea la biserică, o duse apoi acasă şi-i spuse liniştit: „Doamnă, însurat fără voia mea, îmi pare rău să vă spun că iubesc altă femeie, fără care nu pot trăi". Ii sărută mâna, plecă, şi nu se mai întoarse niciodată. Contesa Kinski, născută Dietrichstein, nu era deci nici fată, nici femee, nici văduvă. Liberă fiind, trup şi suflet, ea se îndrăgosti de acel pe care nevastă-sa nu-l putuse iubi. Totuş principesa Elena de Ligne, care rămăsese femeie cinstită, se simţi jignită în amorul ei propriu. Plecă la Spa, cea mai la modă localitate de băi din vremea aceea. Se întoarse apoi la Bruxelles, la Bel-Oeil (moşia lor), iar la Paris şi iar la Viena. In timpul acesta, soţul ei îşi ducea viaţa lui, când în lagăr, ofiţer de artilerie în armata imperială austriacă, când la Viena, în iatacul contesei Kinski.

In sfârşit, în toamna anului 1788 — nouă ani după căsătorie — Elena de Ligne plecă în Polonia, patria ei, cu gândul poate chiar de-a nu se mai întoarce la cămin. Acolo, la Varşovia, îi veni şi ei rândul, în sfârşit, să se îndrăgostească. Cancelarul regatului, contele Vincenţiu Potocki, cuceri inima ei. Din ziua aceea rupse orice legătură cu familia bărbatului, cu gândul de a cere divorţul şi de-a se remărita.

Charles de Ligne nu pare a se fi sinchisit mult de această de altfel platonică necredinţă a nevestei sale. Pe de o parte era el însuşi amorezat, pe de alta, voind să calce pe glorioasele urme ale tatălui său, îşi petrecea aproape toată vremea la armată, în lagăre. La asediul de la Sabacz, în Serbia, avusese o atât de impetuoasă eşire, încât Impăratul Iosif al II-lea, care fusese de faţă, îl decoră, înaintându-l la gradul de maior (April 1788). Din nefericire pentru el, în Februarie 1790 Impăratul muri, iar fiul său Leopold, departe de ai- arăta aceeaş bună voinţă ca şi tatăl său, îi retrase chiar comanda ce avea. Charles de Ligne trecu atunci în rândurile armatelor ruseşti, unde împărăteasa Ecaterina îl primi cu o deosebită plăcere.

Războiul ruso-turc ţinea de trei ani, iar pricina lui era dominaţiunea Crimeei, precum şi,

Prinţul Carol de Ligne

scop încă nemărturisit, veleitatea de preponderenţă moscovită în ţările noastre. Austria se aliase cu Rusia, iar Prusia era gata să sară în ajutorul Turcilor. Impărăteasa Ecaterina II-a ar fi vrut să curme acest război lung şi cu un rezultat dubios, însă pentru a încheia pacea îi trebuia, de ochii lumii cel puţin, un succes, undeva, care să salveze onoarea Rusiei. Işi puse deci toată ambiţia în cucerirea cetăţii Ismailului, trimiţând acolo pe generalul Suvaroff să împresoare zidurile fortăreţei. Garnizoana turcă era însă puternică şi rezistă cu înverşunare. La 19 Noembrie, dimineaţa (1790) Suvaroff hotărî să dea un nou atac, poruncind ostaşilor săi să cucerească cetatea sau să moară până la unul. In rândurile armatei ruseşti luptau câţiva viteji emigranţi francezi, cunoscuţi nouă şi prin faptul c'au trăit şi prin ţările noastre, scriind în memoriile lor despre ele lucruri destul de măgulitoare: Ducele de Richelieu, contele de Langeron, Roger de Damas, etc. Printre ei se afla şi Prinţul Charles de Ligne, devenit acum ofiţer rus. *)

Suvaroff conducea atacul cetăţii dinspre uscat, Charles de Ligne cu emigranţii francezi dinspre Dunăre. Cu toată îndârjirea lor, ei fură respinşi de trei

*) Rusia şi Austria fiind aliate, trecerea lui dintr'o armată într'alta era firească.

ori, zăcând ceasuri întregi sub o ploaie de gloanțe. In sfârșit, la 22 Noembrie, după un asalt de 10 ceasuri, izbucni în cetate un foc, care, zăpăcind populația, înlesni Rușilor cucerirea ei. Deși grav rănit la picior, Prințul de Ligne sări primul din șalupă și, urcându-se pe zid, sub ploaia de foc, pătrunse în cetate. Din cealaltă parte, dinspre uscat, pătrunsese Suvaroff.

Inlăuntrul orașului era o jale. Pe de o parte focul mistuia casele oamenilor, pe de alta soldații ruși măcelăriau pe oricine întâlniau în cale: bărbați, femei, moșnegi, copii. Indârjiți cum erau din pricina lungului asediu și din pricina numeroaselor pierderi ce suferiseră, ei nu mai alegeau: isbiau în orice ființă omenească ce le eșia în cale.

Trecând călare în mijlocul acestei jalnice priveliști, într'una din străzile Ismailului, Prințul de Ligne zări deodată, în ușa unei case, un copil speriat, care țipa și plângea. Era frumos ca un îngeraș, îmbrăcat în hăinuțe frumoase, și avea o înfățișare atât de îngrozită, încât prințului-soldat i se muie inima. Se aplecă în jos și luă copilul în brațe. Acesta încetă de-a mai plânge, se uită cu ochii lui mari de copil în ochii ostașului, și, cuprinzându-l deodată cu brațele de mijloc, își lipi capul de pieptul lui.

Foarte mișcat de această întâmplare, Prințul de Ligne luă copilul cu sine și, ducându-se în lagărul prizonierilor scăpați de la măcel, întrebă acolo dacă cunoaște vreunul pe puștiul acesta. I se răspunse că da, că e un copil ai cărui părinți fuseseră omorîți amândoi de soldații ruși.

— „Și cum îl cheamă?" întrebă Prințul.

— „Norocos" îi răspunse o babă.

*

Inaintat colonel, cu crucea Sfântului Gheorghe pe piept, Prințul Charles de Ligne se întoarse în Decembrie la Viena, cu armele, caii și prezentele ce le căpătase de la Suvaroff și de la Potemkin, cu o meterhanea turcească compusă din 12 muzicanți, și cu micuțul Norocos în cârcă, de care nu voise să se despartă.

De sigur că Prințul de Ligne nici nu știa ce înseamnă Norocos; credea că e numele copilului. Il și boteză astfel: *Norokos*, și curând după aceea îl și adoptă, prinzând de el o deosebită dragoste, spre norocul micului Norocos.

*

In timpul acesta Elena de Ligne ceruse divorțul pentru a se putea căsători din nou cu alesul inimei sale. Lucrurile însă se tărăgănară până în toamna anului 1792, când Prințul de Ligne, intrat din nou în armata austriacă, muri în Belgia, într'o luptă dintre Austriaci și revoluționarii francezi. Corpul său, transportat la Bel-Oeil, fu îngropat cu mare pompă, iar după înmormântare deschizându-i-se testamentul, rudele sale aflară din cuprinsul său cea din urmă a lui voință, din care rezulta că omul acesta avea un suflet mult mai ales decât îl simțise, sau decât nu-l simțise, nevastă-sa Elena:

1) Las fetei mele Sidonia portretul mamei sale, pentru a-și reaminti că trebue să-i calce pe urme, și sabia turcească dăruită de Potemkin, pentru a-și reaminti că tatăl ei a fost un viteaz. 2) Vreau ca inima mea să fie scoasă din trup și învălită în batista celei pe care am iubit-o (contesa Kinski). Să i se dea ei aceste obiecte care i-au aparținut. 3) Las fetei mele bastarde Christina (pe care o avusese cu aceeaș contesă) opt mii de fiorini pe ani s. c. l. 4) Las fiului meu adoptiv *Norokos*, copilul pe care l-am găsit la Ismail, 20 mii de fiorini... și dacă va muri el înaintea Christinei va fi ea moștenitoarea lui, iar dacă va muri ea înaintea lui, va fi el moștenitorul ei. Dacă însă vor trăi amândoi și se vor face mari, doresc să se căsătorească împreună. E cea mai vie a mea dorință. Las deasemenea lui Norokos pușca mea turcească de aur și sabia mea de oțel, pe care le aveam la asediul din Ismail, pentru ca să-și reamintească că-și datorește *norocul* (la chance) răsboiului și să știe că va trebui să privească „armata" ca patria sa..."

Nici un document nu arată mai departe ce s'a ales din Norocos, de s'a făcut soldat sau nu, dacă a luat-o pe Christina sau dacă nu a luat-o. Un Românaș din Ismail, pierdut în viața luxului princiar din Occidentul Europei!

Cine are vre-o veste despre el, să ne-o dea.

---

1 MAI

— Altă dată şi azi —

La Bucureşti sute de mii de oameni au serbat pe 1 Mai.

CINE n'a petrecut, măcar odată în viaţa lui, de întâi Mai?

Adă oalele pe masă —
Cu pelin cofiţa-i plină;
In norocul tău drăguţo,
Şi'n norocul meu închină.

In ţara românească, *armindenul* era prăznuit din timpuri străvechi. In dimineaţa zilei de 1 Mai, cârciumarul bătea canaua la butoiul cu *pelin,* în prezenţa unor cunoscători, cari aveau de apreciat dacă negustorul a pus prea puţină sau prea multă pelinită, adică buruiană de pelin, în vinul adus de pe la Drăgăşani sau Odobeşti. In acea zi nu se bea decât pelin şi toată lumea pleca la iarbă verde cu un miel viu, care era sacrificat acolo şi apoi fript în proţap.

Pe vremea lui Alexandru Vodă Mavrocordat boerii eşiau la *kioskuri,* cum era moda pe atunci, la Cotrocèni, la Filaret... Numai *Doamna,* mai romanţioasă, se pierdea prin păduricea Sf. Elefterie, din care n'a mai rămas azi decât numele, cu care s'a botezat podul banal de pe Dâmboviţa, şi unde odinioară era codru...

Elevii şcolilor şi-au petrecut ziua de 1 Mai la iarbă verde

CONGRESELE MUNCITOREŞTI DIN STATELE UNITE

Intâi Mai, ca serbare veselă a primăverii, era prăznuit nu numai în România, ci aproape în întreaga lume civilizată, când fu decretat ca *serbare a muncii.* Aceasta s'a întâmplat pentru prima dată în America, în următoarele împrejurări:

In Noembrie şi Decembrie 1885 au fost în Statele Unite ale Americii două congrese sindicale, când s'a hotărît ca muncitorii să impună cu mai multă vigoare patronilor acordarea zilei de 8 ore de muncă. S'a hotărît atunci să se continue o propagandă viguroasă până la 1 Mai 1886, când urma să se facă o manifestaţie.

Avântul a fost într'adevăr formidabil. Muncitorii din imensele uzine, fabrici, ateliere, cei din industria transporturilor, etc., au organizat impunătoare manifestaţiuni pe străzi şi pe pieţele publice, cu acest unic cuvânt de ordine, scris pe sute de placarde:

Opt ore de muncă
Opt ore de odihnă
Opt ore de educaţie.

Din nefericire, la Chicago, s'au desfăşurat cu acest prilej incidente tragice: au fost omorîţi mulţi muncitori, al căror număr nu s'a putut stabili niciodată...

SOCIALIŞTII EUROPENI ADOPTĂ SĂRBĂTOAREA

La 20 Iulie 1889, în modesta sală Pétrelle, din Paris, cel dintâi congres socialist internaţional — care după o întrerupere de 15 ani relua tradiţia *„Internaţionalei"* — ţinea cea din urmă şedinţă.

In ultimul moment, fu adoptată — fără discuţie prealabilă — o propunere a lui *Lavigne,* delegatul federaţiei naţionale a sindicatelor franceze, care cerea organizarea unei manifestaţiuni internaţionale simultane în favoarea zilei de muncă de 8 ore.

Propunerea fu primită cu aclamaţiuni.

Ca şi în America însă, primul

„întâi Mai" european a fost botezat în sânge, la *Fourmies*, centrul industriei țesătoriei din Franța. Printre cei dintâi căzuți fu o fată *Maria Blondeau*, care manifesta cu o ramură de spin și un tânăr *Giloteau*, care ținea drapelul roșu.

IN ROMÂNIA

La București, socialiștii au avut manifestații grandioase pe la sfârșitul secolului al XIX-lea. Ei se adunau, de 1 Mai, de obiceiu în grădina Cișmigiu. De multe ori capul manifestației trecea de Calea Victoriei, pe când coada mai era încă în grădină.

In fiecare țară socialiștii și-au avut revendicările lor imediate, speciale.

Pe placardele social-democraților români se putea citi, în afară de lozinca lui Karl Marx: *„Proletari din toată lumea uniți-vă!"*, revendicarea imediată a celor trei 8-uri. Apoi programa revendicărilor imediate a fost treptat completată cu următoarele cerințe: *„Votul universal"*, *„Emanciparea femeii"*, *„Dreptul de vot pentru Dobrogeni"*, *„Dreptul de vot pentru Evrei"*, *„Desființarea bătăii în armată"*, *„Repaosul duminical"*, *„Pământ pentru țărani"*, etc.

Aceste inscripții se puteau citi pe placardele purtate de mulțimea care defila ore întregi pe străzile Capitalei, până la o grădină mărginașe, unde petrecerea se prelungea până târziu noaptea.

La un moment dat, „sărbătoarea muncii", a obținut consacrarea oficială în toate statele și a Societății Națiunilor.

La noi în România ea a fost declarată, în mod oficial, ca o sărbătoare obligatorie, lucrul fiind suspendat legal în toate uzinele și chiar în instituțiile statului.

Totuș, în ultimii ani, sărbătoarea aceasta e tristă, căci muncitorii de pretutindeni trăesc în atmosfera grea a șomajului, iar în Germania sub călcâiul bizarei presiuni a psihozei hitleriste.

La anul se va împlini o jumătate de secol de la evenimentele din Statele Unite, și 45 ani de la congresul din sala Pétrelle.

Dar ultimul an, până la împlinirea semicentenarului serbării, se prezintă într'adevăr sumbru...

CUM A FOST SĂRBĂTORIT DEASTĂDATĂ 1 MAI LA BUCUREȘTI?

A fost o ciudată sărbătorire, un fel de amalgam pestriț.

Pentru socialiști a fost o simplă tradiție. O continuare a mișcării glorioase de altădată, a manifestațiilor grandioase de atunci, când se recitau versurile poetei:

Ca la un semn tresar noroade
Pornesc în șir cântând sonor
Povestea unei vieți robite
De când se nasc și până mor.

Și crește gloata proletară
Convoi, ce nu mai ia sfârșit
De strigătul dreptății sfinte
Intreg văzduhu-i răscolit.

Luptați eroi ai suferinței
In voi e suflet de viteaz
Și când năprasnic valul crește
Sfărâmă ori și ce zăgaz.

CUM A FOST SĂRBĂTORIT 1 MAI LA BUCUREȘTI IN ANUL ACESTA

Acum socialiștii români fiind divizați, unii au avut serbarea la Gyb (fost Opler), iar alții la Bucureștii-Noi, cu întruniri la Casa Poporului și în str. Eugen Carada. Oratori cu autoritate au luat cuvântul la aceste întruniri populate de avantgarda de elită a mișcării muncitorești.

In acelaș timp primăria a organizat o serbare școlară.

Realitatea Ilustrată
No. 380
CUPON DE EXCURSII